

katolički list

g. Foršić

ZVONIK

GODINA: VIII

BROJ: 8 (82)

Subotica, kolovoz (august) 2001.

Cijena 30,00 din

DUŽIJANCU

SLAVI I CRKVA I GRAD

Devedesetu Dužijancu slavi naša Subotica! Netko reče: Nismo se rodili zato da budemo sretni, već zato da volimo. Ja drugačije: Rodili smo se i zato da budemo sretni i zato da volimo. Sretni smo što u našim žilama vrije ista krv, vjera, ljubav, nada, pobožnost; ista čovječnost, marljivost; ista nam ikavica hrvatska kao i u onih koji su zaneseni pastirskim srcem svećenika našega Blaška Rajića 1911. godine prvi snop pokošene pšenice i prvu krunu slamom ispletenu s njive u crkvu unijeli. Te je godine naše domaće žetveno slavlje i žetvena pobožnost unišla u crkvu. Radost je ono za čim čeznemo. Isus je obećao: "srce će vam se radovati i radosti vaše nitko vam oti neće" (Iv 16, 22)! Isusova radost srca ne ovisi ni o kiši, ni o suncu, ni o novcu, ni o situaciji. To je radost starice Elizabete kad je ushićena priznala: "Zaigra mi čedo u utrobi" (Lk 1,44)! Tom se radošću čedo nerođeno radovati znade. To je radost odraslih. Kad se Isus na Cvjetnicu "već bio približio obronku Maslinske gore, sve ono mnoštvo... puno radosti, počeo iza glasa hvaliti Boga za sva silna djela što ih vidješe" (Lk 19,37). Neka večeras radost uđe u naše duše i neka bude bezmjerna kao valovlje jadransko, visoka kao vilovito stijenje velebitsko, snažna kao voda Dunava.

Molitva

Gospodine, siđi na ovaj naš oltar. Jединi mu je ures pšenica i ljubav naša. Dođi među ove ljude dobroga srca i žuljavih ruku! Donesi radost u srca ratarska i u srca radnička. Obraduj srca liječnika i profesora, đaka i studenata naših. Neka se raduje mlado i staro. Dođi, Gospodine Isuse, pod prilike kruha našega i u kalež vina našega. Dođi, na dlan ovoga puka! Dođi da vidiš ove "ljude koji blaguju pri oltaru tvom". Dođi, zagri mladost našu. Ti znaš kako smo te željni. Dođi da vidiš da su i ovdje na sjeveru ove tako željene bačke zemlje, ljubljene i napaćene, na crnici i pijesku što ga plavi Dunav i zelena Tisa grli, tvoja braća i tvoje sestre. Prijatelji tvoji. "I u dobru i u zlu budi s nama." Lijepa je Tvoja Crkva i ovdje, gdje vatrene oči djevojačke i srca snažnih mladića traže ulazak u Petrovu lađu. Ti trebaš čovjeka ravnice. Uzdigle se večeras naše želje k tebi poput dima mirisnoga tamjana. "Nek se sliju molitve sve u jedan glas. Čuvaj ovo sveto tle. Blagoslovi nas!" I ovim svećanim večernjim pohvalama svatko ti, Gospodine, priznaje: "Oči svoje uzdižem k tebi koji u nebesima prebivaš... kao što su uprte oči slugu u ruke gospo-

daru i oči sluškinje u ruke gospodarice, tako su oči naše uprte u Gospodina Boga našega dok nam se ne smiluje. Smiluj nam se, Gospodine, smiluj se nama, jer se do grla nasitismo prezira. Presita nam je duša podsmijeha obijesnih, poruga oholih" (Ps 123). I ovaj narod vjeruje da si pobijedio svijet. Čuvaj našega biskupa Ivana, čuvaj svećenike, redovnike, đakone naše! Čuvaj redovnice naše! Mi znamo kako voliš naše njive i naše vinograde, naše rijeke. Hvala tebi, koji zanosiš naše sinove i kćeri, hvala ti za svako svećeničko i redovničko zvanje. Volimo te i zato što je životna ova naša Crkva na starome kontinentu. Desetine tisuća mladih proučava Riječ Božju, studira teologiju. Oči mladosti u tebe su uprte. I u Hrvatskoj na tisuće mladih završava škole da u Crkvi služe kao vjeroučitelji i službenici. I u ovoj dijaspori desetine se mladih ljudi želi posvetiti svetom djelu vjeronauka u školi i u Crkvi. Čuvaj ih!

Dužijanica je slavlje Crkve

Dragi vjernici! Svećenik Blaško Rajić nije sam pokrenuo Dužijancu. I onu prvu Dužijancu su slavili zajedno mladići i djevojke, muževi i žene. Svi se okupiše sa svojim župnikom oko oltara Gospodinova u crkvi svetoga Roka u Subotici da Bogu zahvalu dadu. I tada je na svjetlo Božjega sunca izišlo najljepše: mladost, nošnja, tamburica, pjesma, stih i lijepa riječ napisana. I nije se ugasio sjaj dužijance. I ova nam se dužijanica diči klasom pšeničnim. Nije nam pšenica samo za hranu. Eno klasova u perlice svijenih da nam ukras budu. Eto slame pšenične u krunu, u sliku, u znak svijene! Eto svetkovine Crkve naše. Bez djeteta, bez mladih, bez srednjeg naraštaja, bez majke i dide, bez župnika, bez biskupa nema Dužijance. I postala je Dužijanica djelo svih slojeva društva i Crkve. Zajedno slavi Crkva i grad.

Kruh što život daje

Zaista je Dužijanica svetkovina kruha i Riječi. Kruh naših njiva će sutra naš gost nadbiskup Marin posvetiti da nas blagoslovi Kruhom života. Novi kruh sa stola baćinoga predat će bandašica Sonja u ruke gradonačelnika našega. Dva nas bijela kruha okupiše. Kruh obiteljski i kruh sa Stola Isusovoga. I dvije nas riječi okupljaju na Dužijancu: ikavica, riječ materinska, riječ hrvatska naša. I ona druga Riječ po kojoj je sve stvoreno. To je Riječ koja je prebivala među pukom našim u starom kraju na kršu hercegovačkom i dalmatinskom, s jedne i s druge strane

Velebita kroz osam stoljeća našega kršćanstva. Riječ je Gospodnja od stoljeća sedmog na čelu i u ustima naših predaka, u starom kraju, u gnijezdu našem. Ta Riječ i taj Kruh je dopratio Dalmatince i Bosance prije 300 godina do ovih lijepih bačkih ravnica da zauvijek s nama ostane, da podrijetlo i slavnu domaju nikada na zaboravimo. Eto i zato volimo Dužijancu. Osjećamo zov ove večernje službe: "Hajdemo u Dom Gospodnji" (Ps 122)! Da ovdje, u ovom šatoru Božjem, molimo za svoj grad i za dom: da "bude mir u zidinama njegovim i pokoj u njegovim palačama"! Ovdje zahvaljujemo Bogu i njegovim ljudima što imamo kruha i zajedništva, što ima kola i pjesme radosne, što vina i veselja ima.

Raste Dužijanica naša

Svatko je ponosan na stare slave djevodovinu. Pa ipak, ponekad smo tako zagledani u svijetlu prošlost da sadašnjost Crkve i društva doživljavamo kao tamu. I onda umjesto da poradimo za budućnost Crkve i društva, ostavljamo svoje, uvjereni da je bogata tuđina slađa od vlastitog zaloga. A Crkva ima zahtjevnju sadašnjicu i sigurnu budućnost. Riječ se Božja na svoj način znala utjeloviti u ljude svakog vremena i puka i jezika. Bilo je dobroga svijeta u prošlosti, ali ga ima i danas. Našu mladež, i bogoslove i mlade svećenike naše, redovnice mlade isti onaj Duh Sveti Božji ispunja koji je prosvjetljivao ljude prošlosti. Nije Bog napustio čovjeka današnjice! Jedan je Hindus zapisao: "Bog pozna svoju djecu i ne kuša ih preko njihovih snaga. Zato nikada ne traju dugo teška vremena za Crkvu. Ali teška vremena niti ne prestaju časom. Polako se pripremaju da budu lakši prijelaz u normalno doba. Uvijek je najtamniji sat pred svanuće." One prve naše Dužijance bile su slavlja ratara, a ovdje su među nama i ratari, i radnici, intelektualci. Domamila je Dužijanica i kardinala i biskupa. Evo i nadbiskupa splitskoga, nasljednika svetoga Dujma, iz jedne od najstarijih katedrala svijeta. Privlači Dužijanica i ministre i ambasadore, da "se gori, a i doli znade, da Bunjevac dušu ne izdade". Jučer mi se javila jedna obitelj. Vratila se u Suboticu: roditelja radi, srca radi, mirisne Dužijance radi. Dužijanica ih dovela da ovdje ostanu. Onaj mladić iz Kanade dođe da čizme bunjevačke obuče! Kako im je njihovu srcu zvučala ona poznata: "Ne dirajte mi večeras uspomenu u meni. Ne dirajte mi ravnice jer ja ću se vratiti." Lako je Bačku zavoljeti. Bačka vjeruje, nada se i ljubi. Tko će je voljeti ako njezini sinovi zataje! Tko će sutra srdačnije pjevati "Tebe Boga hvalimo" od tih ljudi ravnice koji kruh u tuđoj zemlji okusiše, okusiše a ovog se zaželeše?! Amen.

Stjepan Beretić

Piše: mr. Andrija Kopilović

12. 08. 2001. - 19. nedj. kroz godinu

Mudr 18,6-9; Heb 11,1-2.8-19; Lk 12,32-48

Bog spašava pravednike

Pisac knjige Mudrosti u današnjem prvom čitanju podsjeća na najznačajniji događaj u povijesti Izraela, a to je noć izlaska iz egipatskog ropstva. Nada u izbavljenje davala je Izraelcima snagu da izdrže sve poteškoće. Nakon izbavljenja "pobožna djeca pravednika" tajno su prinijela žrtve i "složno postavila" božanski zakon da će sveti Božji jednako snositi i dobra i pogibelji. Ovakvo pouzdanje u Gospodina i njihova odlučnost da u životu prihvaćaju i dobro i zlo bila je izvorom radosti i zato su tada "zapjevali svete pjesme otaca". Poslanica Hebrejima podsjeća na Abrahama koji je "praotac vjere" i koji je prvi pokazao kakvo pouzdanje trebamo imati u Gospodina. On se nadao "protiv svake nade" i zato je bio nagrađen. Bog mu je obećao brojno potomstvo "poput zvijezda na nebu i pijeska nebrojena na obali morskoj". Božja riječ uvijek ima konkretnu poruku - za svako vrijeme i za svakog čovjeka. Ove nedjelje podsjeća nas da nas u životu čeka puno kušnje, ali da ako u kušnji ostanemo vjerni Bogu, onda stižemo k radosti. Nakon "tamne noći" stiže prekrasno jutro novog života slobode i sreće.

19. 08. 2001. - 20. nedj. kroz godinu

Jr 38,4-6.8-10; Heb 12, 1-4; Lk 12,49-53

Patnja za istinu

Vrlo je teško postaviti ljestvicu veličine patnje i reći - ova ili ona je najteža. Također je činjenica da je svakom čovjeku njegov križ najteži jer je odmjerjen za njegova slabašna ramena. Ali, ipak, postoji neka razlika, barem utoliko što se svi slažemo da je patnja nevinog sigurno veća od patnje krivoga. Da je neshvaćenost, neprihvaćenost i krivi sud uzrokom najveće patnje. U odlomku današnjeg bogoslužja, prvoga čitanja slušamo izvještaj o jednom takvom patničkom događaju iz života proroka Jeremije. Jeremija je u Božjoj službi. Navješćuje riječ, jer je poslušan Bogu. Od njegovih sunarodnjaka niti ga tko razumije, niti ga prihvaća, nego ga krivo optužuju. Čak pada i odluka, vrlo teška: Ubiti ga. I Jeremija je bačen u bunar. U službi istine nema izdaje. I stoga, svatko nevino progonjen je sličan Jeremiji u bunaru. Svatko od nas kada je krivo osuđen, nalazi se u takvom stanju. Ali tada, nastupa Bog. Bog je sama istina. I Bog tada iz svoje istinitosti ne može ostaviti čovjeka uništenim. On biva njegovim spasiteljem i njegovom slavom. I Jeremija je doživio oslobođenje iz bunara, Božjom naredbom.

03. 09. 2001. - 22. nedj. kroz godinu

Sir 3,17-18.20.28-29; Heb 12,18-19.22-24a; Lk 14,1.7-14

Ostanimo ponizni

Položaj koji imamo u životu ne odgovara uvijek našim željama. Mnogi nam znadu "podmednuti nogu", ali i mi sami često idemo putem koji smatramo lagodnijim. Teško je naći pravo mjesto u kojem bismo posve našli sebe i bili na raspolaganju drugima. Današnja nedjelja nam pomaže da shvatimo kako naći pravo mjesto u svom životu. Ljudi svih vremena, pa i Izraelci, prije Krista, znaju se ponašati poput onih koji vladaju i traže svoju slavu kad su na vodećim položajima. Knjiga Sirahova poziva njih, a preko liturgije i nas, na poniznost. Jedino nas prava vjera čuva u jednostavnosti i priprostosti. Ako je čovjek u vjerničkom odnosu prema Bogu, onda zna da je poniznost jedna, i često puta jedina istina o vlastitom biću pred Bogom. I radi toga u Boga postavlja sve svoje pouzdanje pa se ne naslanja ni na svoje znanje, ni na svoju snagu, ni na svoje časti. Osjeća, ima iskustvo da je njegova čast biti u pravom odnosu djetinjeg povjerenja i jednostavnosti srca prema Bogu. To je poniznost iz koje niče mnoštvo drugih kreposti, koje postaju porukom i znakom prepoznavanja za mnoge. Bog se nikada poniznosti ne može usprotiviti. On će uvijek prigrliti onoga koji mu pristupa ponizno. Stoga i zazivamo često: Isuse, blaga i ponizna srca, učini srce moje po srcu svojemu.

26. 08. 2001. - 21. nedj. kroz godinu

Iz 66,18-21; Heb 12,5-7.11-13; Lk 13,22-30

Vratiti se i biti znak

Nije teško pozivati sve narode da hvale Boga ili priznaju kako treba sve ljude ljubiti ako su ti narodi daleko i ako su ti ljudi nepoznati. Puno je teže upoznati svoje najbliže, susjede. Netko može željeti biti misionar, ali zapravo time sebe potvrđivati, pokazivati se boljim od drugih. Današnje čitanje proroka Izaije govori o Božjem djelu. Bog, naime, poznaje naše namisli i naša djela. On vraća čovjeka njemu samomu i tako obraćena šalje ga drugomu. Ne može postati ni misionar, ni posrednik riječi ako nije u službi riječi koja je tijelom postala. Bog skuplja svoj narod i vraća ga u sveti Grad. I taj grad - Jeruzalem - postaje simbolom, ali Božjih djela. U njemu je nastanjena Božja slava. I nas Bog poziva preko Izaije da povjerujemo da je naš život toliko u Božjim rukama da bismo trebali biti odsjaj Njegove slave. Biti odsjaj Njegova lica toliko da drugi hodajući u tom svjetlu upoznaju Boga. Na to i takvo misionarenje pozvan je svaki čovjek, napose kršćanin. I zato se ne može ući u nebo samo molitvom nego i svjedočenjem Božjeg lica.

10. 09. 2001. - 23. nedj. kroz godinu

Mudr 9,13.18b; Flm 9b-10.12-17; Lk 14,25-33

Što Bog od nas traži?

Često smo kolebljivi, promjenljivi u svojim stavovima, nesigurni smo i pitamo se što Bog od nas traži. Slični smo misliocu današnjeg prvog čitanja koji je uznemiren svijetom u kojem živi, ali je ostao ipak posve skroman i Bogu otvoren. On iznosi Bogu svoju dušu u molitvi. Pred nama je jedan odlomak molitve koji je pun poruke. Neslaganja unutar nas samih, ona dva osnovna principa Duha i tijela, tko će uskladiti? Tko naginje tjelesnosti, opravdat će tjelesno, razmišljat će po tijelu i stoga će vjerojatno polaskan tjelesnim krivo i misliti. Ma i duša je pritisnuta na ovoj zemlji nekim velom, te s mukom spoznaje ono što je na zemlji, a kamoli što je u nebu. I stoga je molitva pisca ove knjige da Bog pošalje svoga Duha da bi nam on prosvijetlio pamet i srce da bismo prepoznali što to od nas Bog traži. To je ipak temeljno pitanje našeg života. Ako tu stazu promašimo, promašili smo cijeli život. A tko to od nas ima pravo promašiti jedan cijeli život, pa čak možda i vječnost! Zato je na mjestu svakodnevna molitva koja se ponizno obraća Duhu Božjem da nam srce prosvijetli kako ne bi obremeno ovozemaljskim brigama do te mjere da ostane zatrpano, nego uvijek slobodno i odlučno poći za Bogom.

RAZGOVOR S POVODOM

VJERONAUKE U ŠKOLI

Odlukom Vlade Republike Srbije od jeseni u prvi razred osnovne i prvi razred srednje škole kao školski predmet ulazi VJERONAUKE. Koliko je ovo važno za nas kršćane i jesmo li spremni za to, saznat ćemo iz razgovora s mr. Andrijom Kopilovićem, predsjednikom Komisije za školski vjeronauk u sklopu BKJ i članom komisije RS za vjeronauk.

govora s mr. Andrijom Kopilovićem, predsjednikom Komisije za školski vjeronauk u sklopu BKJ i članom komisije RS za vjeronauk.

ZV: Otkud vraćanje vjeronauka u škole?

□ Vjeronauk kao školski predmet vraćen je u sustav državnih škola Uredbom Vlade Republike Srbije. Trebamo se podsjetiti da se ne radi o novom, nego samo o obnovljenom predmetu jer je dekretom komunističkih vlasti prije šezdesetak godina taj predmet dokinut. Tako isto je Uredbom republičke Vlade sada vjeronauk vraćen u školu. Vjeronauk je po svojoj naravi - kao u svim demokratskim zemljama svijeta - izborni predmet, znači na njega se ne može obvezati onaj koji nije vjernik. Zato se uz vjeronauk uvijek stavlja alternativni predmet za one koji ne vjeruju. Ministarstvo prosvjete i sporta RS još do danas (razgovor vođen 26. srpnja 2001., op. ur.) nije točno definiralo naslov tog alternativnog predmeta.

Vjeronauk je izborni predmet.

Dakle, jasnoće radi, vjeronauk je izborni predmet, a kada se izabere, za one koji su ga izabrali postaje obvezatni predmet. Nadležno ministarstvo za to je Ministarstvo za prosvjetu i sport RS, jer je školstvo pod ingerencijom tog ministarstva. Kako je odgojni sustav složeni proces (u njemu moraju sudjelovati obitelj, škola i društvo), dakle u odgoju sudjeluje ponajprije obitelj. Ona ima pravo upisati svoje dijete u školu koju želi i dati temeljni odgoj, onaj koji obitelj po naravnom pravu ima, koji nije stečen zakonima nego rođenjem. Dakle, kada se pojmovi razjašnjavaju, mora biti jasno da građani jedne države mogu biti vjernici. Crkva i država su odvojene kao institucije, ali odgajanci su u školi a ona je jedna. U nju idu svi građani. Zato u odgojnom procesu imaju pravo sudjelovati oni koji su na to pozvani. To su u prvom redu obitelj i škola, ali i Crkva. Mnogima to danas nije jasno, jer je Crkva bila ne samo odvojena od države (odvojena je u cijelom svijetu!), nego je Crkva okarakterizirana u odgojnom procesu kao negativna. Radi toga danas mnogi pa čak i učeni ljudi ne razlikuju da Crkva nije suprotstavljena državi, nego od države odvojena, a to ne znači iz javnoga života isključena. Dakle, vjeronauk se vraća na zakonit način na zakonito mjesto, tj. ondje gdje se događa veliki dio odgojnog procesa djeteta.

U prvom razredu osnovne škole roditelji za svoje dijete izabiru vjeronauk u vjeri u kojoj su ga krstili, a isto tako u srednjoj školi učenici sa znanjem roditelja.

Crkva, dakle, sada zauzima svoje mjesto koje joj po pravu pripada. Ona će sada sudjelovati u procesu odgoja. I bit će u redovitom školskom sustavu na usluzi onima koji to žele. Vjeronauk će biti jedan od školskih predmeta koji se uvodi s jednim školskim satom nedjeljno. Zasad će od ove jeseni to biti samo za prvi razred osnovne škole i prvi razred srednje škole.

Kod osnovne škole opredjeljuju se roditelji ili roditelj, a kod srednje škole opredjeljuje se učenik sa znanjem roditelja.

Dužnost roditelja kod upisa djeteta je opredijeliti se za konfesivni vjeronauk. To znači da ne postoji neki mješoviti vjeronauk. Postojat će vjeronauk za vjernike katolike, pravoslavne, protestante i reformirane te za pripadnike islamske i židovske vjeroispovijesti. Prema tome, šest Crkava, odnosno vjerskih zajednica je Zakonom predviđeno da zakonito uđu u školski odgojni proces za predmet vjeronauka. Očito da će roditelj upisati svoje dijete na onaj vjeronauk u kojoj vjeri ga želi odgojiti, a pretpostavlja se da je to ona vjera u kojoj je dijete kršteno.

Ne upišu li dijete na vjeronauk, roditelji čine teški propust savjesti - upozorava mr. Kopilović.

Podsjetio bih ovdje da je ovo prvi put nakon II. svjetskog rata - i to treba jako naglasiti - da se roditelj upisom djeteta na vjeronauk javno deklarira kao vjernik ili, što je vrlo odgovorno, u protivnom, javno istupa iz Crkve. Jer, ako gazi krsna obećanja po kojima se on - roditelj i kumovi - pred Crkvom, javnom zajednicom, kod krštenja obavezao svoje dijete odgojiti u vjeri, ne upisujući ili ispisujući svoje dijete sa vjeronauka, on se odriče svoje obveze da dijete odgoji u vjeri. Za katoličke vjernike to je teški propust savjesti. Zato je u ovom trenutku najvažnije katoličke roditelje podsjetiti na tu ulogu savjesti - savjest je ovdje ona koja odlučuje jer se radi o javnom činu a ne o privatnom. Uostalom, vjera nije do te mjere privatna stvar da se ne očituje u javnosti. Sada je prva prilika nakon II. svjetskog rata da katolici to očituju napismeno, s potpisom "hoću" ili "neću". Zato treba podsjetiti roditelje da je to vrlo velika odgovornost i poteže za sobom čak i ostale sakramente (kao na primjer ispovijed - može li odrješeno dobiti onaj roditelj koji svjesno svoje dijete nije upisao i dao mu šansu ići na vjeronauk).

ZV: Tko brine od strane Crkve o vjeronauku?

□ Posao oko uvođenja vjeronauka povjeren je svakoj Crkvi posebno. Katolička crkva u Srbiji je u sklopu Biskupske konferencije Jugoslavije i ima ustanovljenu posebnu Komisiju za katehizaciju - Komisiju za školski vjeronauk. Svaka biskupija je dala svog delegata. Biskupska komisija imenovala je mene za predsjednika a za tajnika mr. Josipa Ivanovića. Tako je Komisija pri BK za katehizaciju sa strane Katoličke crkve službeno tijelo za koordinaciju, planiranje i provedbu projekta vjeronauka u školi. U Ministarstvu je također stvorena komisija koju sačinjavaju po jedan predstavnik historijskih Crkava i vjerskih zajednica - nas šest - i po tri člana iz Ministarstva prosvjete i sporta i tri člana iz Ministarstva vjera. Ova Komisija je prema usvojenom ukazu i zakonu, dakle, zakonito tijelo koje nadgleda, koordinira i provodi zakon o vjeronauku u školi.

ZV: Kako je s udžbenicima i nastavnim programom?

□ Što se tiče udžbenika, programe i planove su odobrili biskupi i oni su predati na usvajanje Ministarstvu prosvjete i sporta. Naš katolički program i plan je "prošao". Vjeronauk ima svoju školsku satnicu - predviđa se 37 sati godišnje, tjedno s 1 satom, a od toga maksimalno 28 za novo gradivo. Od toga su 4 sata predviđena za upoznavanje s drugim vjerama u našem

U pripremi je udžbenik za vjeronauk za prvi razred osnovne škole, a tokom prvog polugodišta i srednjoškolci će imati odgovarajuće udžbenike.

okruženju. Prema tom odobrenom programu i planu sada se piše udžbenik za prvi razred osnovne škole koji će vjerojatno početkom školske godine biti tiskan na jezicima i pismu kojim govore katolici na teritoriju Jugoslavije. Za srednju školu ćemo za početak nastavnica dostaviti materijale u obliku skripata a tokom prvog polugodišta bit će tiskani i odgovarajući udžbenici. Radi se i o vremenskom tjesnacu i o odobrenju iz Ministarstva.

ZV: Tko može predavati vjeronauk?

□ Vjeronauk u osnovnoj i srednjoj školi mogu predavati samo osobe koje imaju za to visoku kvalifikaciju. To znači da imaju fakultet, bilo Teološki fakultet, bilo Teološko-katehetski institut. Vjeronauk će moći predavati također učitelj i učiteljica, koji su katolici i koji dobiju imenovanje od biskupa. Takav kan-

Vjeronauk mogu predavati osobe koje imaju završen teološki fakultet (svećenici, časne sestre i laici), ali i učitelji - katolici koji će se doškolavati.

didat predlaže se Ministarstvu i kada ga Ministarstvo prihvati, ulazi u zbornicu zakonito kao svi ostali nastavnici. Prve godine ih honorarno plaća Ministarstvo, a već iduće godine bit će u redovitom radnom odnosu. I mi svećenici, kao i drugi katehete, polagat ćemo državni ispit kako to rade svi nastavnici. Vjeronauk treba vrlo ozbiljno shvatiti i ne smijemo se poigravati. Svi koji stanu pred djecu moraju biti kvalificirani. Međutim, tamo gdje možda nema svećenika ili kateheta - laika, za taj predmet moći će se primiti i postojeći učitelji uz dodatnu teološku naobrazbu, tzv. doškolavanje u hodu. A onda kasnije, kako će vjeronauk ulaziti svake godine u više razreda, trebat će kadar pojačavati.

Naša biskupija ovog časa ima za prvi razred osnovne i srednje škole dovoljno kadra - viška nemamo, ali ćemo na jesen moći početi redovito s vjeronaukom u školama.

ZV: Hoće li vjeronauk biti ocjenjivan?

□ Za vjeronauk se kao i za druge predmete vodi potrebna dokumentacija. Piše se godišnji plan rada, vodi se dnevnik. Ocjenjivanje je u prva četiri razreda opisno, a kasnije od 2 do 5, dakle nema "jedinice", ali ocjena ne ulazi u prosjek i ne može nikome pokvariti opći uspjeh. Ne bismo željeli da ocjena iz vjeronauka bude znak neke prisile jer je to stvar opredjeljenja.

ZV: Kakve je reakcije u javnosti izazvalo uvođenje vjeronauka u školi?

□ Na žalost, moramo konstatirati da su mediji bili i jesu dosta negativno raspoloženi prema ovoj činjenici koju nazivaju novinom. U demokratskom svijetu vjeronauk u školi nije novina nego praksa. Veliko neznanje i nepoznavanje problematike rađa vrlo čudne napise pa čak i iz pera dosta stručnih ljudi koji optužuju Vladu radi ove Uredbe. Sa žalošću moram reći da se to još uvijek gleda s komunističkih pozicija i da je vjernik često građanin drugog reda, a vjera je po njima njegova privatna stvar. Vjera bi bila posve privatna stvar tek onda kada bi čovjek bio nevidljivo biće, a čim mora živjeti javni život, onda živi javno i svoju vjeru. Na to ima naravno pravo. To se pravo u diktatorskim režimima redovito zabranjivalo i zato Crkva ima nebrojeno mnoštvo heroja - mučenika, ali i prognanih vjernika (zbog vjere). Sada kada je omogućeno da vjernik iz anonimnosti

izađe u javnost, najedanput je dignuta velika halabuka i zaboravlja se da je dosada čovjek vjernik bio prikraćen u mnogim naravnim pravima. Vjeronauk u školi je samo jedno od vraćenih naravnih prava.

Vjeronauk djecu neće dijeliti više nego strani jezici ili tjelesni odgoj.

ZV: Ima bojazni da će zbog vjeronauka djeca biti podijeljena

□ Vjeronauk po svojoj naravi ne može dijeliti ljude, jer nijedna konfesija, vjera, Crkva ne dijeli ljude. Svi mi zajedno, pa čak i s muslimanima, navješćujemo samo jednu istinu - da nam je Bog Stvoritelj, a onda smo, logički, svi braća. Da se ta istina mogla navješćivati, živjeti i svjedočiti, vjerojatno ne bi bilo takvih razmimoilaženja i razlikovanja u društvu kakvih danas ima. Međutim, različitost je bogatstvo. Nacionalno obilježje, na primjer, ustvari je izvor bogatstva jer mnogi žive zajedno, a ne tek jedan pored drugog. Tako je i pitanje znanja. A pitanje hoće li vjeronauk podijeliti djecu je nepotrebno jer i sada postoji mnogo podjela - djeca se dijele kada na satu fizike po grupama rade različite vježbe ili igraju različite igre, dijele se kada uče strane jezike (neki učenici uče engleski, drugi njemački, mađarski itd.) po kabinetima. Tako će biti i s vjeronaukom. U jednoj će učionici učiti vjeronauk katolici, u drugoj pravoslavci, u trećoj "etičari" (alternativni predmet). Dakle, djeca će taj sat jednostavno otići u kabinet za vjeronauk gdje će učiti o svojoj vjeri ali i upoznati svaku drugu. Vjeronauk može biti samo obogaćenje, što će se, ponavljam, vidjeti za 10 godina. Crkva će učiniti sve da to bude optimalno, a uostalom imamo iskustva i naših susjednih zemalja a i matičnog naroda - u Hrvatskoj gdje vjeronauk postoji u školi već deset godina.

Svako dijete moći će učiti vjeronauk.

ZV: Hoće li se vjeronauk držati i za jedno dijete?!

□ Pravo na vjeronauk ima u onoj školi gdje se skupi iz iste vjere barem 8 djece. Tamo gdje ih nema toliko, moći će se više škola u nekom gradu ili selu povezati u jedno odjeljenje pa će ta djeca, u dogovoru s direktorima, imati vjeronauk u jednoj školi. U toj će se školi voditi sva evidencija (dnevnik, raspored sati). Tako ni jedno dijete u Srbiji ne ostaje bez mogućnosti da ostvari svoje pravo na vjersko obrazovanje. Postoji i treća mogućnost - blok nastava - da tamo gdje ima jako malo djece, čak manje od 8 u cijelom gradu, kateheta dođe jednom mjesечно i održi nastavu vjeronauka odjednom. Dakle, nitko nije prisiljen prijeći u drugu vjeru ili prisilno upisati alternativni predmet (etiku). Ako baš ima samo jedan učenik, onda će on vjerojatno upisati alternativni predmet.

Pozitivna iskustva vidjet ćemo za desetak godina.

Kada se vjeronauk tokom godina u hodu uskladi i dopuni, vidjet ćemo zapravo da to i nije nikakva novina, nego samo jedna praksa koja je nama neobična jer smo se odvikli od nje - bez nje su odrasle već tri generacije. Brzo ćemo se i na to privići i onda će se vidjeti i prvi pozitivni rezultati. Treba naglasiti da nema cjelovitog odgoja osobnosti bez duhovne dimenzije. Manjak modernog školstva je upravo taj što je samo edukativno, u spoznajnom smislu jer se formira dijete kao mali kompjutor s puno podataka, a bez odgoja duha i karaktera. I radi toga škola, ako misli imati odgojiteljsku funkciju, nužno mora misliti na to da odgaja čovjeka kompletno. Crkva upravo nudi svoj doprinos da pomogne u odgoju kompletnog čovjeka.

Razgovarala: Ladislav Huska

90. OBLJETNICA DUŽIJANCE

Ovih sam dana bio doista ushićen, ponosan, radostan... Naša dužijanica - divno. Sve se lijepo odvija. Ponos raste s činjenicom da sam župnik župe sv. Roka, kolijevke dužijance. Imam zato i dosta obaveza. No, nije važno! Tu sam da pomognem da što ljepše proslavimo ovu 90. obljetnicu dužijance. I čitavo vrijeme misli su mi na salašima. Kako je to nekoć bilo, kad su risari i risaruše, predvođeni bandašom i bandašicom dolazili na salaš i gazdi priopćili da je ris gotov! Kakav je to bio osjećaj?! Kao dijete osjetio sam nešto od toga. Bacao sam uža oću, snosio snopove... I čekao dužijancu. Jer kad bismo mi djeca malo posustali, onda bi nas stariji poticali: Izdržite, pa će prije biti dužijanica... I bili smo sretni kad je ris bio gotov, a veseli i znatiželjni kad je k nama došla vršalica... Volio sam gledati kako je mama "zakuvavala" i potom pravila i pekla kruh...

I dok su se tako uspomene budile i vraćale, naravno, stoljećima unatrag, nisam se mogao oteti mašti i ne razmišljati kako je to bilo ovdje, u ovoj crkvi, gdje sam ja sada župnik, kako je to bilo 1911. godine? Kako su onda to proslavili. I tražio sam po knjigama. U Danici iz 1911. - ništa, ni u 1912. U nekim drugim knjigama ono poznato: "Prva dužijanica održana u župi sv. Roka..." Nisam bio zadovoljan. I onda konačno pronađem u "Nevenu" br. 8/1911. na str. 60: "Dužijanica.

Blaž Rajić plebanoš sv. Roke priredio je 6. o. m. Zahvalnu svečanost prilikom dovršetka žetve. Oko trideset konjanika su dopratili iz polja krasno pleten vinac od žita u crkvu, gdi su ga dočekale enge sa plebanošom koji je posli toga sakupljenoj gomili rekao lipu pridiku. U veče je pak bila zabava u dvorana-ma "Pešte" kao nastavak dužijance. Zabava je bila dosta krasna i mladež je provela vrlo dobro...". Malo je to, ali je bar nešto. Kad bismo bar tu Rajićevu "lipu pridiku" imali. Ili, kad bismo znali kako su se osjećali prvi bandaš Ive Prčić i prva bandašica Marija Prčić...

A onda se vratim u realnost i pomislim: naš Rajić sada u nebu sigurno mora biti ponosan i sretan, jer ovo što je dužijanica danas to je on započeo... To je on želio. I evo to se održalo do danas i 50 godina nakon njegove smrti. I kao da je svih ovih 90 godina dužijanica rasla bogatstvom sadržaja.

Evo ovdje donosim dio događanja ove 90. dužijance.

Kruna na oltaru kroz 90 godina

Vrhunac slavlja "Dužijance 2001" započeo je u ponedjeljak prigodnom izložbom pod naslovom "Kruna na oltaru kroz 90

godina". Izložba je otvorena u ponedjeljak, 6. kolovoza u subotičkom "Likovnom susretu". Izložbu su otvorili **mr. Andrija Kopilović**, predsjedavajući Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost "Ivan Antunović" i **Bela Duranci**, povjesničar umjetnosti. Na izložbi, koja će biti otvorena do 31. kolovoza, "krune" izrađene od slame bile su simboli dužijance kroz proteklih 90 godina. Te krune su postale vremenom prave umjetničke tvorevine. Na početku su one bile trodimenzionalne, tako da na izložbi možemo vidjeti subotičku katedralu-baziliku sv. Terezije, sjemenište "Paulinum", Višeslavovu krstionicu, crkvu u Ninu, baziliku sv. Petra u Rimu itd.

Uz izložbu "kruna" priređena je i retrospektivna izložba slikarke naivke **Cilike Dulić Kasiba**. Prigodne stihove Alekse Kokića čitala je **Jelena Mlinko**, a sve je obogaćeno i milim zvucima tamburice muziciranjem tamburaškog sastava "Hajo".

Ivan Prčić Gospodar, kulturni radnik i pjesnik

Slavlje je nastavljeno u četvrtak u HKC "Bunjevačko kolo" književnom večeri koja je bila posvećena kulturnom radniku i pjesniku iz Tavankuta **Ivanu Prčiću Gospodaru** u povodu 100. obljetnice njegovog rođenja. Ovu večer priredio je književni klub "Miroljub" pri Institutu "Ivan Antunović".

Nadbskup Bozanić susreo se s predstavnicima hrvatskih institucija

Ova večer započela je minutom šutnje i molitvom za **prof. Belu Gabrića**, koji je pokopan u ponedjeljak. Bez njega je dužijanica, a osobito književne večeri, bila nezamisliva. I ovu književnu večer i program dužijance on je priredio, ali ga je Gospodin pozvao k sebi da vječno slavi dužijancu, istakao je **Andrija Anišić**, urednik "Zvonika" te pročitao pjesmu BUNJEVAC koju je **Jakov Kopilović** posvetio Beli Gabriću.

Zatim je sudionike ove večeri pozdravio najprije **mr. Andrija Kopilović**, predsjedavajući Instituta, a zatim smo čuli predava-

nja **Tomislava Žigmanova**: "Ivan Prčić, kulturni radnik i pjesnik" te "Moje uspomene na Gospodara" **Antuna Gabrića**, bivšeg tavankutskog župnika.

Glazbene točke izveli su članovi katedralnog zbora "Albe Vidaković" pod ravnanjem **s. Mirjam Pandžić**.

Antušova nagrada

Na koncu ove večeri, **mr. Andrija Kopilović** podijelio je 11. "Antušovu nagradu". Ovu nagradu dodjeljuje anonimni darovatelj onima koji su dali svoj doprinos da se slavi "hrvatsko-bunjevačko ime". Ovogodišnji dobitnici "Antušove nagrade" su Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo "Matija Gubec" iz Tavankuta, **Alojzije Stantić**, pisac vrlo značajne knjige, pisane na hrvatskoj ikavici "Kruv naš svagdanji" te brojna obitelj **Alojzija i Janje Kujundžić** s njihovih šest bisera: Nikolom, Marijanom, Anđelkom, Ljubicom, Markom i Jasnom.

Likovna kolonija slamarki iz Tavankuta i u Subotici

U petak 10. 08. u 19 sati u predvorju subotičke Gradske kuće otvorena je izložba radova od slame s ovogodišnjeg XVI. saziva Kolonije slamarki u Tavankutu. Izložbu su otvorili **Jozefina Skenderović** i **mr. Andrija Kopilović**.

Tamburaška večer i "najlipči"

Poslije toga je na glavnom subotičkom trgu na improviziranom "salašu" započela Tamburaška večer u kojoj je nastupilo desetak tamburaških sastava. Na ovoj večeri predstavljeni su ovogodišnji bandaš i bandašica, **Nikola Matković** i **Sonja Jaramazović**. Izabrana su tri najljepša para mladih u bunjevačkim narodnim nošnjama koji će biti pratioci ovogodišnjeg bandaša i bandašice. Za druge pratiocice izabrani su **Klaudija Miloš** iz Sombora i **Stanislav Prčić** iz Subotice, prvi pratioci su **Jelena Mlinko** iz Subotice i **Tomislav Pozder** iz Sombora, a "najlipčima" su proglašeni **Kristina Tokodi** iz Tavankuta i **Davor Vuković** iz Sombora. Valja posebno naglasiti da su se na svečanoj bini pojavili i svi živući bandaši i bandašice koji su u proteklih 90 godina imali tu čast, a što je kod prisutnih izazvalo buru oduševljenja. Publika je posebno lijepo pozdravila najstarijeg bandaša **Ivu Antunovića**, bandaša iz 1937. godine.

Ovogodišnji mali bandaš je **Vladimir Vuković** a mala bandašica **Sandra Sarić**.

Te večeri u Suboticu je stigao i dragi

nam gost, mons. dr. Marin Barišić, nadbiskup splitsko-makarski u pratnji svog tajnika don Ivana Bodrožića. On će boraviti u Subotici tri dana. Prve večeri sreo se sa svojim domaćinom biskupom Ivanom Pénzesom te sa svećenicima i časnim sestrama koji žive i rade u biskupiji i u sjemeništu "Paulinum". Poslije večere, u pratnji duhovnika sjemeništa mons. Marka Forgića i svog tajnika, prošetao se gradom i zadržao se kraće vrijeme na glavnom gradskom trgu, gdje je pratio program.

NADBISKUP BARIŠIĆ SUBOTICI

DRAGI MOJ DUJME, MA BOLJI SU NEGO ŠTO SU BILI DOMA

U franjevačkom samostanu

U subotu u 9 sati nadbiskup Barišić je u pratnji svog domaćina, biskupa Pénzesa, te njihovih tajnika Bodrožića i Večerina, te preč. Andrije Kopilovića, pohodio drevni subotički franjevački samostan. Ondje su ga dočekali subotički franjevci, a pozdravio ga je i upoznao s poviješću samostana gvardijan o. Andrija Matić.

Susret sa svećenicima grada i predstavnicima hrvatskih institucija

U 10 sati u župi sv. Roka nadbiskup Barišić se susreo sa svećenicima grada Subotice i s predstavnicima hrvatskih institucija i organizacija Vojvodine. Na početku susreta nadbiskupa je pozdravio mr. Andrija Kopilović, predsjedavajući Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost "Ivan Antunović", koji je i priredio ovaj prijem.

On je u svom pozdravu naglasio: "Zahvaljujemo Crkvi u Hrvata što je cijelo vrijeme, i ranije dok smo bili u istoj državi, za vrijeme domovinskog rata, a napose sada poslije rata, uvijek bila prisutna u Subotici. Nijedan biskup iz Hrvatske nije odbio doći u pohod subotičkoj Crkvi. I mislim da smijem reći da Crkva u našem narodu ovdje ne bi bila ovakva kakva je da nije bilo te podrške Crkve iz Hrvatske... Drago nam je da Vas dočekujemo kao pastira koji je došao donijeti pozdrave iz najstarije biskupije i metropolije, što je došao donijeti miris plavoga mora na ovo bačko more žita..."

U svom obraćanju nazočnima, nadbiskup Barišić je rekao među ostalim: "Ovo je moj prvi pohod Subotici. Čini mi se da sam dosada puno propustio, ali nastojat ću ovih dana nadoknaditi bar nešto. Donosim vam pozdrave iz Domovine. Pozdrave HBK, a posebno pozdrave s juga, iz moje splitsko-makarske nadbiskupije, gdje su i nadbiskup Franić i nadbiskup Jurić rekli: pozdravite gore sve naše. Prenosim također i pozdrave naših svećenika. Vjerujem da je ovaj moj pohod simboličan, jer splitsko-makarska biskupija nosi

najdublje temelje hrvatske svijesti državnosti i najdublje temelje prisutnosti kršćanstva na našim prostorima. Solin je kolijevka i krsionica hrvatskog naroda. Iz takve sredine dolazim ovdje k vama i vidim da ste vi jedna bogata mladica tog istog stabla, istih korijena. I mi smo ponosni na vas i s vama. Raduje nas ovako jedan bogat kulturni i vjerski život naših Hrvata Bunjevaca i Šokaca, ovdje u ovom europskom kutku....

Posebno me raduje i sve nas u Hrvatskoj, jer ste dali jedan primjer, koji nije toliko ostvaren u našim sredinama. Vi ste u tome ispred nas. Kršćanstvo nije apstraktno. Kršćanstvo je utjelovljenost osobe Isusa Krista. I vi ste izvrsno utjelovili kršćanstvo, svoju vjeru u svoju kulturu. Danas je to jedan izazov, jedan problem kako evangelizirati kulturu i kako inkulturirati evanđelje. Vi imate jedno stoljetno iskustvo. I ja vam čestitam na tom. Osobito je značajna i važna suradnja svih institucija u tome, kako vjerskih, kulturnih tako i svih drugih. I takva jedna suradnja može očuvati tradiciju, identitet i svijest i može u ovakvom jednom pluralnom ozračju kakvo je vaše, biti a da se ne izgubi..."

Poslije toga nadbiskup Barišić se sa svima osobno upoznao i saznao ponešto iz života i rada pojedinih hrvatskih institucija.

U velebnoj Gradskoj kući

Nakon toga nadbiskup Barišić je sa svojom pratnjom posjetio subotičku Gradsku kuću. Ondje su ga dočekali, pozdravili i pokazali ovo velebno subotičko zdanje, Imre Kern, predsjednik Izvršnog vijeća subotičke općine i mr. Bela Tonković, potpredsjednik općine.

Susret s predstavnicima Veleposlanstva i Generalnog konzulata R. Hrvatske

Na ručku u župi Marije Majke Crkve, nadbiskup se susreo s članovima hrvatskog Veleposlanstva iz Beograda: s Davorom Božinovićem, opunomoćenim ministrom i otpravnikom poslova te s Ivanom Bantićem, savjetnikom istog veleposlanstva. Na ručku je bila i gospođa Olga Misović, konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici. Ondje se susreo i s predsjednikom Organizacijskog odbora "Dužijance 2001." s Lazom Vojnić Hajdukom kao i sa sestrama Kćeri milosrđa, koje djeluju u toj župi. Domaći župnik mr. Andrija Kopilović je u znak sjećanja na ovaj susret darovao nadbiskupu njegov grb izrađen u tehnici slame.

Poslijepodne nadbiskup Barišić posjetio

U HKC "Bunjevačko kolo" predstavljen je rad braće Mandić

je župu Uznesenja Marijina na Bikovu.

Predstavljen rad braće Mandić

U subotu 11. kolovoza poslijepodne u HKC "Bunjevačko kolo" predstavljen je rad dva poznata pisca iz Mađarske, braće Mandić - Marina i Živka. Njih je nazočnima predstavio mr. Josip Buljovčić, a onda su o svom radu govorili oni sami. Napose o svojim posljednjim knjigama objavljenim u ediciji "Hrvatski književnici u Mađarskoj". Marin Mandić priredio je knjigu o Ivanu Petrešu, a Živko o Miši Jeliću. Cilj njihovog rada, kako su naglasili, jest da se sačuva od zaborava ali i od propasti ono što su oni u svoje vrijeme činili za Hrvate u Mađarskoj.

Svi prisutni na ovom predstavljanju su se složili da bi se obavezno morale držati u Subotici promocije knjiga koje Hrvati objave u Mađarskoj, kao i obratno, da se knjige koje mi objavimo prikažu i u Mađarskoj. To će pridonijeti međusobnom upoznavanju i obogaćivanju.

U katedrali - Mi smo jedan psalam zahvale

U katedrali-bazilici sv. Terezije u okviru dužijance bila je svečana Večernja. Bio je to prvi susret nadbiskupa s vjernicima. Na početku molitve dragog gosta pozdravio je domaći biskup mons. Ivan Pénzes. On je u svom pozdravu rekao: "Dragi brate u biskupstvu, dobro nam došao s obala plavog Jadrana, iz najstarije hrvatske metropolije, iz grada svetoga Duje, gdje stoljećima kršćani svojom pjesmom zapljuskuju jadransku obalu. Pozdravlja vas subotička Crkva u katedrali sv. Terezije, okružena morem zlatnoga žita na blagdan dužijance, na blagdan koji upravo slavi to žito, odnosno, bolje rečeno, kruh od toga žita koji nas hrani i euharistijski kruh, kruh vječnoga života. Dobro došli na 90. jubilarnu dužijancu s nama moliti, zahvaljivati i slaviti. Neka Vaš boravak u našem gradu bude blagoslovljen."

Biskup Pénzes pozdravio je također glavne nositelje ovogodišnjeg slavlja dužijance bandaša Nikolu Matkovića i bandašicu Sonju Jaramazović, kao i predstavnike hrvatskog Veleposlanstva iz Beograda na čelu s g. Božinovićem i predstavnike Generalnog konzulata R. Hrvatske

u Subotici na čelu s generalnom konzulicom dr. Jasminom Kovačević. Biskup je pozdravio također i predstavnike lokalne samouprave, članove Organizacijskog odbora "Dužijance 2001", predstavnike kulturnih, društvenih i političkih udruga i lijepi broj okupljenih vjernika.

Svečanu Večernju predvodio je katedralni župnik mons. Stjepan Beretić i članovi katedralnog zbora "Albe Vidaković". I mons. Beretić je nadbiskupu uputio riječi dobrodošlice i održao zanosnu homiliju (u cijelosti objavljena na mjestu uvodnika i meditacije, str. 2).

Prije blagoslova prisutnim vjernicima se obratio mons. Marin Barišić toplim riječima. Evo dijelova njegovog govora.

"U ozračju velikog blagdana zahvale za žetvu, za kruh svagdanji, uoči velikog blagdana dužijance uzdizali smo hvale i molitve Bogu preko psalama... I mi ovdje večeras u ovoj crkvi jesmo jedan psalam zahvale. Psalam nije pojedinačna zahvala. Psalam je kor, zbor. I upravo tako smo večeras pokušali i mi, zajedno, u ovoj velikoj obitelji ujediniti svoju molitvu hvale i zahvale Bogu. Jedino tako jesmo ono što smo - bića hvale, zaista Crkva - prožeta riječju i obilježena djelatnošću. /.../ Kako je lijepo doživjeti kroz vašu dužijancu to otajstvo čudnovato, čudesno - otajstvo Crkve, otajstvo tog Boga Oca, prijatelja ljubavi, koji ulazi u našu realnost, u naše dimenzije, u naš život. I mi ovakvi, ulazimo kroz njega i s njime u tu realnost, božanske, nebeske obitelji. Kako smo veliki, braćo i sestre! I eto jednog od razloga zašto želimo zahvaljivati, jer je to otajstvo usađeno u dušu, u tijelo, u naše kulturno i nacionalno, u naše tradicionalno, u naše sada i u naše sutra. I nisam znao da ima ovdje ogranak, tako bogat, ogranak Solina, iz tih korijenja, s područja Dalmacije. Dalmati! Dalmati u Subotici. O sv. Dujme, prati njihove pute, prati njihove misli, planove, daj da budu prepoznatljivi po onom korijenu, po onom temelju, po onom životnom soku. Po ovoj riječi u koju je ušla nebeska Riječ, po ovom kruhu u koji je ušao nebeski Kruh. Daj da ova dužijanca 90., jubilara bude jedan novi početak. Da iz ove slavne tradicije, da iz ovog generacijskog iskustva, nabuja jedna nova snaga, jedan novi zanos, da još više budemo ljudi, osobe hvale. Da više budemo braća, sestre, tvoji sinovi i kćeri, koji će još svjesnije izgovarati onu divnu molitvu s kojom si nam rekao da si nam Otac, da si ljubav, da si ušao u naše i da si naše uzdigao na božansku razinu..." Na koncu je nadbiskup Barišić čestitao ovo slavlje ponajprije bandašu i bandašici, a potom i svima koji u ovogodišnjoj dužijanci imaju bilo kakvu ulogu, "a koliko vidim svatko ima svoju ulogu, svoje mjesto. I zato je ovo svečanost i radost svih nas. I vjerujem da se mogu vratiti u svoj Split i u Dujmov Split i reći mu: Dragi moj Dujme, ma bolji su nego što su bili doma! I Bog vas blagoslovio!"

Ovaj susret završio je svečanim blagoslovom koji su podijelila dva biskupa.

U večernjim satima nadbiskup Barišić je posjetio i mađarsku župu Srca Isusova u Bačkim vinogradima, te navratio na glavni

gradski trg gdje je nastupilo dvadesetak folklornih skupina na tzv. "Risarskoj večeri".

DOSTOJNO JE I PRAVEDNO VAZDA I SVAGDJE ZAHVALJIVATI BOGU

*Iz župe sv. Roka, kolijevke Dužijance,
do katedrale*

Blagoslovom i ispraćajem bandaša i bandašica iz župe sv. Roka, u Subotici je u nedjelju 12. kolovoza započelo završno slavlje ovogodišnje dužijance. U svom pozdravu župnik Andrija Anišić je rekao: *Draga braćo i sestre! Prenesimo se mislima i srcem u 1911. godinu. U godinu kada je u ovoj crkvi prisvitli Blaško Rajić, u suradnji s Katoličkim divojačkim društvom, priredio i proslavio PRVU DUŽIJANCU. Bilo je to sigurno veliko slavlje.*

Danas se sjećamo 90. obljetnice toga divnog događaja. Zahvaljujemo Bogu što se ovaj naš običaj zahvale za žetvu i kruh svagdašnji slavio do danas i što ga danas slavimo, vjerujem još svečanije i bogatije, nego što je to bilo na početku. I zato smo ponosni i radosni!"

On je pozdravio sve koji su se okupili u ovu "kolijevku" dužijance, a napose nositelje ovogodišnje dužijance bandaša Nikolu Matkovića i bandašicu Sonju Jaramazović. Pozdravio je i sve kojima je pripala čast da budu, da tako kažemo, glavni ove 90. dužijance. Pozdravio je također i članove Organizacijskog odbora "Dužijance" na čelu s predsjednikom Lazom Vojnić Hajdukom, kojemu je ovo 9. organiziranje dužijance. Uputio je zatim pozdrave ostalim bandašima i bandašicama: iz Sombora, Bajmoka, Tavankuta, Đurđina, Žednika i Male Bosne.

Pozdravio je također i "Kraljice" iz ove župe koje sa s. Silvanom već desetak godina aktivno sudjeluju u dužijanci.

EUHARISTIJSKO SLAVLJE

Zahvaljivati znači biti otvoren Bogu i bližnjemu

Svečana misa zahvalnica "Dužijance 2001." bila je na improviziranoj bini i oltaru pored katedrale. Misu je predvodio splitsko-makarski nadbiskup i metropolita mons. Marin Barišić u zajedništvu s domaćim biskupom mons. Ivanom Péntesom te nadbiskupovim tajnikom Ivanom Bodrožićem, katedralnim župnikom mons. Stjepanom Beretićem i s još desetak svećenika i redovnika. Na početku misnog slavlja biskupa gosta kao i sve druge ugledne goste, među njima i desetak veleposlanika iz različitih država, među kojima su bili i otpravnik poslova i opunomoćeni ministar R. Hrvatske u Beogradu Davor Božinović kao i savjetnik hrvatskog Veleposlanstva u Beogradu Ivan Bandić. Nazočna je bila i generalna konzulica R. Hrvatske u Subotici dr. Jasmina Kovačević kao i drugi članovi ovog konzulata. Među uglednim gostima bili su i Jozsef Kasza, potpredsjednik Vlade R.

Srbije, István Ispánovics, gradonačelnik Subotice, Imre Kern, predsjednik Izvršnog vijeća Subotice i potpredsjednik općine mr. Bela Tonković, kao i desetak gradonačelnika Subotice okolnih gradova i iz R. Mađarske. Iz Mađarske su također bili prisutni predstavnici hrvatske manjinske uprave na čelu s predsjednikom dr. Mijom Karagićem. Na sv. misi, uz ugledne goste te brojnu djecu i mlade obučene u bunjevačku narodnu nošnju, bilo je nazočno i nekoliko tisuća vjernika.

Euharistijsko slavlje započelo je blagoslovom klasova ovogodišnje žetve, koji su kasnije podijeljeni svim sudionicima ovoga slavlja. Pošto je blagoslovio žito, nadbiskup Barišić je odgovorio na pozdrav svoga domaćina:

U snopu klasja - čvrsti snop kulta i kulture, rada i molitve, vjere i života

"Drago mi je da ste mi uputili poziv da mogu biti sudionik ove jubilarne, 90. dužijance. Ovo je nešto divno. U ovom snopu klasja - ja vidim jedan čvrsti snop kulta i kulture, rada i molitve, vjere i života. To je uvijek bilo tako snažno vezano u životu hrvatskog čovjeka i hrvatskog vjernika. Zahvalnost znači biti otvoren Bogu i biti otvoren braći ljudima. I, evo, tog jednog zajedništva - i ljudskog i vjerničkog. Zamolit ćemo Gospođina da blagoslovi naš rad, trud, naše plodove, ovu svečanost žetvenu i da svojim blagoslovom prožme sve djelatnosti i aktivnosti, kako osobne tako i obiteljske i društvene. Sve to unosimo u ovu najveću molitvu zahvale - sv. misu."

Božju riječ su čitali bandaš i bandašica, a evanđelje je navijestio katedralni župnik mons. Beretić. Na misi je pjevao katedralni zbor "Albe Vidaković" pod ravnanjem s. Mirjam Pandžić.

U svojoj zanosnoj propovijedi nadbiskup Barišić je među ostalim rekao:

R A D - D A R

"Prinosimo u ovim žetvenim svečanostima plod rada i zemlje u ovoj kruni izrađenoj od slame, kao krunu svih naših žuljnih, mukotrpnih radova. Rad - bitna je oznaka čovjeka, svakog čovjeka. Kroz svoju djelatnost i aktivnost čovjek izražava sebe, osigurava uvjete za svoj život i život svoga bližnjega. Čovjek danas traži i ima pravo na rad ali, jasno, rad ne daje dostojanstvo čovjeku. Jer čovjek ima to dostojanstvo kao stvorenje Božje, kao osoba. Tu je utemeljeno to dostojanstvo svakog čovjeka. Ali, rad čini život čovjekov dostojanstvenim... Ali, braćo i sestre, ima jedna opasnost koju ne možemo izbjeći. Nije je izbjegao ni prvi čovjek. A trajna je opasnost i nama danas. Ta opasnost je da izgubimo dostojanstvo suradnje s Bogom i da se pretvorimo u roba ili modernije rečeno u stroj, u robota; da izgubimo svoje dostojanstvo, poremetimo odnos sa Stvoriteljem, povrijedimo odnos s prirodom i s bližnjima i da se jednostavno izgubimo, da nas nestane..."

Susret s predstavnicima Veleposlanstva R. Hrvatske

I postavlja nam se pitanje - kako su naši preci, kako su naši djedovi, očevi i majke uspjeli izbjeći ovoj opasnosti i prepoznati se kao suradnici Božji. I čini mi se da na ovo pitanje možemo naslutiti odgovor. Naši djedovi i bake započinjali su svoj posao: 'U ime Oca i Sina i Duha Svetoga'. I ja se sjećam, rođen dolje u Neretvi, u dolini, nije ovako široka kao vaša ravnica, ali mogu i sa djedovine slaviti ovu vašu bogatu i plemenitu ravnicu. Moj djed ujutro ustajući - je li to bilo veslo, barka, mreža, motika, plug, srp - uvijek je bilo ono U ime Oca... I na kraju dana - Hvala Ti, Bože! To je toliko ušlo u kulturu, u život Hrvata, i nije nikakvo čudo da ste evo i vi ovdje u plodnoj ravnici obilježeni takvim pristupom radu i djelatnostima gdje se prepoznajete sinovima, suradnicima Božjim i gdje u svom radu vidite bližnjega i vidite sebe u ovoj stvorenoj prirodi.

Budući da je taj čovjek naš zahvaljivao Bogu, razumljivo je bogatstvo rada koje je doživio u obitelji, prenio i u samu Crkvu, u liturgiju. U crkvi on je prepoznao tu molitvu, to zahvaljivanje: Blagoslovljen da si, Gospodine Bože, od Tvoje darežljivosti primismo ove plodove, plod Tvoj i plod naših ruku. U toj crkvi, u toj liturgiji on je sebe pronašao i dobro se osjećao sa svim dimenzijama: radom, kulturom, molitvom, jer je tu bio pozvan na zahvaljivanje. Hvala dajmo Gospodinu Bogu našem... Dostojno je i pravedno zahvaljivati, vazda i svagdje! /.../

Kao takvi, naš djed, naša baka, naše generacije uspjele su izbjeći ono porobljenje i uspjeli živjeti kao sinovi i kćeri Božji, kao slobodni i kao suradnici. A ja vas pitam da li mi naslućujemo dimenzije koje su oni otkrili u RADU. Rad ima svoje čitanje drugo - R A D. Ali čitamo s druge strane D A R. To je naš čovjek uspio pročitati. RAD - DAR. Gdje se radom stvara kruh, tamo se on doživljava kao dar, ali ujedno osjeća potrebu i da ga podijeli s drugima. I vjerujem da ste vi svojim radom obogatili druge. Ali isto tako vjerujem da ste ovom dužijancom obogatili svoj grad i druge narode koji žive ovdje: Mađare, Srbe, Nijemce... I to je lijepo. Isto tako oni obogaćuju vas svojom kulturom i svojim običajima. I kad Bog to vidi, onda on kaže - Ja želim boraviti ovdje. Kad na dužijanci vidi i čuje kako mu zahvaljuju Hrvati, a s njima su u tom slavlju i drugi narodi, onda on kaže - Ja želim

boraviti ovdje..."

Molitve vjernika predmolili su "pratio-ci" bandaša i bandašice obučeni u narodne nošnje. Darove na oltar prinijeli su bandaši prijašnjih dužijanci, hostije za Euharistiju bandašica Sonja, a krunu ovogodišnje dužijance koja je ustvari kruh izrađen od slame s brojkama 90, koju je izradila slamarka Mara Ivković Ivandekić, prinio je bandaš Nikola. Zatim su

seoski bandaši i bandašice kao i bandaš i bandašica iz Sombora prikazali nadbiskupu svoje ovogodišnje krune.

Sv. misa je završila oduševljenim pjevanjem pohvalne pjesme "Tebe Boga hvalimo" i s blagoslovom s Presvetim.

Od katedrale do Gradske kuće

Poslije sv. mise nadbiskup Barišić je u pratnji svog tajnika i katedralnog župnika pošao s gradonačelnikom i ostalim uglednim gostima pješice kroz špalir mnoštva okupljenih građana, do glavnog gradskog trga, gdje je pratio dolazak svečane povorke. U povorci je bilo preko dvadeset kulturnih društava iz Subotice, ali i iz Sonte, Bačkog Monoštora. Bilo je tu i nekoliko mađarskih i srpskih društava. Prošlo je tu mnoštvo djece i mladih u narodnim nošnjama, pješice i na svečanim zapregama. Vrhunac ovoga dijela dužijance bila je predaja kruha od ovogodišnjeg roda pšenice gradonačelniku Subotice Istvánu Ispánovicsu. Kruh su mu predali u prigodnoj sceni, koja prikazuje nekadašnji završetak risa, ovogodišnji bandaš i bandašica. Primajući kruh, gradonačelnik je rekao: "Imam izuzetnu čast što sam u ime vas Subotičana danas primio od bandaša i bandašice novi kruh od novog žita i ja se na tome zahvaljujem. Kruh ili hleb ima izuzetan značaj i simbolično značenje kod svih naroda koji žive na ovom prostoru. Poznato je da su naši preci i ranije smatrali da ako ima dobrog roda onda ima i kruha. Zahvaljivali su na tome Bogu..."

Ovaj dio dužijance završio je "bunjevačkim kolom" koje su veselo povelj članovi folklorne sekcije Hrvatskog kulturnog centra "Bunjevačko kolo", na improviziranom salašu na glavnom gradskom trgu.

Slijedio je svečani ručak u Hrvatskom kulturnom centru "Bunjevačko kolo". Ondje je sve goste pozdravio predsjednik Centra Bela Ivković. U toku ručka nadbiskupa i sve goste je pozdravio i József Kasza, potpredsjednik Vlade R. Srbije, koji je zahvalio nadbiskupu i Crkvi u Hrvata na podršci u svim proteklom teškim godinama. "Zahvaljujući toj podršci mi smo ovdje ostali i održali se i tako održali i dužijancu."

Na pozdravima je zahvalio nadbiskup Barišić toplim riječima:

"Prvi put sam u Subotici. Suboticu sam znao s razglednica ali daleko sam je čvršće doživio u realnosti. Ovo je doista Europa. Rekao bih - čak Europa ispred Europe. Jer ovdje sam doživio i čuo za život zajedništva u različitosti. Vjerujem da je to model gradnje budućeg života društva u naprednim asocijacijama kao što je Europska unija, ne samo na razini tržišta robe i kapitala nego globalizma. On mora biti bogatiji, on mora u sebe uključiti one vrednote kulturne, nacionalne, moralne i upravo ovo bogatstvo različitosti stvara takav život i suživot. I ovaj model je model koji Europa treba još otkrivati.

Ovdje smo se danas okupili oko kruha. Kruh je sveta stvar u svim kulturama, nacijama... Svaka svečanost koja ima u središtu kruh čini nas humanijima, čini nas bližnjima, otvorenima i za ovu religioznu, vertikalnu dimenziju ali i za ovu horizontalnu dimenziju. A da je to tako, vjerujem da smo svi čuli molitvu Očenaš u kojoj svi govorimo Bogu Oče - a onaj tko kaže Bogu - Oče - na bilo kom jeziku, je li to hrvatski, mađarski, srpski ili njemački - taj mora biti svjestan da on vidi i treba stati iza tog pogleda srcem da su mu svi ljudi braća i sestre. On u toj molitvi moli za kruh svagdanji. Meni je ovo slavlje na svoj način jedinstveno, ponijet ću ga u svom srcu, u svojim sjećanjima kao nešto jedinstveno i pričat ću o njemu, o ovoj svečanosti žetvenoj u mom Splitu i u mojoj sredini..."

Na grobu utemeljitelja dužijance

U 18 sati na grobu Blaška Rajića, utemeljitelja dužijance, okupili su se članovi Organizacijskog odbora "Dužijance 2001." na čelu s predsjednikom, te bandaš i bandašica i dvadesetak vjernika. Kod groba Blaška Rajića bandaš Nikola Matković pročitao je pjesmu Marka Vukova "Našem Velikanu", bandašica je pročitala odlomak Svetoga pisma, a molitvu je predvodio župnik župe sv. Roka Andrija Anišić. Ovo se čini svake godine u znak zahvalnosti utemeljitelju dužijance.

Bandašicino kolo

U 19 sati u dvorištu župe sv. Roka započelo je "Bandašicino kolo", gdje su djeca, mladi ali i odrasli, bunjevačkim narodnim igrama u veselju nastavili slaviti dužijancu.

Svečani početak kola bio je u 20 sati. Najprije se prisutnima, kojih je bilo više od tisuću, obratio župnik Anišić, koji je predstavio dragog gosta, nadbiskupa Barišića i njegovog tajnika Ivana. Potom je nadbiskupa pozdravio u ime mladih Darko Vukov. Poslije toga prisutnima se obratio nadbiskup Barišić (dio govora na str. 28).

"Kolo" su prigodnim riječima otvorili bandaš i bandašica i pozvali sve da zaigraju s njima.

Veselo i dostojanstveno, kako i priliči ovakvom divnom slavlju, bilo je do duboko u noć. Bogu hvala!

Andrija Anišić

PAPINSKI NUNCIJ U SOMBORU

U karmelićanskoj crkvi u Somboru, 16. srpnja ove godine, svečano je otvorena Jubilarna marijanska godina, 750. obljetnica škapulara. Sunčani dan i ljetna sparina nisu omeli brojne hodočasnike od Subotice do Novog Sada, te dijela Srijema, koji su došli na ovu svečanost. U prekrasno urešenoj karmelićanskoj crkvi sv. mise su se slavile na njemačkom, mađarskom, hrvatskom i slovačkom jeziku.

Vjernici Mađari imali su svečanu koncelebriranu sv. misu u 9 sati. Na kraju sv. mise apostolski nuncij **mons. Eugenio Sbarbaro** došao je u crkvu praćen djecom u mađarskim narodnim nošnjama i uputio pozdrav vjernicima a zatim s domaćim biskupom **mons. dr. Ivanom Péntzesom** podijelio blagoslov s potpunim oprostom.

Svečana koncelebrirana sv. misa na hrvatskom jeziku počela je u 10,30 sati. Mladi i djeca u hrvatskim narodnim nošnjama iz Sombora, Bačkog Monoštora, Sonte i Bačkog Brega, u svečanoj povorci pošli su iz "Hrvatskog doma" glavnom ulicom grada do karmelićanske crkve gdje su od ulaznih vrata crkve do glavnog oltara načinili špalir te uzdignutim gladiolama u obliku slavluka dočekali apostolskog nuncija iz Beograda **mons. Eugenia Sbarbara**, subotičkog biskupa, dvadesetak svećenika i redovnika, bogoslove, sjemeništare i ministrante. Apostolskog nuncija pozdravio je domaćin, prior samostana **o. Mato Miloš**. Gost iz Beograda slavio je misu u misnom ruhu koje mu je darovao sv. otac Ivan Pavao II., a koje je nuncij Sbarbaro darovao karmelićanskoj crkvi. U svojoj propovijedi nuncij je istaknuo smisao 750. godišnjice sv. Škapulara, te ulogu Marije u otajstvu Krista i Crkve. "Marija se u Novom zavjetu ističe kod Utjelovljenja, Pashe i Duhova, u Betlehemu, uz križ Kristov na Kalvariji i u dvorani Posljednje večere gdje moli dar Duha

Dragi gost na proslavi bio je nuncij Eugenio Sbarbaro

Svetoga." Nuncij je na temelju Papinog Apostolskog pisma upućenog Karmelićanskom redu 25. ožujka 2001. godine, istaknuo glavne misli: "Nema autentične pobožnosti bez upiranja pogleda na ovo najuzvišenije svjedočenje. Marijino materinstvo, njezina intimna prisutnost tumači se u posljednjoj rečenici njezina Sina koji ju predaje nama za majku, a nas predaje za njezinu djecu (usp. Iv 19,25-26) ... Nošenje sv. Škapulara ne može se ograničiti samo na molitve u pojedinim slučajevima, već se treba stvoriti navika, 'habitus', tj. zacrtati trajni put vlastitog duhovnog života koji se sastoji u molitvi i pounutrašnjenju života, praktičnim primanjem svetih sakramenata, konkretnog vršenja duhovnog i tjelesnog milosrđa. Na taj način Škapular postaje znak saveza i uzajamnog zajedništva između Marije i vjernika", zaključio je nuncij. Mladi su prinijeli darove na prikazanje, kalež, hostije, snop žita, pečeni kruh i vino, po jednu sliku za nuncija i za biskupa, te veliku sliku - dar slikara iz Sombora **Jenea Višinke** i **Bojana Vasića**. I nakon ove sv. mise i svečane škapularske procesije nuncij i biskup podijelili su vjernicima blagoslov s potpunim oprostom.

Ova velika svečanost završila je okrepom za sve sudionike u samostanskom dvorištu.

o. Mato Miloš, OCD

LJETNA ŠKOLA NA PALIĆU

Od 11. do 19. srpnja održana je na Paliću Ljetnja škola "Religija Balkana: susreti i prožimanja" u organizaciji Beogradske otvorene škole (BOŠ), CIREL-a i pod pokroviteljstvom Američke katoličke organizacije CRS. U školi je sudjelovalo oko pedeset studenata i petnaestak profesora. Dvojica predavača su bili naši svećenici: **Andrija Kopilović** i **Jakob Pfeifer**. Uz spomenute svećenike predavač je bio i direktor medrese iz Novog Pazara, zatim profesori sveučilišta iz Zagreba, Sarajeva, Beograda i Splita. Svaki dan je održano temeljno predavanje, a poslijepodne rad studenata. Teme su temeljito obrađene i pokazale su jednu otvorenu perspektivu suradnje. Među ostalim, našli su se ovdje i **Drago Roksandić** iz Zagreba, **dr. Ivan Cvitković** iz Sarajeva, **dr. Zorica Kuburić** iz Novog Sada, značajni sociolozi i psiholozi iz Beograda, koji su domaćini, i odgojitelji škole (**Vukomanović, Šušnjić, Refik...**)

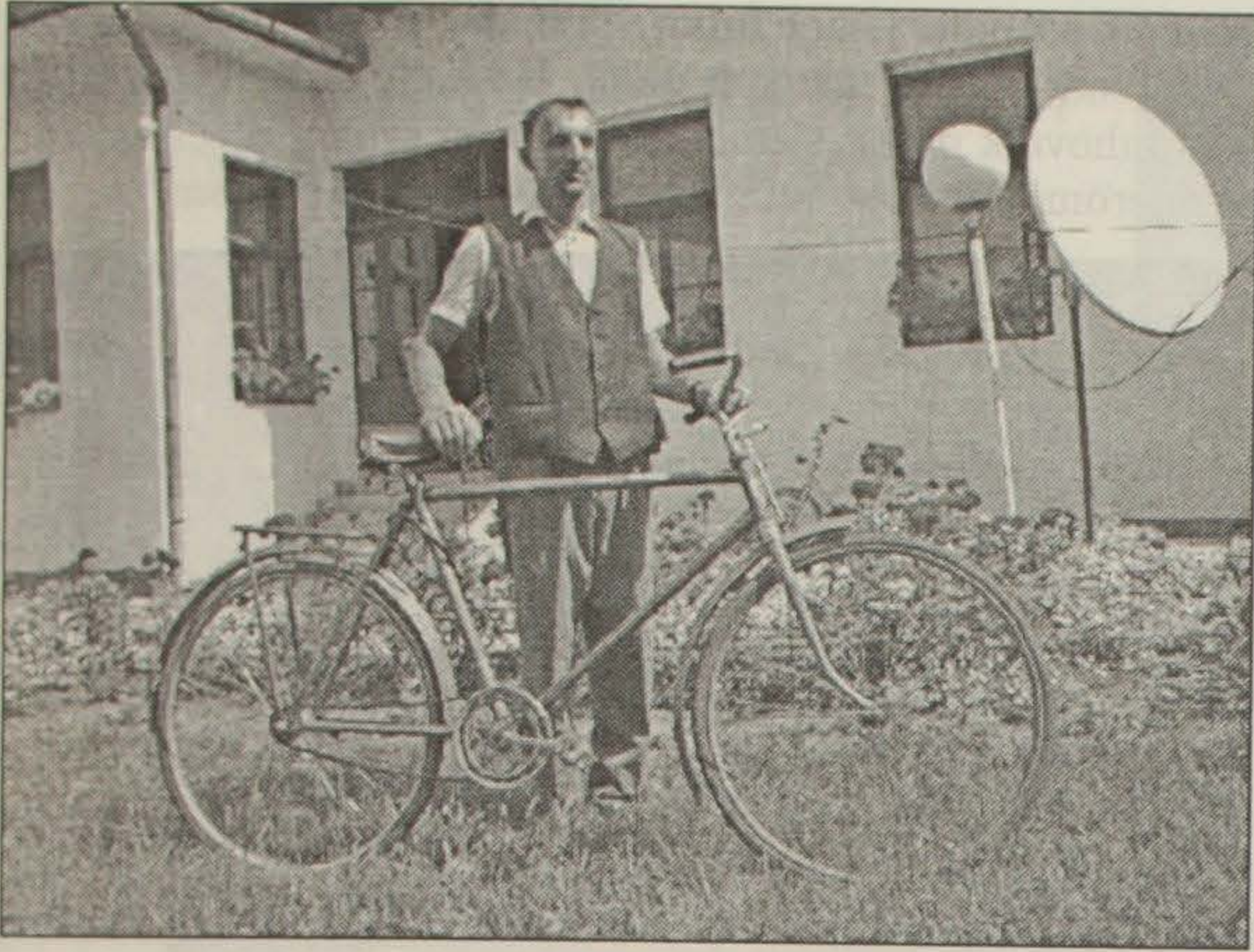
Predavanja su, svakako, ostavila trag u dušama studenata, jer se radilo ozbiljno, studijski i bilo je korisno. Na kraju škole su podijeljene i diplome. Jedan cijeli dan su na terenu u Subotici studenti i profesori upoznavali bogatstvo i susretnu kulturu i vjera koje se ovdje žive i zadivljeni su što su vidjeli ostvareno ono o čemu su u predavanjima govorili. Primio ih je subotički biskup **mons. Ivan Péntzes**, a posjetili su Gradsku kuću, sinagogu, katedralu, pravoslavnu crkvu, reformatsku crkvu i evangeličku crkvu te bogomolju islamske zajednice.

Svi sudionici su izrazili želju da se ova škola i ubuduće održava ovdje.

/A.K./

HODOČAŠĆE BICIKLOM U MARIJU BISTRICU

Antun Štefković, franjevački trećoredac, hodočastio je ove godine u Mariju Bisticu biciklom. Za put mu je trebalo

skoro 30 sati jer je bicikl prilično dotrajavao, usput ga je bilo i sunce i kiša, ali uz Gospinu pomoć ispunio je svoj zavjet da obavi ovo hodočašće.

Iz Marije Bistrice nam je donio puno radosti i utisaka, osobito sa bdjenja sa svijećama...

Blagoslov Bistričke Gospe neka i nas potakne na smjele poduhvate u životu. /Zv/

DUHOVNE VJEŽBE U PRIRODI

Od 20. do 23. srpnja (jula) održane su Duhovne vježbe u prirodi, dijelom u franjevačkom samostanu, dijelom u franjevačkoj kući za duhovne vježbe "Domus Pacis". Ovo su prve u planiranom nizu duhovnih vježbi koje vodi o. **Amat Lotspeich OFM**. Sudjeluje ograničen broj osoba, od 15 do 20, potpuno su u franjevačkom jednostavnom stilu a osobita pažnja se posvećuje izgradnji zajednice. Sva tri dana su osmišljena u desetak faza - postaja - u prirodi. Prilika je to susresti Stvoritelja u stvorenjima a isto tako i u bližnjima. Za narednu grupu možete se raspitati u franjevačkom samostanu...

SREBRNA MISA U ODŽACIMA I APATINU

Preč. Jakob Pfeifer, arhiprezbiter podunavski, proslavio je svoju srebrnu misu u župama u kojima službuje. 7. srpnja u Odžacima, a 21. u Apatinu.

Odžaci

Na proslavi u Odžacima velika crkva rijetko je bila tako puna kao toga lijepog srpanjskog popodneva. Uz vjernike katolike i Odžacane, prispjeli su ondje i vjernici Odžacani iz Njemačke, zatim iz okolnih mjesta, slavljenikova rodbina iz Bača, Vajske, Apatina. Ono što je na toj misi ostalo osobito upečatljivo jest prisutnost vjernika pravoslavne i drugih Crkava. Ne samo po predstavnicima, nego i samih vjernika. Uz puhački orkestar iz Bača započeo je svečani ulaz i oglasile su se velike odžačke orgulje. S jubilarcem je suslavilo petnaestak svećenika, dok je deset pravoslavnih svećenika bilo prisutno kod bogoslužja. Dakle, crkvom se osjećao katolički duh, ali i ekumenski. Misa je naime bila na hrvatskom, mađarskom, njemačkom i slovačkom jeziku. Propovjednik je bio sin Odžaka, o. **Ladislav Nemeth**, redovnik "Božje riječi" (Verbum Dei). On je toplim riječima, kao sin Ocu, govorio o slavljeniku kao svećeniku i služitelju - znaku i prijatelju. Govorio je hrvatski, mađarski i njemački.

Na kraju mise su se redali oni koji su željeli pozdraviti slavljenika i čestitati mu ovaj značajan jubilej. Najprije je govorio episkop bački **g. Irinej Bulović**, vrlo sadržajnom homilijom, zatim hadži efendija **Fadil Murati**, glavni imam za Vojvodinu iz Novog Sada, **Vjera Batori**, pastorica slovačke evangelističke Crkve iz Lalića, **Peter Jasenski**, ataše slovačke ambasade u Beogradu, **Marijana Ajzenkol**, generalni sekretar Međureligijskog centra iz Beograda, **Stipan Bošnjak**, bački dekan, **mons. Michal Zolarek**, župnik iz Selenče, **dr. Marija Sargac**, predsjednica SO Odžaci, **Hans Lauber**, zborovođa i dirigent muškog zbora iz Harta i Chiminga iz Bavarske i organizator dolaska tridesetak Bavaraca, dobročinitelja, na ovu svečanost i **Ivan Majić**, načelnik Pastoralnog vijeća Crkvene općine.

Najdirljiviji je momenat bio kad su dvije sestre (jedna živi u Njemačkoj), i brat koji je ministrirao, svom bratu čestitali ovaj jubilej prikladnom pjesmom i našli se u zagrljaju oko oltara te onamo doveli staricu majku.

Slavlje je nastavljeno u dvorištu za sve vjernike, uz mile zvuke puhačkog orkestra. Jakob je zasjao u onoj ljudskoj dimenziji, koja ga čini među nama svećenicima najvećim ekumenistom.

O ovom slavlju pisaloje i "PRAVOSLAVLJE" br. 824, od 15. srpnja, a izvješće je poslala Marijana Ajzenkol.

Apatin

Slično je bilo i u Apatinu gdje se zajednica okupila u lijepom broju 21. 07. u crkvi Uznesenja Marijina. Okružen sa 16 svećenika, svečanim ulaskom u crkvu započelo je bogoslužje na hrvatskom jeziku. Evanđelje je čitano na hrvatskom, mađarskom i njemačkom jeziku. Kao što je bilo i pjevanje. Propovjednik je bio slavljenikov profesor **mr. Andrija Kopilović**, župnik subotičke župe Marije Majke Crkve, koji je u homiliji na hrvatskom, mađarskom i njemačkom jeziku istakao pet značajki svećeničkog poziva: pozvan, pomazan, poslan, svjedok i posrednik s Kristom u Kristu i po Kristu.

Nakon mise su slijedile čestitke o. **Dragana Stevuca**, jereja paroha SPC parohije apatinske i prigrevačke, **Milana Dražića**, predsjednika općine Apatin i **Antuna Egerca**, načelnika Pastoralnog vijeća.

Mala zanimljivost je primijetiti da je kiša prestala u vremenu kada je ponovno cijela zajednica u dvorištu župe, uz druženje slavila ovaj događaj, radosna i zahvalna za svećenič-

ki dar njihovog župnika. I opet se pokazala ljubav prema svećeniku, koji je svećenik, ali najprije čovjek.

Oba ova slavlja bila su i molitva za nova duhovna zvanja.

A. K.

MONS. MARKO FORGIĆ PROSLAVIO SREBRNU MISU

U nedjelju, 1. srpnja 2001. godine u svom rodnom mjestu, Bačkom Monoštoru, svečano je proslavio 25. obljetnicu svog svećeničkog služenja, **mons. Marko Forgić**, duhovnik sjemeništa "Paulinum". Slavljenik se od svoje obiteljske kuće, baš kao i prije 25 godina, dovezao na karucama, u pratnji svoje rodbine i djece i mladih obučenih u

hrvatske šokačke nošnje.

On je svoju srebrnu misu slavio u zajedništvu s desetak svećenika i redovnika, a prigodnu propovijed održao je **Andrija Anišić**, župnik subotičke župe sv. Roka. On je u svojoj propovijedi naglasio kako je Marko prije 25 godina stavio ruku na plug i počeo orati duboke brazde na njivi Gospodnjoj. Činio je to kao kapelan u župama sv. Jurja i sv. Roka, zatim kao kapelan u katedralnoj župi, te kao župnik u Maloj Bosni i

Sonti. Gospodin je međutim, htio da, zbog bolesti, počne "orati" na jednom drugom polju. Na polju duhovnih zvanja, kao duhovnik našeg sjemeništa. I tu on svojim riječima, ali i primjerom, utire put onima koji su krenuli za Isusom.

Na misi su bili osim vjernika Monoštoraca i vjernici iz svih mjesta, odnosno župa gdje je on "sijao Božju riječ", kao i njegovi sjemeništarci. To je očiti znak da je Marko ondje bio voljen i poštivan, te je takav i zapamćen. No, slavljenik je uz ove službe imao i mnoge dužnosti u biskupiji kao što su: biskupijski savjetnik, biskupijski sudac, animator za Rome, a član je i nekoliko biskupijskih vijeća. Za svoj uzoran svećenički život i rad Papa ga je godine 1992. odlikovao naslovom svoga "kapelana", odnosno, imenovao ga je "monsinjorom". Na kraju sv. mise slavljeniku su, prigodnim recitalom, jubilej čestitali djeca i mladi u šokačkim i bunjevačkim nošnjama. Oni su mu, također, predali i prigodne darove.

Poslije sv. mise slavlje je nastavljeno za obiteljskim stolom. /Zv/

Cilika Dulić Kasiba izložila je u Likovnom susretu svoje slike i privukla pažnju mnogobrojne publike. Izložba je otvorena do 31. kolovoza.

IVAN SKENDEROVIĆ NAKON TRIDESET GODINA PONOVO U SUBOTICI

U subotičkoj katedrali-bazilici sv. Terezije, 22. srpnja 2001. godine svečano je proslavio srebrni jubilej svoga svećeništva **Ivan Skenderović**, župnik u američkoj župi Alden u državi New York. Bio je to njegov prvi dolazak u rodni kraj, nakon gotovo pune 32 godine. Naime, on je 1969. godine iz svojevrsnog protesta prema bezbožnom komunizmu napustio Jugoslaviju, i evo sada se vratio da radosno sa svojima proslavi svoj jubilej. S njim je došao i njegov kolega o. **James Augustine**. Slavlje je započelo svečanom procesijom u katedralu u kojoj je bilo četrdesetak svećenika, te bogoslovi, sjemeništarc i slavjenikova rodbina. Slavjenik je vidno uzbuđen, pred punom katedralom, započeo svoje srebromisničko slavlje pozivom na zahvalnost Bogu za dar svećeništva, ali i za dar svog povratka u zavičaj. Božju riječ i molitve vjernika predvodila je njegova rodbina, te bogoslovi i sjemeništarc, a prigodnu propovijed na hrvatskom i mađarskom jeziku održao je **mons. Stjepan Beretić**, biskupski vikar i katedralni župnik.

On je među ostalim rekao:

lijepa. Gledaj zaštitnicu našega grada, svetu Tereziju strelicom Božje ljubavi ranjenu! Gledaj Gospu, kako nam Sina pruža! Takva je naša Subotica i njezini ljudi. Darivaju, pružaju, daju. I kad više ništa nemamo, pružit ćemo Ti srce na dlanu. Neka Ti je danas srce radosno i ruke neka Ti ne drhte! Ovo Ti je i mlada i srebrna misa. /.../.

Željan svoga naroda

Ima li u Tebi nade, "da će u tvom dragom rodnom gradu zasjat sreća u očima ljudi, u srca se vratiti pjesma

naših njiva"? Ivane, da Te nade nema u našim očima i da pjesme naših njiva u našim grlima nema, ne bi Ti ni srebrnu misu među nama slavio. Pogledaj koliki su došli da se Tebi raduju i da s Tobom zahvale. Ivane, kad budeš prinosiso mirisni kruh života i zlatno vino radosti u ovoj svetoj misi, otvori svoju dušu da čuješ kako ovaj narod moli: "Gospodine, teško je ovdje. Rane su bolne i svježje... Sve nas, sve nas boli!" Tako molimo više od deset godina. I Ti si s nama molio. Ti, Ivane, poznaš ljude nizine: "Nikad se glasno ne tuže, ako ih nevolja bije. Ne traže pomoći, kada ih nenadano nesreća zateče iako imaju meku, osjetljivu - hrvatsku dušu, koju tako strašno znade zaboljet kada je nepravda zapeče..." Ivane, a duša boli. Boli duša zbog nepravde duge pedeset godina i zbog posljednjih deset godina. Toliko je svijeta ostavilo kućni prag, tolako ove brazde i sokake. Jesi li vidio kako je malo salaša na Hrvatskome Majuru! Pa ipak, hvala Bogu, i ostalo. Ostadoše mnogi, da vole ovu crnicu i ovaj pijesak. Znam da puno moliš za našu Bačku, za sve njezine narode, ali isto tako znam da u svojim molitvama nisi nikada zaboravio naš hrvatski rod. Nosio si križ Isusovih vjernika tebi povjerenih, a nas nisi zaboravio. Tko voli taj puno pati. Dobro netko reče: "Srce svećenika koje ne krvari nije srce svećenika." Moli i danas našu rajsku Djevu da rasprši hudi mrak grijeha: "zvijezda sreće i nama da blista!"

Mlada misa u Buffalu 1976.

Željan zrelih klasova

Neobičan svećenik stoji pred nama. Nije želio cvijeće za oltarni ukras. Želio je katedralu klasjem ukrašenu. "Pšenice draga, ponose mirisnih njiva! U te su marnih seljaka uprti pogledi vrela. Jačaj se, pšenice! Rasti. U tebi život se skriva! Najljepše cvijeće su ravni klasovi puni i zreli!" Ostvarila mu se želja i obećanje srcu dano: "Poći ću k dragim žitorodnim njivama. O, kako ih srce već dugo želi!" Ivane, gotovo 32 godine nisi vidio bačkoga klasa, dužijance naše! Jesi li pisao svojoj sestri: "Ne želi od mene, sestro, često da kući pišem. Kada se sitim draži, lipote naše nizine, tuga mi obvlada srcem. I ja se zaželim... mirisa naših ravni i vaše drage blizine." Jesi li, Ivane, u nadi govorio: "Znadem! Dočekat će me dah poljskog cvijeća i klasovi zreli. Nad beskrajnim morem pšeničnim, kada ga rastaljenim zlatom jutarnjeg svjetla sunčane zrake poplave, nad bijelim salašićima, skrivenim u zelenilu dudova starih, uzdignut ću ruke drhtave." Dragi Ivane, eto Tvoga dvostrukoga slavlja. Prvi puta slaviš svetu misu u našoj katedrali, u našoj bazilici, u našoj velikoj crkvi. Gledaj kako je

Roditelji i rodbina na srebrnoj misi u subotičkoj katedrali

BLAGOSLOVLJENA NOVA CRKVA U VAŠICI

"Puno je boli, strahova, neizvjesnosti i napora uloženo u ovu crkvicu koju sada gledate, podignutu Bogu na slavu, sv. Ivanu Krstitelju na čast i našim dušama na korist" - samo je dio dobrodošlice biskupu **mons. Đuri Gašparoviću**, koji je na svetkovinu sv. Ivana Krstitelja, 24. lipnja 2001. blagoslovio novu crkvicu u Vašici, na veliku radost sviju.

Sa mobom, kroz 55 radnih dana u onako toplom ljetu kao što je bilo 2000., od prvog zakopanog ašova za temelje do "zalijevanja" krova baš na blagdan sv. Ivana Glavosjeka, crkvica je podignuta s velikim oduševljenjem. Radovali smo se svakom novom detalju koji je upotpunjavao konačni izgled da bi je završili potpuno do ovog blagoslova.

Zaista se obistinilo geslo sv. Benedikta: "ora et labora" jer je to za nas jedno malo čudo jedinstva, sloge i efikasnosti. S malo sredstava, uz puno vjerničkog oduševljenja i svesrdne podrške, te moralne i materijalne pomoći o. biskupa Đure, kroz godinu dana zablistala je naša "vašička ljepotica" za koju neki pravoslavni, prisutni na svečanosti blagoslova, rekoše: "A kako ste samo mogli - ovo postići?"

Predsjedatelj misnog slavlja biskup **mons. Đuro** je na kraju pohvalio i zahvalio svima u usmenoj i pismenoj formi, a svečanu zahvalnicu uručio je **Adiki i Jakobu Lukačeviću**, dugogodišnjim domarima, zvonarima i brižnim čuvarima imovine i osobama koje su uz druge, majstore, pomagače i reduše, najviše uložile truda, brige i napora za podizanje crkvice.

Svi nisu mogli stati u crkvicu ali su svi imali ozarena lica i radost u duši.

B. P.

LAČARAK GRADI CRKVU

Lačarak, filijala župe Srijemska Mitrovica koja se već gotovo spojila s gradom, ima 18.000 stanovnika, među njima gotovo 900 katolika koji nemaju crkvu. Katolička crkva u Lačarku postojala je do prije dvadesetak godina, kada se srušila radi starosti i loše gradnje. Mnogi su vjernici katolici u Lačarku, i pored toga što su velika manjina u mjestu, kroz sve te godine održavali vezu sa svećenikom i Crkvom, te je bilo više pokušaja da sagrađe crkvu, no nisu uspjeli dobiti dozvolu za gradnju. Protekle je godine na blagdan sv. Ane, zaštitnice stare crkve, služeno misno slavlje na otvorenom, na temeljima stare crkve. Tada je župnik pozvao sve vjernike da molitvom podrže nova nastojanja oko gradnje nove crkve. Molitve vjernika urodile su plodom, te su nakon tolikih godina dobivene potrebne dozvole za gradnju crkve.

Na ovogodišnje Anino u Lačarku je svečano misno slavlje predvodio pomoćni biskup đakovački i srijemski i generalni vikar za Srijem **Đuro Gašparović**, a koncelebrirali su dekan srijemskomitrovački i župnik u Rumi **mons. Boško Radielović**, grkokatolički župnik u Srijemskoj Mitrovici o. **Stefan Pitka**, srijemskomitrovački župnik **Eduard Španović** i župni vikar **Krunoslav Đaković**. Nakon mise u kojoj je sudjelovalo gotovo 300 vjernika, biskup je blagoslovio gradilište i kamen temeljac nove crkve.

Projekt nove crkve napravio je zemunski arhitekt dipl. ing. arh. **Zdravko Žugaj** sa suradnicima. Nova crkva bit će veličine 15x7m, a toranj visine 19m. Radove na izgradnji crkve preuzelo je građevinsko poduzeće "Proleter" iz Srijemske Mitrovice, no puno će radova i truda uložiti i vjernici iz Srijemske Mitrovice i Lačarka. U nekim ekonomski boljim vremenima bilo je lakše graditi crkvu, ali tada nije bilo moguće dobiti dozvole. Sada, kada je gradnja počela, vjernici se nadaju da će uz Božju pomoć i pomoć svih ljudi dobre volje nova lačaračka crkva biti ove godine dovedena barem "pod krov" te da će se u njoj moći redovito služiti misa i okupljati Crkva. /IKA/

PALIJ BEOGRADSKOM NADBISKUPU I METROPOLITU

Sv. otac Ivan Pavao II. je 29. lipnja (juna) na Trgu sv. Petra u Rimu podijelio "palij" koji su primili 36 nadbiskupa i metropolita. Među njima je bio i beogradski nadbiskup i metropolit **mons. Stanislav Hočevar**.

Palij (lat. pallium - kabanica, plašt) uska je traka koja se nosi oko vrata, na prsima i na leđima. Ukrašen je sa šest crnih križića, a pričvršćuje se povrh liturgijskog ruha skupocjenom pribadačom s draguljima. Palij je simbol papinske vlasti, a papa ga daje nadbiskupima i metropolitima da tako obilježi njihovo učešće u svojoj vlasti. Kad se stavi oko vrata, palij ima oblik grčkog slova epsilon - Y, što podsjeća na raspeće. Palij može nositi metropolit samo u svojoj metropoliji.

Imao sam sreću prisustvovati kod podjelivanja ovogodišnjih palija. Povorka u kojoj je bilo 200 biskupa i kardinala počela se približavati bazilici u 18 sati. Pred oltarom ih je dočeka sam Papa.

Iako je ova svečanost počela uz sijevanje munja i s hladnom kišom, ljudi su s nevjerojatnom strpljivošću stajali i pratili obrede. Svi smo bili potpuno mokri. Obredi su završili nakon tri sata a tada smo mi već bili suhi i nitko se nije razbolio. Doživljaj za pamćenje.

U velikoj dvorani Pavla VI. drugoga dana, 30. lipnja, sv. otac Ivan Pavao II. primio je nove metropolite i njihovu pratnju. Kako se Papa nije na vrijeme pojavio, neki mladići su ga počeli zvati: "Veni Papa, veni Papa" - Dođi Papa, dođi Papa." I tada je došao bijeli otac korakom "puža" i sjeo na svoju jednostavnu stolicu. Nakon

kraćeg govora pozdravio je na hrvatskom jeziku riječkog i beogradskog metropolitu i podijelio svoj apostolski blagoslov. Tada smo gromko zapljeskali. On nam je svojim osmijehom i kretnjom ruke vraćao našu ljubav i pažnju.

Poslije svečanosti pogledali smo "vatikanske vrtove" i baziliku sv. Petra. Zauzstavili smo se ispred groba pape Ivana XXIII, u kojem počiva već 40 godina njegovo neraspadnuto tijelo. Iznad kipa sv. Petra primijetili sv. Ivana Boska. Pitali smo otkud Ivan Bosko u crkvi sv. Petra i to nad samim Petrom. Odgovor je glasio: "Sv. Ivan Bosko, koji je živio u 19. stoljeću, kao osnivač Salezijanaca i Kćeri Marije Pomoćnice te otac i učitelj mladeži, u jednom viđenju vidio je samoga sebe iznad sv. Petra. Kad je bio proglašen svecem, zaista je tamo i došao. Otud don Bosko u crkvi sv. Petra nad sv. Petrom..."

Ciril Zajec, salezijanac

PAPINA ZAKLADA DALA MILIJARDU I 700 TISUĆA DOLARA ZA NAJSIROMAŠNIJE

Zaklada "Populorum Progressio" dala je u 2001. godini milijardu i 700 tisuća dolara za financiranje 215 razvojnih pothvata na području zemljoradnje, odgoja, zdravstva, obrta i struktura u Južnoj Americi i na Karipskim otocima. O dijeljenju pomoći za različite pothvate u 19 južnoameričkih država raspravljalo se na godišnjem sastanku Zaklade, održanom u Guatemali, u gradu Cobanu. Upravno vijeće zaklade "Populorum Progressio", čiji su članovi 6 biskupa, predstavnika šest naroda Južne Amerike, ispitalo je 294 pothvata. Prihvatili su i odredili novac samo za one koji odgovaraju kriterijima razvitka siromašnih južnoameričkih zajednica.

Zakladu "Populorum Progressio" utemeljio je Ivan Pavao II. 1992. godine a djeluje zahvaljujući darovima dobročinitelja. Podupire je i Talijanska biskupska konferencija.

MONS. DR. ĐURO HRANIĆ NOVI POMOĆNI BISKUP ĐAKOVAČKI I SRIJEMSKI

Papa Ivan Pavao II. imenovao je u četvrtak 5. srpnja na blagdan svetih Ćirila i Metoda **dr. Đuro Hranića**, dijecezanskog svećenika i profesora na Teologiji u Đakovu, pomoćnim biskupom Đakovačke i Srijemske biskupije i naslovnim biskupom Gaudiabe, priopćila je Apostolska nuncijatura u Republici Hrvatskoj.

Dr. Đuro Hranić rođen je 20. ožujka 1961. u Ceriću, župa Nuštar, u obitelji Stjepana i Eve, rođene Marković. Filozofsko-teološki studij završio je na Visokoj bogoslovnoj školi u Đakovu 1986. godine. Za svećenika je zaređen u đakovačkoj katedrali 29. lipnja 1986. U Rimu je kao pitomac Papinskoga hrvatskog Zavoda sv. Jeronima završio specijalizaciju iz dogmatske teologije na Teološkom fakultetu Papinskog sveučilišta Gregorijana, gdje je 1993. stekao doktorat iz dogmatske teologije, obranivši tezu pod naslovom "Čovjek slika Božja u učenju Ivana Pavla II. (1978.-1988.)".

Vrativši se 1993. godine iz Rima imenovan je profesorom dogmatike na Teologiji u Đakovu. Od 1997. je i zamjenik predstojnika Teologije u Đakovu. Protekle godine dr. Hranić imenovan je docentom pri katedri dogmatske teologije Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu za potrebe područnog studija u Đakovu. Od 1994. godine je glavni i odgovorni urednik Vjesnika Đakovačke i Srijemske biskupije, od 1998. generalni tajnik Druge biskupijske sinode đakovačke i srijemske, a od 2000. godine član Zbora savjetnika te Prezbiterskog vijeća.

Dr. Đuro Hranić imenovan je biskupom u svojoj 41. godini. Sada je najmlađi biskup u Hrvatskoj i prvi imenovan u trećem tisućljeću. Najmlađi je od đakovačko-srijemskih biskupa u posljednjih stotinu godina, osim od biskupa Strossmayera, koji je imenovan biskupom u svojoj 34. godini. Nadnevak biskupskog ređenja mons. dr. Đure Hranića još nije određen, a vjerojatno će to biti početkom jeseni.

SPC O MILOŠEVIĆEVU IZRUČENJU

Izručenje Slobodana Miloševića sudu u Haag naišlo je na odobravanje Srpske pravoslavne crkve, piše Kathpress pozivajući se na izvore u SPC. Svatko tko je počinio zločine mora odgovarati, ističu iz SPC, dodajući kako je Miloševićeva politička karijera završila na isti dan kad je i započela. Na Vidovdan 28. lipnja 1989. započeo je Milošević svoju nacionalističku politiku provoditi u djelo, a na isti dan 12 godina kasnije izručen je u Haag, komentiraju Kathpressovi izvori u SPC. Crnogorski metropolit SPC **Amfilohije Radović** posjetio je Miloševića u zatvoru i darovao mu Bibliju. Metropolit je nakon toga izjavio kako se radilo o čisto dušobrižničkom posjetu, jer da on redovito posjećuje zatvorenike. Istodobno su se čuli i komentari kako je metropolit imao političku misiju, odnosno da je išao pripremiti Miloševića za izručenje.

MAĐARSKA CRKVA U DRŽAVNOJ KAMPANJI PROTIV DROGE

Katolička crkva u Mađarskoj priključit će se vladinoj kampanji protiv droge, zaključeno je na ljetnom zasjedanju biskupske konferencije. Kampanja je usmjerena prvenstveno na posvješćivanje opasnosti uzimanja droge i prevenciji ovisnosti, o čemu će biti riječi i na nedjeljnim misnim slavljinama.

U glasovitoj benediktinskoj opatiji Pannonhalma ovog je tjedna održana konferencija o zadacima i mogućnostima Crkve u borbi protiv narkomanije, a pozivu nadopata biskupa **Asztrika Varszegija** odazvali su se predstavnici ministarstava, biskupija, katoličkih udruga za pomoć, pravnici i medicinari.

SVEČANO MISNO SLAVLJE U SARAJEVSKOJ KATEDRALI

U povodu proslave 120. obljetnice obnove redovite crkvene hijerarhije u Bosni i Hercegovini slavljeno je 5. srpnja svečano koncelebrirano misno slavlje u sarajevskoj katedrali Srca Isusova. Misno slavlje predvodio je sarajevski nadbiskup kardinal **Vinko Puljić**, koji je na početku pozdravio apostolskog nuncija u BiH nadbiskupa **Giuseppa Leanza**, biskupa hercegovačkih biskupija **dr. Ratka Perića**, banjolučkog biskupa **dr. Franju Komaricu**, biskupa iz Prizrena **Marka Sopija**, predstavnike diplomatskog zbora u BiH, svećenike, redovnike i redovnice te brojni puk.

Prigodnu propovijed uputio je nuncij Leanza i, između ostaloga, rekao: "Crkva u Bosni i Hercegovini danas se 'zahvalno spominje prošlosti' odajući Bogu hvalu, čast, slavu i zahvalu za divote koje je u njoj izveo, jer je on darovatelj svakog dobra. Na području koje je veoma složeno s političkoga, nacionalnog i religioznog motrišta te u izvanredno teškom vremenu ona je bila kao 'grad što leži na gori' koji ne može ostati skriven ili kao 'svjetiljka stavljena na svijećnjak da svijetli svima u kući'."

Na kraju misnog slavlja kardinal Puljić pročitao je pismo državnog tajnika Svete Stolice kardinala **Angela Sodana** upućeno za tu prigodu, a tijekom mise pjevao je Katedralni zbor Josip Stadler pod ravnanjem vlč. **Marka Stanušića**.

CRKVA MORA POJAČATI PASTORAL PUTEM INTERNETA

Katolička crkva na njemačkome govornom području želi pojačati duhovnu skrb putem Interneta. Pojavljivanje Crkve na Internetu je apsolutno nedovoljno, a treba se iskoristiti dijaloške mogućnosti toga medija, istaknuo je **mons. Walter Boecker** na konferenciji voditelja pastoralnih ureda iz Njemačke, Austrije i Švicarske u Muenchenu. Duhovnik na Internetu postoji već u biskupijama Hildesheim i Wuerzburg, a na susretu je upozoreno kako se upravo putem svjetske mreže računala može doprijeti i do onih koji su se udaljili od Crkve. Savjetnik za Internet pri Njemačkoj biskupskoj konferenciji **Andreas Schwenzer** zauzeo se za pokretanje diskusija na Internetu o važnim pitanjima kršćanske vjere.

Priredeno prema: IKA

Sveta Monika

* 332. + 387.

- supruža prevarena ● nikada ne razočarana majka ●
- borila se molitvom, ljubavlju i suzama ● muža i sina za srce i Crkvu dobila ●
- patila radi muža i sina ● obojicu za nebo rodila ● Crkvi odgojila biskupa ●
- moćna zaštitnica supruža ● zagovornica žena ●
- pomoćnica majkama zauzetih za spasenje djece ● majki koje mole za sinove ●

"Oni koji siju u suzama,
žanju u pjesmi.
Išli su plačući
noseći sjeme sjetveno;
vraćat će se s pjesmom
noseći snoplje svoje"
(Ps 126, 5-6)

Što je Monika tražila u podrumu?

"Po odijelu: gospođa, po vjeri muževna. Zračila je sigurnošću karakterističnom za ljude staračke dobi. Voljela je kako samo majka može. Bila je pobožnog srca kako samo kršćanka može" - tako je o svojoj majci Moniki pisao sveti Augustin. Monika nije tako započela. Rođena je 332. godine u dobroj kršćanskoj obitelji u gradu Tagasti u sjevernoj Africi. Kad je izrasla u lijepu i zdravu djevojku, roditelji su je redovito slali u podrum po vino. Tako se Monika propila još kao mlada djevojka. Jednom ju je zatekla služavka, koja svoju mladu gospodaricu nije samo prekorila, već ju je nazvala i pijanicom. Monika se uvrijedila, ali se i zauvijek oslobodila svoje mane.

Kako je Monika sijala sjeme?

Udala se za čuvstvenog, autoritativnog, još nekrštenog čovjeka. Dragi Bog joj je povjerio zadaću da obrati dva muškarca: muža, a kasnije i sina. Već u prvim godinama zajedničkog života, mlad i strastven Patricije se bezbroj puta ogriješio o bračnu vjernost. Patricije je bio lak na srdžbu. To je bio drugi razlog Monikine patnje. Patricije je često bjesnio i bio grub. A Monika je držala do bračne vjernosti. Odlučila je svoga muža još više vezati uza se. Odlučila se za božanski put: muža će još više voljeti. Bit će još strpljivija i blaža. Monikina ljubav, strpljivost, uvjerljiva pobožnost urodila je plodom. Pod kraj svoga života Patricije zavoli kršćanstvo, te nakon iskreno proživljenog katekumenata postade i sam vjernik. Troje im se djece rodilo. Prvo dijete bio je Augustin. Već kao dječak, Augustin je bio grublji od svoga oca, prezirao je vrline kršćanina, sav se posvetio poganstvu, majčinu je riječ prezirao. Zajedno s ocem danomice je uvećavao Monikine patnje. Velika tuga smjenjivala se s ogorčenjem. Monika je sve činila da od muža i sina učini nove ljude. Danomice je odlazila na svetu misu. Bez Božje pomoći ništa ne bi mogla. Kako je vrijeme odmicalo, Augustin je sve više moralno propadao. Monika je još žarče, nerijetko kroz plač molila Boga za sina. Molila je vjerno i ustrajno. Molila je sve žarče. Molila se Monika i na grobu svetoga Ciprijana u Kartagi. Kad je za njezine ustrajne molitve doznao jedan biskup, primijetio je: "Dijete tolikih suza ne može propasti!"

Monikina smrt je bila kao dužijanca

Nije Augustinu bilo lako gledati nastojanja svoje majke.

Zato je otišao u Rim, pa u Milano gdje se posvetio studiju i poučavanju. Kasnije je prešao u Milano, gdje je u to vrijeme

djelovao znameniti biskup sveti Ambrozije. Slušajući biskupove propovijedi, Augustin se opredijelio za kršćanstvo. Za sobom je povukao i prijatelja Alipija, te su se obojica krstila na Veliku subotu 387. godine. Taj Uskrs je bio velika utjeha za Moniku. Njezine molitve, odgoj, suze urodiše divnim plodom. Sretna majka i njezin sin odlučise otputovati u zavičaj. Kako je Monika plakala dok je bacala sjeme strpljivosti i molitve u zemlju, tako se radovala lijepim snopovima milosti u sumrak svoga života. Monikino srce je bilo pretijesno za tako veliku radost i utjehu. Muž joj se krstio, sin joj se obratio i druga za sobom poveo. Augustin je postao svećenik. I biskup. Monikinoj sreći kao da nije bilo kraja. Augustin je zabilježio majčine riječi: "Više se ničemu ne nadam od ovoga svijeta. Jedino je bilo zbog čega sam željela još jedno vrijeme

ostati u ovom životu: da tebe vidim kao kršćanina katolika prije nego umrem. To mi je u još obilnijoj mjeri udijelio moj Bog: vidim te kao njegova slugu pošto si prezreo zemaljsku sreću. Što još radim ovdje?" Umrula je u ostijskoj luci dok su čekali brod za Afriku. Tamo je i sahranjena.

U mjesecu kolovozu slave imendan:

1. Alfonz, Vjera, Nada, 2. Euzebije, 3. Augustin, Tin, Gustav, Lidija, 4. Ivan, 5. Marija, Nives, Snježana, 6. Predrag, 7. Siksto, Kajetan, Donat, Darko, 8. Dominik, Nedjeljko, Dominika, Nedjeljka, 9. Roman, Firmin, Tvrtko, 10. Lovro, Lovorko, Zvezdan, Laura, 11. Klara, Jasna, Jasmina, Suzana, Ljiljana, 12. Anicet, Hilarija, Veselka, 13. Ivan, 14. Maksimilijan, Makso, Maks, 15. Marija, Veljka, 16. Rok, Roko, 17. Hijacint, Liberat, Miron, Slobodan, 18. Jelena, Jelka, Jelica, Ilka, 19. Ivan, Ljudevit, Tekla, Donat, Darko, 20. Stjepan, Stipan, Stipe, Stipo, Krunoslav, Kruno, Krunoslava, Kruna, 21. Pio, 22. Marija, Vladislava, Mavro, 23. Ruža, Filip, Zdenko, 24. Bartul, Bariša, Emilija, 25. Ljudevit, Lajčo, Josip, 26. Bernard, 27. Monika, Honorat, Časlav, 28. Augustin, Gustav, Tin, 29. Ivan, 30. Feliks, Veco, Radoslava, 31. Rajmund, Rajko, Optat, Željko, Željka

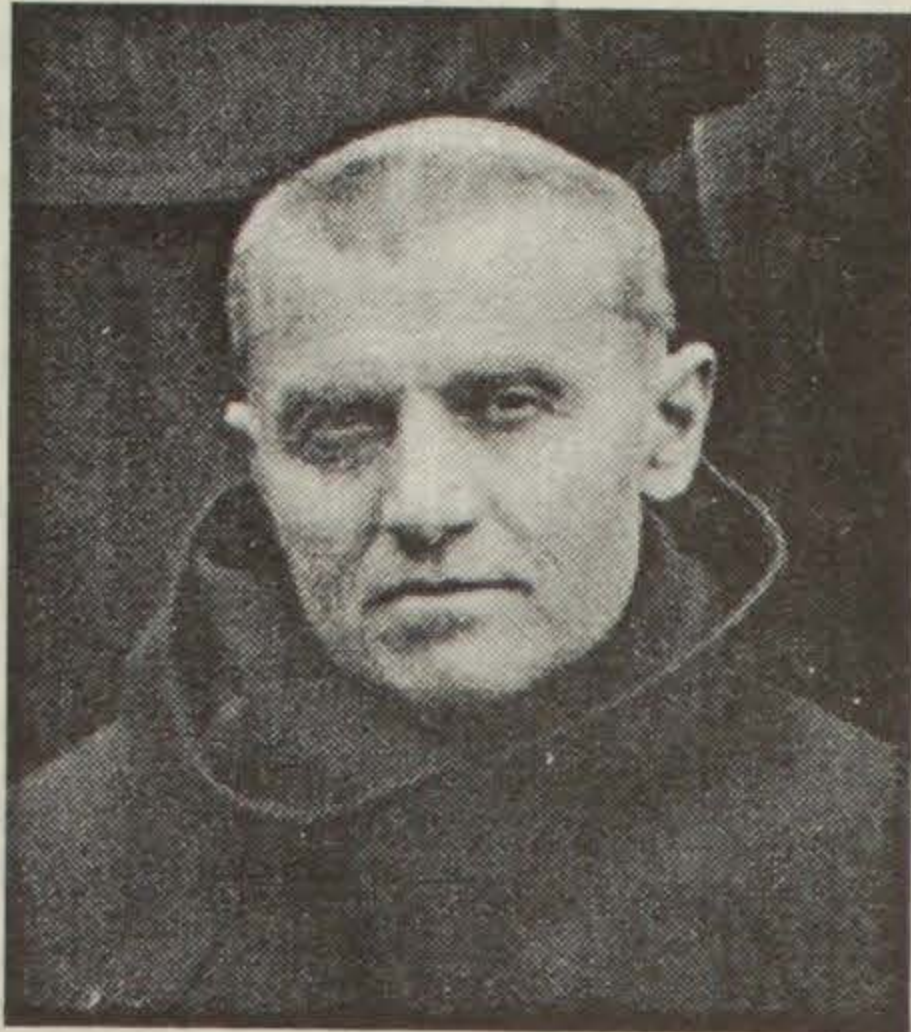

GOVORI VAM SLUGA BOŽJI O. GERARD TOMO STANTIĆ

BORBA JE KRŠĆANINOV ŽIVOT NA ZEMLJI

(Iz rukopisa "Blago duše")

U kontekstu dvaju svjetskih ratova Gerard piše: "Iskusili smo na vlastitoj koži da je rat strahovito zlo. Rat bi bio još strašniji kad bi neprestano trajao." Iz činjeničnog tijeka rata koji razara, ruši i ubija, SB nastavlja govoriti o ratu u njegovom duhovnom značenju i ističe da duhovni rat treba neprestano trajati. Za razliku od rata u kojem se

Kao potvrdu navodi riječi iz knjige Sirahove: "Tko smolu dira ulijepi se, i tko se druži s oholicom, postaje kao i on" (13,1).

Dijete je simbol poniznosti kada je pobijeđena oholost: "Malo dijete naime se zna slatko smijati... jer nema gorke prošlosti. Ništa ga ne muči" (232). Iz ove slike o

ubijaju ljudi i kuće pale, duhovni rat je strahovit samo za slabe duše a plodan za jake duše. "Slab je velikan oholosti a slab je malen po poniznosti. Velikan oholosti želi biti sve veći i veći a to mu je na propast. Velikan oholosti je kao zmaj koji sam sebe grize, ždere i proždire. Ponizan velikan je kao jedna mala vočka koja neprestano raste i po svemu svijetu širi svoje grane, tako da svaki uživa tko je gleda."

Kao dokaz istinitosti svog razmišljanja SB nalazi u Isusovu Križu i njegovom kršćanskom značenju. "Križ na kojem je Isus visio i nas otkupio je vočka puna svake dobrote. Kako bismo uživali plodove te vočke, što je križ, dovoljno je ruku ispružiti, križ dohvatiti i njegove plodove uživati" (234). Potvrđuje svoje mišljenje navodom iz Božje riječi: "Bog se oholima protivi a poniznima daje milost" (Jak 4,6). Sotona je htio biti Bogu ravan, pa je zbog oholosti pao u pakao. Adam i Eva su zbog oholosti sebe i sve ljude nesretnima učinili.

Kako bi duhovni rat u nama, između oholosti i poniznosti, poniznost pobijedila važno je s oholima razborito općiti da ne bi po općenju s oholima oholi postali.

djetetu lako je razabrati da je poniznost isto što i unutarnja sloboda a oholost pak duša opterećena svojim strastima i navezanostima.

Gerard na koncu daje vrlo važnu uputu kako razlikovati ljudsku slabost i kako se ponašati kada padamo u "nesavršenosti", prema onome što piše u Božjoj riječi: "Sedam puta pada pravednik." Sluga Božji odgovara na to pitanje jednom konkretnom usporedbom: "Kao što se hromoga ne smije osuditi zbog njegove hromosti, tako se ne smije osuditi one koji pogriješe iz slabosti, jer su obojica u takvom stanju rođeni. Kao što hromoga ne treba uznemirivati hromost, tako neka se kršćanin ne žalosti zbog nehotećnog padanja" (260). Nehotećne nesavršenosti se liječe poniznošću. Kroz ovu sliku dolazi do izražaja "Mali put", "Put duhovnog djetinjstva" Male Terezije, kojim i Gerard hoda, što ohrabruje svakoga kršćanina kako bi uvidio da "duhovni rat", o kojem govori Gerard, da poniznost, nisu ponižavanje čovjeka nego put u slobodu duha, put hodanja u istini, koja po Isusovom učenju, "oslobađa".

Priredio: Ante Stantić, OCD

POBISKI KULAK
Uređuje: Lazar Novaković

S. Stanislava (Katica) Bosak rođena je 10. listopada 1926. u selu Granice, kod Našica. Živjela je u brojnoj obitelji. Kao mlada djevojka iskusi-la je 2,5 godine logorskog života. Kao zrela djevojka stupila je u Družbu Kćeri Božje ljubavi. Doživotne zavjete položila je 1963. Najveći dio svog redovničkog života obavljala je svoju časnu službu sakristanke u zagrebačkoj katedrali. Umrula je 2000. g. a pokopana je u Granešini.

Pjesme je pisala skrovito, za dušu. Dobrotom susestara, posthumno joj je izišla zbirka "Tajna Božje ljubavi".

O Gospo moja

O Gospo moja, velika ti si svu sebe malu izručujem tebi tko tebe veliča zastidjela ga nisi jer s tobom sreću nalazi u sebi.

Makar kakve kušnje podnositi može Gospa rado u pomoć priskoči stiša teške valove od mora prema nebu diže smjele oči.

O Gospo moja, nikad nije dosta da te hvalim i danju i noću ti nas primaš ko odličnog gosta zato tvoja ja se zvati hoću.

Vodi mene ovim zemnim putem stazom pravom koja vodi k Bogu jer bez tebe posrćem i lutam pravi korak učiniti ne mogu.

O Gospo moja, k tebi eto hrlim kao dijete, dijete ručicama mašem da te uvijek u svom srcu grlim to reci isto Gospodu našem.

s. Stanislava Bosak

AGROCOM

POLJOPRIVREDNA PROIZVODNJA
TRGOVINA NA VELIKO I MALO

Mr. RUŽA PETRINA
direktor

24214 TAVANKUT
Marka Oreškovića 3/1
Tel.: 024/767- 477
Tel./fax: 024/767- 426

24000 SUBOTICA
Žarka Zrenjanina 4
Tel.: 024/559- 025

KATOLICI I PRIPADNOST CRKVI

2. STUPNJEVI PRIDRUŽENJA CRKVI (LG 14,2 - nastavak)

a) Prijelaz od naglašavanja članstva u Crkvi na stupnjevito pridruženje Crkvi

Tko je prava Kristova Crkva, tko su njezini pravi članovi? U povijesnoj situaciji razdvojenosti među kršćanskim zajednicama do danas je ostala opterećena polemička rasprava, koja je prava Kristova Crkva. U katoličkim katekizmima, propovijedima i teološkim priručnicima prevladala je do II. vatikanskog sabora **Bellarminova definicija** Crkve. Ti su priručnici, nažalost, prešućivali izravnu nakanu i povijesni kontekst te definicije. Tako na primjer, u potrazi za definicijom vidljive Crkve Bellarmin navodi najprije kriva mišljenja: Wicliff i Hus smatraju da Crkvi pripadaju samo predodređeni. Pelagijanci uče da su u Crkvi samo oni koji su bez grijeha. Novacijani i donatisti uče da je Crkva zajednica pravednih koji su pravovjerni. Protestanti uče da je Crkva zajednica svetih koji stvarno vjeruju i pokoravaju se Bogu pa oni razlikuju nevidljivu, koja je jedina prava, i izvanjsku koja je samo po imenu Crkva. Bellarmin zatim kaže: *"Naše je pak mišljenje da postoji jedna Crkva, ne dvije, a ta jedna i prava je skup ljudi (coetus hominum) koji je povezan ispovijedanjem iste kršćanske vjere i zajedništva sakramenata, pod upravom pojedinih zakonitih pastira, i poglavito rimskog Pape, koji je jedini namjesnik Kristov na zemlji."*

To je prema Bellarminu minimum za pripadnost Crkvi. On nije išao za tim da ustanovi što je bit Crkve, već pokazati da je Crkva vidljiva i spoznatljiva te koji su minimalni uvjeti za pridruženje Crkvi. U Bellarminovoj definiciji Crkve nedostaje svijest prisutnosti Duha u Crkvi, kao i svijest da Krist dalje živi i djeluje u njoj.

Dakle, katoličko raspravljanje o članstvu u Crkvi razvijalo se uglavnom na Bellarminovoj misli. Papa Pijo XII. u svojoj pobudnici (*Mystici corporis Christi*), koja je značila silan doprinos napretku katoličke eklezio-logije, te pomicanje naglaska od juridičke na dogmatsku narav Crkve, s obzirom na članstvo u Crkvi ovako uči: *"Među članove Crkve stvarno (reapse) valja ubrajati samo one (illi soli) koji su prihvatili kupelj preporoda te ispovijedaju pravu vjeru, a nisu se na svoju nesreću odijelili od strukture Tijela, niti ih je zakonita vlast isključila zbog veoma teških prestupaka... Ne mogu živjeti u jednom takvom Tijelu i jednom njegovu božanskom Duhu oni koji se međusobno razdvajaju s obzirom na vjeru ili upravu"* (D 3802). Papa Pijo XII. poistovjetio je tijelo Kristovo s vidljivom Rimokatoličkom crkvom. Članove Crkve poistovjetio je s članovima Rimokatoličke crkve. Međutim, II. vatikanski sabor postavlja jedan širi pojam mističnog tijela Kristova u

koje se ulazi vjerom i krštenjem, kao širi pojam pridruživanju Crkvi, koje je stupnjevito.

b) Kao prvi uvjet pridruživanju ili pritelovljenju Crkvi Sabor ističe posjedovanje Duha Kristova. Bez ovog bitnog unutarnjeg elementa nema ni pripadništva Crkvi: *"Oni pak koji su u tijelu, ne mogu se Bogu svidjeti. A vi niste u tijelu nego u Duhu, ako Duh Božji prebiva u vama. A nema li tko Duha Kristova, taj nije njegov"* (Rim 8,8-9). Duha Kristova posjeduju oni koji su krštenjem preporođeni na novi život, oni koji su životno povezani s Ocem, Sinom i Duhom Svetim. Posjedovanje Duha Svetoga znak je i zalag Božjeg posinstva, pod uvjetom da Duh usmjerava i vodi život krštenog vjernika.

Daljnji uvjet pridruženja Crkvi jest *"prihvatanje cijelog njezina uređenja i svih sredstava spasenja"*. Ti bitni uvjeti za pripadnost Crkvi, koja je vidljiva zajednica vjernika, ostvaruju se:

1. Prihvatanjem vjere kao subjektivnog pristanka, kao i vjerskih istina koje se u Crkvi čuvaju te autentično tumače;
2. Uključivanjem u sakramente kao znakove i sredstva susreta s Bogom;
3. Prihvatanjem hijerarhijskog zajedništva s biskupima i Papom.

Iznad svega Sabor ističe ustrajnost u ljubavi, osobnim i slobodnim pristankom uz Krista i braću u Kristu. Ako nema te i takve ljubavi onda pripadnost po ispovijedanju vjere, sakramentima i priznavanju vodstva samo su izvanjska i za spasenje nedjelotvorna sredstva. Katoličko učenje o pripadnosti Crkvi nije neka statička i jednom za uvijek ostvarena pripadnost, već dinamična životnost koja nikad nije potpuno ostvarena. Nećemo se spasiti samo time što smo kršteni u Crkvi i upisani u matice krštenih, jer posjedovanje Kristova Duha ljubavi nema granica ni okvira. Od nas krštenika se traži praktično zajedništvo s biskupima i s Papom, na temelju zajedničke vjere, sudjelovanjem u sakramentalnom i liturgijskom životu zajednice. Po nauku Sabora najviše mogućnosti za potpunu pripadnost Crkvi imaju katolici, ukoliko ostvaruju sve uvjete.

c) Kada Sabor govori o pridruživanju Crkvi potpuno, onda on pretpostavlja mogućnost i nepotpunog pritelovljenja Kristu i Crkvi. Ta je formulacija izabrana namjerno, jer Sabor svečano uči da Crkva na zemlji postoji kao uređena i vidljiva zajednica u Rimokatoličkoj crkvi, iako se izvan njezina hijerarhijskog zajedništva nalazi više elemenata istine i svetosti, te prema tome, prave crkvenosti (usp. LG 8,2). Time je Sabor ostavio otvorena vrata za priznavanje autentičnih crkvenih elemenata u kršćanskim zajednicama, odijeljenim od Rima. Sabor je također ostavio prostora za priznanje takozvanih

"anonimnih kršćana", u čijim srcima Bog djeluje mimo struktura i nauke vidljive Crkve, želeći ih uključiti u misterij uskrslog Krista (usp. GS 22,5). Svi oni koji na Božji poziv na spasenje odgovaraju prihvaćanjem onoga što im naređuje savjest s obzirom na vlastiti život i dužnost prema bližnjemu, u nekom smislu su pridruženi Kristu i Crkvi, makar i ne prihvaćali vidljivu Crkvu. Sabor je toliko obziran na svakoga čovjeka da nikoga ne isključuje iz mogućnosti spasenja, jer je i Krist umro i uskrsnuo za svakog čovjeka, za cijeli svemir.

d) Za nas katolike, Sabor primjenjuje Augustinove slikovite izraze o pripadnosti Crkvi tijelom i srcem. Augustin je oštro osuđivao heretike i šizmatike koji se izdvajaju iz katoličkog zajedništva, prijeteći im da ne mogu imati udjela na ljubavi Božjoj oni koji razaraju jedinstvo. S druge strane, samim katolicima, koji bi mogli upasti u napast formalizma i oholosti što pripadaju pravoj Crkvi, Augustin poručuje da nije dosta pripadati Crkvi samo tijelom, već srcem, duhom, milosnim životom. Konstitucija ističe potrebu ljubavi u kojoj valja ustrajati ako se želimo spasiti. Bez ljubavi ništa nam ne vrijedi, kako to piše sv. Pavao u 1 Kor 13. Srcem pripada Crkvi onaj koji je u milosti Božjoj, koji ne narušava zajedništvo s Bogom i s ljudima.

Što je s onim katolicima koji su u grijehu, a što je s onim dobronamjernim kršćanima nekatolicima, s obzirom na pritelovljenost Crkvi? Utješno je to što grešnik i kada sagriješi ne ispada iz Crkve, kako je to učio Hus, da u Crkvu spadaju samo predodređeni za spasenje i oni koji su u milosti. Takvo učenje je Crkva osudila. Naša daska spasenja je sakrament pomirenja, ili sv. ispovijed gdje se grešnik pomiruje s Bogom i sa svojim bližnjim. Svakako da grijehom slabi pridruženost Crkvi. Samo izvanjska pripadnost ne koristi ništa za konačno spasenje, ako koji katolik umre u teškom grijehu.

Može se dogoditi da dobronamjerni kršćanin nekatolik, uvjeren da je njegova zajednica prava Crkva Kristova, živi u milosti te tako pripada pravoj Crkvi, srcem, duhom iako nije uključen u katoličko hijerarhijsko zajedništvo, te nije u Crkvi "tijelom". Isto vrijedi i za nekršćane koji žive u skladu s prirodnim moralom i glasom savjesti, ako nisu imali priliku uključiti se u Krista i u Crkvu. Svakako da katolici svoj položaj pridruženosti Kristu i Crkvi u najvišem stupnju duguju daru milosti Božje i toj milosti trebaju odgovoriti mišlju, riječju i djelom. Ne budemo li tako činili, bit ćemo strože suđeni kako kaže Isus: *"Kome je mnogo dano, od njega će se i mnogo tražiti. Kome je mnogo povjereno, više će se od njega iskati"* (Lk 12,48). To vrijedi kako za pastire Crkve, tako i za sve kršćane.

3. KATEKUMENI

"Katekumeni koji na poticaj Duha Svetoga izričito traže pridruženje Crkvi, već se samom tom željom s njome povezuju. Majka Crkva prihvaća ih s ljubavlju i brigom kao svoje" (LG 14,3).

Mato Miloš, OCD

"ULASKOM U TREĆE TISUĆLJEĆE" (2)

"DUC IN ALTUM" - IZVEZI NA PUČINU

U dokumentu kojega razmatramo Papa se osvrnuo na one događaje koji su urezani duboko u pamćenje svih onih koji su u njima sudjelovali i postali baština doživljaja za cijelo čovječanstvo, ali sada već baština prošlosti, godine proslave Velikog jubileja. Ono čemu se Papa okreće na pragu novoga milenija, a što želi da se ureže u misli i sjećanja mnogih, jest otkriće i razmatranje Kristova lica. Lice Krista promatrano u njegovim povijesnim obilježjima, u otajstvu, prihvaćeno u njegovoj mnogostrukoj prisutnosti u Crkvi i svijetu, ispovijedano kao smisao povijesti i svjetlo našem putu. To je lice ona baština koju nam je Otac dao u objavi Sina, svjetlom i snagom Duha. To lice ostaje za nas i vječno traženo lice. Da bi se susreli s njim, moramo ga uvijek iznova prepoznavati u njemu sličnima, u kršćanima, u najužem smislu te riječi. Nakon takvog susreta, Papa gleda, ovo nastalo, buduće vrijeme.

Kao glavni moto i poruku uzima pouzdanje u Kristovu riječ koju je uputio apostolima kod jednog ribarenja: "Izvezi na pučinu" - "Duc in altum". Proslava Velikog jubileja opravdava je tvrdnju da je Crkva kroz povijest i samom poviješću ispunjavala hod Božji. Ali, to ne smije biti opravdanje za osjećaj zadovoljstva, a još manje dovesti ovu generaciju do stava nezauzetosti. Baš suprotno tomu, kaže Papa, življena iskustva trebaju u nama probuditi novi dinamizam te nas potaknuti da doživljeno oduševljenje uložimo u konkretne inicijative. U povijesti je bilo puno hoda i "u prazno". Sada valja hrabro, nakon okrepe Velikim jubilejom, poslušati glas Gospodina Isusa i zaveslati snažno i izvesti na pučinu gdje zasigurno čekaju i novi vjetrovi i moguće oluje, ali i novi ribolov. Stoga Isus od Crkve sada očekuje taj smjeli korak - otisnuti se od obale i s njime izvesti na pučinu života s novim zadacima. Taj spomenuti dinamizam unosi u crkvu i u sve službenike crkve, pa i članove, osjećaj odgovornosti prema vremenu koje neumoljivo hrli a u kojem i prema kojem ne smijemo ostati indiferentni. Vrijeme koje živimo po sebi je dinamično. I stoga je dinamizam samo odgovor novom izazovu, ali na način nutarnjeg dinamizma kojega dirigira duh koji vodi Crkvu da i ona tom vremenu odgovara vremenom u kom ispunjava svoje poslanje na takav način kakav će današnji čovjek moći razumjeti i prihvatiti. Zato mora hrabrošću, očišćenog lica, smjelo i neopozivo poći za Isusom, jer nitko tko stavi ruku na plug pa se obazire natrag nije prikladan za kraljevstvo Božje (usp. Lk 9,62). Kaže Papa doslovno: "Kada je Kraljevstvo u pitanju, nema vremena za obaziranje natrag, a još manje za mirovanje i lijenost. Puno nas očekuje i zbog toga trebamo posegnuti za djelotvornim, postjubilejskim pastoralnim planiranjem... Naše je vrijeme u trajnom gibanju što često dovodi do uznemirenosti i lako ulazi u opasnost da se nešto radi tek da se radi. Trebamo poslušati još jednu Isusovu riječ: 'Brineš se i uznemiruješ za mnogo, a jedno je potrebno' (usp. Lk 10,41-42)" (br. 15). Težimo i pođimo za onim što je jedino potrebno!

Mr. Andrija Kopilović

Papin nagovor na 1000-oj općoj audijenciji u srijedu 1. kolovoza 2001.

MINISTRIRANJE - PRAVA SVETA SLUŽBA

Draga braćo i sestre! Draga mladeži!

1. Trg sv. Petra danas je trg mladeži. Prije otprilike godinu dana, u srcu Velikog jubileja 2000., ovdje je na srdačan doček naišla mladež iz cijeloga svijeta okupljena na proslavi Svjetskog dana mladeži. Danas se ovaj Trg, koji ugošćuje tisućitu opću audijenciju od kada me božanska Providnost pozvala da budem nasljednik apostola Petra, otvara tisućama dječaka i djevojčica, pristiglih iz cijele Europe na hodočašće grobu prvaka apostola.

Dragi ministranti! Jučer ste u dugom ophodu prošli Trgom sv. Petra do glavnog oltara u bazilici. Tako ste na neki način produžili hod koji je mladež svijeta započela u Svetoj godini. Geslo vašega hodočašća u Vječni grad: "Prema novom svijetu", znak je vaše volje za ozbiljnim prihvaćanjem kršćanskog poziva.

2. Srdačno vas pozdravljam, draga mladeži, i radostan sam što je ostvaren ovaj susret. Posebno zahvaljujem pomoćnom biskupu Martinu Gächteru, predsjedniku Coetus Internationalis Ministrantium, koji mi je u vaše ime uputio tako srdačne riječi. S osobitom se radošću obraćam ministrantima njemačkog jezika, koji čine brojčano najveću skupinu. Lijepo je da su iz Njemačke došli toliki mladi kršćani! Vaše služenje za oltarom nije samo dužnost već i velika čast, prava sveta služba. Želim vam u pogledu te službe iznijeti neka svoja razmišljanja.

Ministrant nosi posebnu odjeću. Ona podsjeća na haljinu koju svatko nosi kada u Isusu Kristu biva primljen u zajednicu. Riječ je o krsnoj haljini čije duboko značenje objašnjava sv. Pavao: "Doista, koji ste god u Krista kršteni, Kristom se zaodjenuste" (Gal 3,27). Premda vi, dragi ministranti, više ne stanete u krsnu haljinu, obukli ste odjeću ministranata. Da, krštenje je izvorište vaše "prave liturgijske službe", koja vas stavlja uz bok biskupa, svećenika i đakona (usp. Sacrosanctum concilium, 29).

3. Ministrant zauzima povlašteno mjesto u liturgijskim slavljenjima. Onaj koji služi na misi postavljen je pred zajednicu. Izbliza kuša da je u svakom liturgijskom činu Isus Krist prisutan i djelatan. Isus je prisutan kada se zajednica okuplja da se moli i zahvaljuje Bogu. Isus je prisutan u Riječi Svetog pisma. Isus je nadasve prisutan u Euharistiji u znakovima kruha i vina. On djeluje po svećeniku koji in persona Christi slavi misu i podjeljuje sakramente.

Tako ste u liturgiji više no puki "župnikovi pomagači". Prije svega ste služitelji Isusa Krista, vječnoga Vrhovnog svećenika. Na taj način, vi ste, ministranti, osobito pozvani biti mladi Isusovi prijatelji. Radite na produbljivanju i njegovanju toga prijateljstva s njim. Otkrit ćete da ste u Kristu našli pravog prijatelja u životu.

4. Ministrant često drži u ruci svijeću. Kako ne pomisliti na ono što Isus kaže u Govoru na gori: "Vi ste svjetlost svijeta" (Mt 5,14). Vaše služenje ne smije ograničiti samo na crkvu. Ono mora zračiti u svakodnevnom životu: u školi, u obitelji i u različitim područjima društva. Jer onaj koji želi služiti Isusu Kristu u crkvi mora biti njegov svjedok posvuda. Draga mladeži! Vaši suvremenici očekuju pravo "svjetlo svijeta" (usp. Iv 1,9). Nemojte svoj svijećnjak držati samo u crkvi, nego luč evanđelja nosite svima onima koji su u tami i proživljavaju teške životne trenutke.

5. Govorio sam o prijateljstvu s Isusom. Kako bih bio sretan da iz toga prijateljstva proiziđe nešto više! Kako bi bilo lijepo da netko od vas otkrije poziv na svećeništvo! Isus Krist žurno treba mladež koja će mu se velikodušno i bez ustezanja staviti na raspolaganje. Osim toga, zar Gospodin ne bi mogao pozvati neku od vas djevojčaka da prigrlite posvećeni život kako biste služili Crkvi i braći? I one koji se žele sjediniti u braku ministrantska služba poučava da istinsko sjedinjenje mora uvijek uključivati raspoloživost za uzajamno i besplatno služenje.

HVALA ZA KRUH SVAGDANJI

* Dužijanica se slavila tamo gdje su zahvalni ljudi * Kultura i vjera nerazdvojne *
* Sve veći broj priredbi i ljudi u sklopu dužijanice * Dužijanica se slavila tamo gdje dosad nije *

Dužijance su slavljene u...

TAVANKUTU

Prva ovogodišnja Dužijanica u okolici Subotice proslavljena je 15. srpnja u župi "Srca Isusova" u Tavankutu.

Po ustaljenom običaju, u subotu 14. srpnja, u Tavankutu u mjesnom Domu kulture priređeno je "Risarsko veče". Na početku ove večeri zatvorena je slamarska kolonija koja je tradicionalno po 16. put organizirana tjedan pred dužijancu. Tavankutska slamarska kolonija zasigurno predstavlja vrelo stvaralačkog razvoja ove jedinstvene kulturne baštine bunjevačkih Hrvata.

Kulturno-umjetnički program priredilo je Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo "Matija Gubec" iz Tavankuta, organizator ove priredbe. Mnogobrojna djeca i mladi izveli su narodne igre iz Bačke i Hrvatske. Pravo osvježenje za publiku bila je koreografija "Dužijanica" koju je izvela reprezentativna folklorna skupina u kojoj se prikazao doček risara sa njive, nošenje krune spletene od žita u crkvu, te bandašicino kolo. Ista koreografija bila je izvedena tjedan kasnije u Zagrebu na Međunarodnoj smotri folklor.

Kao centralni i najsvečaniji dio programa bilo je predstavljanje bandaša i bandašice. To su ove godine bili: **Boris Godar** i **Dijana Prčić**. Mali bandaš je bio **Damir Krmpotić**, a mala bandašica **Natalija Marjanušić**.

U nedjelju prije mise organiziran je mimohod djece i mladih u nošnjama koji su svečano dočekani pred mjesnom crkvom. Za njima su išli mladi u okićenim karucama, kojih je ove godine bio iznimno veliki broj. Na kraju, bandaš i bandašica su donijeli na oltar "krunu" ovogodišnje dužijanice, koju je od slame vrhunski izradila poznata slamarka **Jozefina Skenderović**. Kruna simbolizira četiri velika jubileja (55 godina postojanja HKPD "Matija Gubec" iz Tavankuta; 10 godina od kako je društvu vraćen pridjev "Hrvatsko"; 40 godina od prvog saziva Prve kolonije u tehnici slame; te 90 godina od prve crkvene Dužijanice).

Svetu misu je predvodio **mons. Marko Forgić**, a uz njega su bili **mons. Bela Stantić**, te mjesni župnik **Franjo Ivanković**. Pored oko 150 djece i mladih u nošnjama, misno slavlje je uveličala i brojna visoka delegacija na čelu sa gradonačelnikom Skupštine općine Subotica **Istvánom Ispánovićem**. Uz njega su bili prisutni: **Bela Tonković**, potpredsjednik SO Subotica, **Imre Kern**, predsjednik IO SO Subotica, **Miroslav Kovačić**, konzul u Generalnom konzulatu RH u Subotici, **Lazo Vojnić Hajduk**, predsjednik Organizacijskog odbora "Dužijanica 2001." i drugi.

Sv. misa završila je svečanom procesijom oko crkve a navečer u dvorištu župe

priređeno je "Bandašicino kolo". Mnoštvo Tavankučana i gostiju imalo je prigodu uživati uz razigrane mlade i tamburaški sastav "Ravnicu".

Dijana Prčić

ŽEDNIKU

Žednička je župa svoju dužijancu proslavila 22. 07. misnim slavljem koje je predvodio **vlč. Marinko Stantić** uz asistenciju **vlč. Antuna Gabrića**, svećenika u mirovini, te đakona **Františka Gašparovskog** i sjemeništince. Mladi **vlč. Stantić** održao je lijepu i sadržajnu propovijed u kojoj se osvrnuo na dva jubileja - 90 godina žedničke crkve i 45 godina rada **Ane Milanović**, umjetnice slamarke. Ona je svih tih godina izradila 36 "kruna" za žedničke dužijanice. Ove je godine to slika žedničke crkve. Perlice su izradile ona i teta Bara.

Na sv. misi svirala je, kao i prijašnjih godina, **s. Mirjam** prateći žednički zbor, na čemu su joj Žedničani vrlo zahvalni. Ovu je misu učinila još svečanijom i **Đula Milanović** pročitavši svoju pjesmu posvećenu jubileju crkve.

Čast da bude bandaš pripala je **Peri Gabriću**, a bandašica je bila **Adela Kovač**. Pored njih bili su mali bandaš i bandašica: **Ivan Tikvicki** i **Jelica Čipak**.

Na sv. misi su bili članovi mjesne samouprave jer je žednička tradicija da se dužijanica proslavlja u suradnji s Mjesnom zajednicom. Za ovu prigodu tavankutski župnik **Franjo Ivanković** poslao je 30 mladih u nošnji. Iako je običaj da se dužijanica slavi pod velikom misom na hrvatskom jeziku, vjernici su se trudili da i misa na mađarskom bude svečana. I na ovoj misi sviranjem je pratila pjevače Mađare **s. Mirjam**, a **Valerija Dožai** je čitala.

Svečano i pobožno je proslavljena dužijanica iako je kiša omela procesiju. Dužijancu smo ove godine po prvi put organizirali bez župnika te se želimo zahvaliti svima koji su doprinijeli da bude lijepo, a napose **vlč. Marinku Stantiću** koji nam je u organizaciji dao moralnu podršku koja je bila doista potrebna.

Kata O.

BAJMOKU

Pamtit ćemo 22. srpanj kao tmuran i oblačan dan zbog čega su mnoga lica bila zabrinuta. Naime, nitko nije očekivao da će se mladi u nošnjama na fijakerima voziti pod kišobranima. Bog je ipak čuo naše molitve i kiša je stala na tren te je ulazak u crkvu bio svečan i dostojanstven.

Na početku sv. mise župnik **Slavko Večerin** blagoslovio je žito, koje je kasnije

podijeljeno vjernicima. U prikaznoj procesiji bandaš **Nebojša Kopilović** i bandašica **Slavica Pešut** prinijeli su na oltar "krunu" dužijanice - sliku od slame koja simbolizira Međunarodnu godinu dragovoljnosti, a koju je izradila **Marija Ivković Ivandekić**. ZAMKA (zajednica mladih katolika) je po prvi put u našoj crkvi izvela pjesme "Blagoslovljena ova zemlja" i "Krist naše bogatstvo". Za ovu prigodu i veliki se zbor dobro pripremio. Moramo se pohvaliti da je ove godine bilo mnogo više mladih, ali i onih starijih, u narodnoj nošnji. Našu dužijancu počastili su svojim prisustvom i gradski bandaš **Nikola** i bandašica **Sonja**.

Usprkos kiši navečer je održano bandašicino kolo i s obzirom na okolnosti u kolu je bio velik broj ljudi.

Marija i Olga Rižanji

SOMBORU

Somborska "Dužionica" već 65 godina u crkvi obilježava kraj žetve. Prvu Dužionicu, a i sve ostale, organiziralo je Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo "Miroљub", danas "Vladimir Nazor".

Ovogodišnja Dužionica imala je dva dijela.

Prvi dio, pod zajedničkim imenom "Šokački mozaik" zbio se 27. srpnja u sali HKUD-a. U folklornom programu sudjelovale su grupe iz Bačkog Brega, Bačkog Monoštora, Sonte, Vajske, Bođana i Sombora s izvornim pjevanjem, običajima i recitiranjem. Program je osmislila i vodila **Marija Šeremešić**.

Tom prigodom **Josip Zvonko Peka-nović** predstavio je i novi broj lista "Miroљub" čiji je on glavni i odgovorni urednik. Mnogobrojni čitatelji s oduševljenjem su ga dočekali jer on piše o životu i radu svih društava, ali i o prošlosti.

Po prvi put u Somboru je organizirana etnografska izložba Hrvata Šokaca Bačkog Brega, Bačkog Monoštora, Sonte, Vajske, Bođana i Sombora. Izložene su prelijepe nošnje, stare više od 100 godina, ali i mnogobrojne rukotvorine koje se brižljivo čuvaju u škrinjama šokačkih kuća. Našli su se na izložbi i stari molitvenici, zapisi, fotografije, alatke - bio je to govor o minulom vremenu na ovakav specifičan način koji su osmislile i postavile **Cecilija Miler** i **Marija Šeremešić**. I program i izložbu vidjela je mnogobrojna publika.

Centralna proslava održana je 29. srpnja. Najljepšu zahvalu Bogu u sv. misi u crkvi Presvetog Trojstva dali su vjernici Sombora predvođeni bandašom **Josipom Džinićem** i bandašicom **Katicom Marković**. Njih, kao i 60 parova djece i mladih u narodnoj nošnji, dočekao je župnik **Josip Peka-nović** koji je zajedno sa župnikom župe sv. Križa **Lazarom**

DUŽIJANCA

1911
-
2001

Dužijancom su vikovima u svojoj obitelji
Hrvati Bunjevci pokazivali radost zbog svršetka
risa. Na čelu risara bili su bandaš i bandašica.
Kad bi svršio ris, bandašica bi isplela bandašu vinac
od žita i natakla mu ga na šešir a ostalim risarima
risarušama su ispleli žitne perlice. Potom bi
svi veselo krenili na salaš. Kad bi stigli do kapije,
domaćin bi i pito: "Jel sve gotovo? Imal puno
krstina?" Svi risari i risaruše bi odgovorili:
"Ma, fala Bogu!" Tada bi i domaćica posula
vodekinjama i polila vodom da bude žita ko
vodekinja i da bude čisto ko voda, a domaćin bi
s bandašom i s ostalim risarima nazdravio
častošom vina i zafalio za obavljen poso ovim
slučajima: "Bogu fala na rodu i da se sve dobro svršilo,
blagoslovljen bio vaš rad, saćemo svi imat kruva."
Tako je bilo sve do 1911. godine
kada je naš velikan prisvitli Blaško Rajić
nadahnut Duhom Božjim i uz pomoć
katoličkog divojačkog društva pripremio i proslavio
prvi put Dužijancu u crkvi sv. Roke u Subotici.

Ta Dužijanca proslavljena je svečanom
sv. misom uz sudilovanje mladi u bunjevačkim
narodnim nošnjama na čelu s bandašom
Ivkom Prčićem i bandašicom Marijom Prčić. Dužijanca
se u ovoj crkvi slavila do 1914. a posli toga sve do danas
u Velikoj crkvi. Posli su Dužijancu počeli slaviti i u okolnim
mjestima i u Somboru. Kad Crkva nije smila javno slaviti
ovaj naš lip običaj, naši su se umni ljudi dositili
i napravili i gradsku Dužijancu. I tako su crkvena
i gradska Dužijanca bile odvojene sve do 1993.
godine. Otad pa do danas Dužijanca je
jedinствено slavlje kojim Hrvati Bunjevci pokazuju
svo svoje kulturno, virsko i narodno bogatstvo.
Dužijancu priređuje Organizacijski odbor u kojem
su svećenici, časne sestre, kulturni radnici i mnogi
drugi a pod pokroviteljstvom Skupštine općine
Subotica a izvedba je povirena Hrvatskom
kulturnom centru "Bunjevačko kolo".
Proslava Dužijance sada počinje blagoslovom žita
na Markov a završava bunaričkim proštenjem i ima
tridesetak razni priredbi sa sve više sudionika i gledača.

Bivši bandaši i bandašice

Bogatstvo

zlatni

klasova

Kruv od novog žita za život sveta

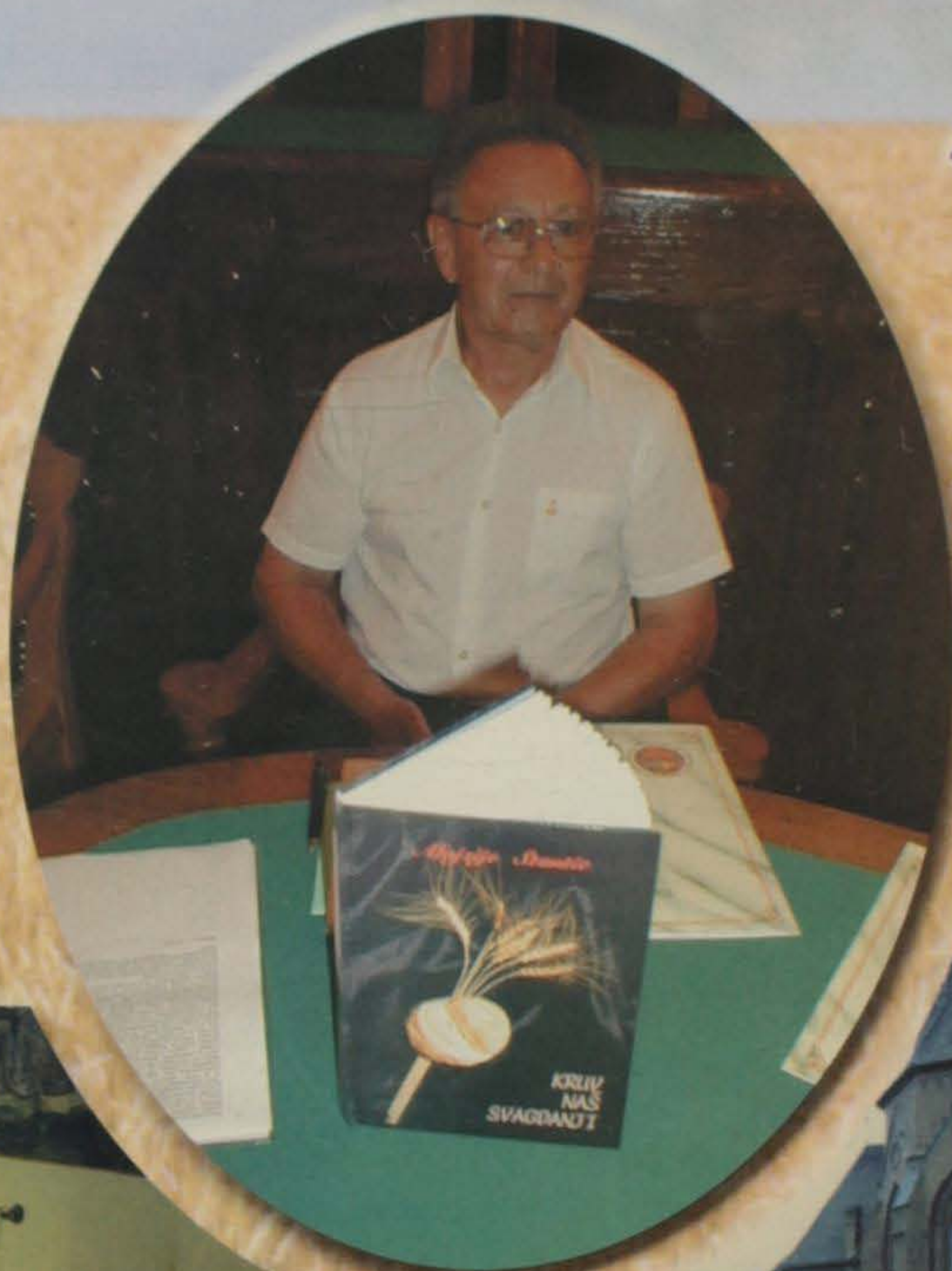

iq.rs

Dužijanca u

*pisanoj riči
izložbi
priredbi
kolu...*

Katolički list
ZVONIK

Dodatak "Zvoniku" br. 8/2001. uz potporu Organizacijskog odbora Dužijance 2001.
Fotografije: M. Novak, I. Čeliković i A. Anišić; Priprema i štampa: "Printex" Subotica tel.: 024/55-44-35

Dužijanca u Somboru i subotičkoj okolici

Novakovićem slavio sv. misu zahvalnicu. Na svetoj misi svirali su tamburaši kao i dječji zbor koje je vodila **Rozmari Mik**. Na orguljama je svirao mladi orguljaš **Josip Marić**.

Nakon sv. mise svečana povorka uputila se na Trg sv. Trojstva gdje se u punom sjaju bunjevačkih i šokačkih nošnji razvilo kolo na čelu s bandašom i bandašicom. Nakon kratkog plesa povorku je u svečanoj sali Skupštine općine primio gradonačelnik **Jovan Vujičić** koji je zahvalio na primljenom kruhu od novog žita iz ruku bandaša i bandašice. Veselje se nastavilo u HKUD-u "Vladimir Nator" i završilo zajedničkim ručkom.

Cecilija Miler

I NA PALIĆU

I u paličkoj crkvi "Marija Kraljica svijeta" po prvi put održana je dužijanca. Na Paliću su vjernici Bogu zahvalili za žetvu i kruh svagdanji 29. srpnja svetom misom u 9 sati na kojoj je župnik **Josip Leist** zahvalio Bogu za sve plodove vrijednih ruku ovoga ljeta. On je u propovijedi pozvao vjernike da siju sjeme pobožnosti, ljubavi i vjere, kako bi iz njih nikli pravi plodovi Božje ljubavi. "Nemojmo samo moliti - daj mi, Bože, pomoz mi, nego dođi i reci - hvala, hvala Ti, Veliki Bože i na kiši i na suši, hvala Ti za svako zrno, hvala i uvijek samo hvala" - naglasio je župnik Leist.

Za ovu prigodu crkva je bila lijepo ukrašena žitom, a bilo je izloženo i odijelo u kojem su "risari" radili "ris", kao i hrana koja je krijepla "risare" u teškom poslu (kruh i slanina). Mladi i djeca su bili posebno lijep ukras ove paličke dužijance - odjeveni u narodnu bunjevačku nošnju ponosno su svjedočili da ova divna zahvalnost neće nikad biti zaboravljena.

Pri izlasku iz crkve vjericima je dijeljeno žito i zakuska koju je darovao **Joso Tumbas**, rođeni Palićanin na radu u Austriji. On je tom prigodom darovao sredstva za nova ministrantska odijela na čemu mu najtoplije zahvaljujemo.

*Rudić Vranić Kristina i
Milodanović Gabriela*

U SVETOZARU MILETIĆU PO PRVI PUT

U Svetozaru Miletiću ne postoji tradicija Dužijance. Međutim, uvijek postoji prvi put. Oko par entuzijasta okupila se grupa mladih, a pod okriljem KUD-a "Bratstvo-Jedinstvo", i organizirala prvu dužijancu. Organizatorima nije bilo lako jer su se suočili s nizom pitanja.

Proslava je trajala dva dana, 28. i 29. srpnja.

Prva je večer započela u Domu kulture gdje je KUD "Bratstvo-Jedinstvo" izveo dramsko-folklornu priredbu. Domaćini su bili "bačo" i "nana" u tumačenju **Nace** i **Tereze Knezi**. Na ovoj priredbi izabran je bandaš **Pajo Turčik** i bandašica **Ida Maćuš**. Gosti su bili svirači iz Starog Žednika i predstavnici Gradskog kulturno-umetničkog društva iz

Sombora. Da bi bili sigurni da će se dužijanca održati i sljedeće godine, za domaćine se javio bračni par **Anica** i **Lajčo Keminj**.

Najsvečanije je ipak bilo u nedjelju na sv. misi zahvalnici kada su bandaš i bandašica u pratnji šezdesetak mladih u bunjevačkim nošnjama i mnoštvom vjernika donijeli na blagoslov krunu od žita i kruh od novog brašna. Sv. misu je predvodio župnik **Antun Egedi** a prigodnu riječ o dužijanci imala je **Ana Vujević Ileš**.

Nakon sv. mise svečana povorka prošla je kroz selo zaustavljajući se devet puta da igraju i pjevaju. Dužijanca nije samo igra i pjesma, već prije svega zahvala Bogu, a to znaju i naši vjernici jer je povorka stala i kod križa na kraju sela i tamo je izmoljena molitva Gospodnja "Oče naš". Povorka je svoj kraj imala u "avliji nane i baće" gdje je priređen ručak a sve se završilo bandašicinim kolom.

Ova prva dužijanca lijepo je prošla. Organizatorima je ostalo pitanje - kako dalje, a mještani se nadaju da će se ovo nastaviti.

Lucia Tošaki

MALOJ BOSNI

Vjernici Male Bosne su 29. 07. zahvalili Bogu na dobrom vremenu tokom žetve i na darovanom zlatnom klasju. Pripreme za dužijancu su počele mjesec dana ranije. Mladi i djeca su svojim zalaganjem uspjeli isplesti vijence i pripremiti crkvu za proslavu dužijance.

Ostali mještani su se duhovno pripremali za dužijancu tradicionalnom trodnevnicom. Gosti na trodnevnicu bili su vlč. **Josip Leist**, palički župnik, vlč. **Andrija Koplivić**, župnik iz Aleksandrova, i vlč. **Franjo Ivanković**, tavankutski župnik. Ovogodišnji bandaš i bandašica su **Goran Peić Tukuljac** i **Tanja Stipić**. Sliku ovogodišnje dužijance izradila je naša slamarka **Katarina Skenderović**. U župnoj dvorani na dan dužijance je otvorena izložba radova od slame gdje su bile pozvane sve poznatije slamarke iz naše okoline.

U nedjelju na svečanoj svetoj misi okupio se lijep broj mladih u narodnoj nošnji koji su izgledali kao raznobojna lepeza. Svečanu sv. misu predvodio je

p. Ivan Holetić koji je održao lijepu i vrlo poučnu propovijed. Mali bandaš **Vladimir Frajberg** i male bandašice **Martina Mezei** i **Martina Mižer** svečano su dočekali bandaša i bandašicu i zajedno ušli u crkvu. Nakon sv. mise održan je ručak na kojem su bili i subotički bandaš i bandašica **Nikola Matković** i **Sonja Jaramazović**. U 19 sati je bila održana priredba gdje su mladi recitirali, a nakon toga je odigran

šaljiv komad pod nazivom "Jedan dan na salašu" Subotičanke **Đule Milodanović**.

Nakon toga uslijedilo je kolo u kome nas je uveseljavao ansambl "Ravnica".

Josip Skenderović

ĐURĐINU

Na svečani način, u nedjelju 5. kolovoza, u Đurđinu je obilježen stari narodni običaj žetvenih svečanosti bunjevačkih Hrvata - dužijanca. Za ovaj svečani događaj vjernici su se pripremali trodnevnom duhovnom obnovom koju je predvodio domaći župnik **Lazar Ivan Krmpotić**. Sv. misu zahvalnicu je predvodio **Micele Capasso**, svećenik iz Istre koji studira u Rimu, zajedno s domaćim župnikom **Lazarom Ivanom Krmpotićem** i o. **Andrijom Matićem**.

Djecu i mlade u narodnim nošnjama predvodili su bandaš **Bela Prčić** i bandašica **Mirjana Stantić** zajedno s malim bandašom i bandašicom **Jasminom Kovačem** i **Marijom Kovač**.

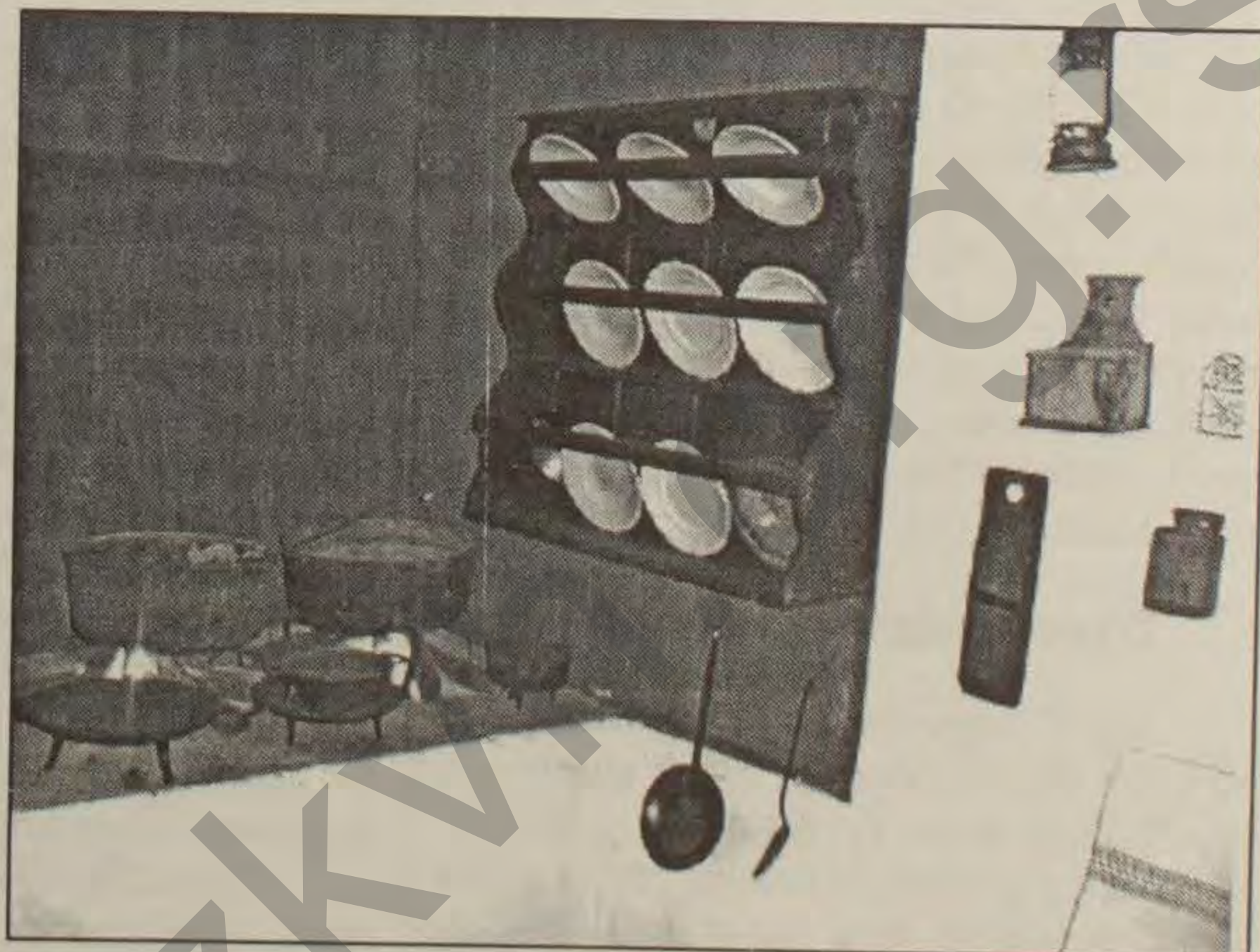
Na sv. misi je svirao tamburaški sastav iz Bačalmaša pod vodstvom **Klare Bende**, dok je za orguljama bila **Nela Skenderović** iz Subotice. Krunu za ovogodišnju dužijancu u Đurđinu je izradila **Marica Vidaković** koja predstavlja pavlinski samostan na Pavlovcu.

Otvoren "Bunjevački salaš"

Ove godine je akademiju na Đurđinu zamijenila svečanost otvaranja muzeja, odnosno etno-zbirke "Bunjevački salaš". Ovu etno-zbirku koja se nalazi u dvorištu župe sv. Josipa Radnika u Đurđinu, otvorili su mons. **Bela Stantić**, generalni vikar Subotičke biskupije, i umjetnik **Šime Pejčić** iz Subotice.

Program otvaranja ovog muzeja su pripremili mladi iz ove župe na čelu sa **mr. Lazarom Ivanom Krmpotićem**. Otvaranje su pratili tamburaški sastav "Ravnica" i tamburaši iz Bačalmaša.

Snežana Dulić, Đurđin

Detalj "Bunjevačkog salaša"

Grijeih ubire svoj danak

U ovom je svijetu započela drama grijeha! Na samom početku ovog razmišljanja moramo si pojasniti neke stvari:

1. zabluda je grijeh smještati u neko "religiozno područje". Grijeh duboko zadire u sva područja čovjekovog života.

2. zabluda je mišljenje da postoji grijeh "s ograničenim djelovanjem". Grijeh želi zahvatiti čitavoga čovjeka i sva područja njegovog života i djelovanja. On je sličan polipu čiji krakovi sve više stežu dok čovjeka posve ne stegnu.

3. krajnji cilj grijeha je potpuno uništenje čovjeka: duhovno, duševno i fizički. Grijeh se ne zaustavlja tako dugo dok ne postigne svoj cilj: smrt! On želi uništiti i čovjekovu fizičku supstanciju. Zato Isus naziva đavla "čovjekoubojica" (Iv 8,44).

Sve što je gore rečeno počelo se i ostvarivati. Grijeh se nije zadržao samo na čovjekovoj neposlušnosti prema Bogu, on od čovjeka čini ubojicu brata svojega. Kajin i Abel, drama prvog ubojstva! Grijeh ulazi na prostore međuljudskih odnosa i tu će izazivati strašna opustošenja sve do današnjega dana.

Kajin i Abel

Knjiga Postanka voli rodoslovlja. Tako i 4. glava počinje rodoslovljem koje se nakon 1. retka prekida da bi se nastavilo u 17. retku (da se u to uvjerimo probajmo čitanjem spojiti 1. i 17. redak te tako nastaviti. Vidjet ćemo da se doista radi o rodoslovlju.). Nakon 1. retka gdje pisac od Adama i Eve izvodi Kajina i Abela počinje pripovijedanje o dvojici braće (2-16). Kajin je Adamov prvorođenac. Ime mu vjerojatno znači "kovač" ali se u tom smislu riječ ne upotrebljava. Na nju zaključujemo iz r. 22. Abel je drugi sin a ime mu znači "dah", "prolaznost". Spominjući njihova zanimanja ("Abel postane stočar, a Kajin zemljoradnik") biblijski pisac ističe dva temeljna zanimanja onoga doba a to su stočarstvo i zemljoradnja s kojim su povezana i dva temeljno različita života: nomadski i sjedi-lački. Nomadski je bio ili je uvjetovao veću privrženost Bogu budući da je u sebi nosio veću nesigurnost koja je onda tražila i veću naslonjenost na Boga i njegovu providnost.

Žrtve prvina

Slijedi pripovijedanje o žrtvi. Radilo se o tzv. žrtvi "prvina", tj. prvih plodova ili prvog ploda stoke. Žrtva prvina, ili kako se u stručnoj literaturi naziva "primicijska žrtva" je pojava koju susrećemo gotovo kod svih starih naroda. Ona je izraz reli-

gioznosti, prepoznavanja svega što imamo i dobivamo kao dara Božjega. Uz prepoznavanje da je sve od Boga i zahvalnost koju je čovjek time izražavao tu je prisutna još jedna misao: molba da se ne zatvori ovo vrelo dobrote Božje već ako je moguće i proširi. Pisac govori o različitom Božjem prihvaćanju žrtve Kajina i žrtve Abela. Zašto Kajinovu žrtvu nije prihvatio ("ni pogleda ne svrati")? Teško je reći. Pisac na to ne daje odgovora. Ne vidimo ni nedostatak dobre volje ili nakane, ni lošu kvalitetu materijala (kako nekada katehete djeci tumače!) a niti pogrešno izabrano mjesto ili način žrtvovanja. Možda se zaključak pisca temelji na "posljedicama" žrtava, tj. obilju ili nestašici koja je nakon žrtava slijedila ili različitom uspjehu ili neuspjehu dvojice braće što će onda izazvati zavist, ljubomoru (posljedice grijeha i oštećene ljudske naravi već su prepoznatljive u niskim strastima koje u čovjeku počinju djelovati!). Kajin kod toga nije ništa kriv što njegov rad nije bio blagoslovljen, što je Abel imao više uspjeha.

U raljama niske strasti

U Kajinu su počele djelovati niske strasti. Ne smijemo olako prijeći preko vrlo važne rečenice: "Stoga se Kajin veoma razljuti i lice mu se namrgodi." Sve počinje u nutrini! Isus će reći da "iz srca izlaze opake misli, ubojstva, preljubi..." (Mt 15,19). Niska strast, ako joj se čovjek na vrijeme ne odupre, sve više jača u čovjeku, sve ga više obuzima i blokira mu razum i rasuđivanje. Mijenja mu se i vanjšina! Vanjšina je odraz nutrine. Osobito čovjekovo lice, oči... Čovjek postaje sve bespomoćniji. U takvom trenutku potrebna mu je pomoć Božja. I ona dolazi! Pisac nastavlja: "I Jahve reče Kajinu: 'Zašto si ljut? Zašto ti je lice namrgodeno? Jer ako pravo radiš, vedrinom odsijevaš. A ne radiš li pravo, grijeh ti je kao zvijer na pragu što na te vreba; još mu se možeš oduprijeti.'" Uočimo elemente ovoga teksta:

a) dok se čovjek sve više gubi u vrtlogu svoje strasti, Bog mu prilazi da ga osvijesti. U tom trenutku čovjek nije sam.

b) Bog upozorava Kajina na njegovo stvarno stanje i što je od njega učinila niska strast. On je ljut a lice mu je namrgodeno! Sve to ukazuje da s nutrinom nešto nije u redu. Da je nutrina ispravna, da je savjest mirna - lice bi odsijevalo vedrinom! Čisto srce - radosna vanjšina!

c) treći je dio najneposredniji. Bog opominje Kajina da se izlaže velikoj opasnosti. On je već u toj opasnosti. Vrlo je

JERUZALEMSKA BIBLIJA

važna usporedba grijeha sa zvijeri. Kajin je, znači, u smrtnoj opasnosti! Njegova ga požuda vodi na opasno područje gdje može biti razderan i uništen. Nimalo naivno i Božja je opomena veoma ozbiljna! To je grijeh. On zahvaća i uništava konkretno područje života kao i grešnika samoga!

d) uočimo i element slobode! Usprkos snažnom porivu emocija i strasti, grijeh čovjeku ne može ništa bez pristanka njegove slobode. On može biti blizu, on može biti, kako Bog kaže, "na pragu" ali je ipak sve u čovjekovim rukama: "još mu se možeš oduprijeti". Bog upozorava Kajina na mogućnost da odustane. Još ništa nije kasno, sve je još u njegovim rukama. Ali ga isto tako upozorava na njegovu odgovornost. Jer iz slobode proizlazi odgovornost za djelovanje. Bez spoznaje i slobode ne može se postaviti moralni čin koji bi za sobom povlačio odgovornost. Kod svega toga Kajin ima i dodatnu pomoć a to je Božji nagovor. Ali, Kajin se je odlučio za grijeh! Popustio je svojoj strasti ljubomore, zavisti što je urodilo mržnjom na njegova brata Abela. Kako licemjerno zvuči njegov poziv bratu Abelu: "Hajdemo van!" Bratski poziv iza kojega se krije namjera ubojstva. Ubojstva brata koji nije ništa kriv. Niti je on utjecao što brat Kajin nakon žrtve Bogu nije doživio uspjeh i blagoslov a niti je kriv što je njemu pošlo dobro. Ali strast je slijepa! Tu nema razumskog razlučivanja. Zato se te strasti i zovu "niske" jer su bez racionalnog obrazloženja a često se javljaju i prije nego li bismo mogli uspostaviti razumsku kontrolu. Abel je povjerovao. A kako i ne bi vjerovao svojem rođenom bratu? Nije ništa posumnjao u njegove namjere. I dogodio se zločin, zločin bra-toubojstva! Pisac kratko izvještava: "I našavši se u polju, Kajin skoči na brata Abela te ga ubi."

(U sljedećem nastavku:
Gdje ti je brat Abel?)

SUBOTIČANI SLAVILI NA BLATU

PRVI ZAVJETI S. JASNE CRNKOVIĆ

Duže vrijeme je Subotička biskupija, a osobito župa svetoga Roka, čekala da jedna od naših djevojaka položi zavjete u nekoj od družbi sestara koje svoj život posvećuju Bogu. To nije tako čest slučaj, ali kada se dogodi, to je doista divan događaj.

Nama je takvu radost pružila naša župljanka s. Jasna Crnković. Na prelijepom i šumovitom otoku Korčuli i još ljepšem mjestu Blatu, na blagdan Preobraženja Gospodnjeg 6. kolovoza 2001. godine, s. Jasna je s još jednom svojom susestrom Kristinom Glasnović, položila svoje prve zavjete u Družbi "Kćeri milosrđa".

Pored njih, u crkvi Svih Svetih u Blatu, koja je tom prigodom bila ispunjena mnoštvom vjernika, tri su sestre juniorke - s. Vlatka, s. Jasmina i s. Danijela obnavljale svoje zavjete, dok su s. Silverija, s. Nieves i s. Kristofora potvrdile svoju vjernost Bogu poslije 50 godina zavjeta. Interesantno je da je s. Silverija rodom iz Blata, a s. Nieves je Argentinka koja djeluje u Njemačkoj i govori četiri strana jezika.

Poziv na polaganje zavjeta novakinjama je uputila učiteljica novakinja s. Miljenka Lizatović, juniorkama s. Nevena Gadža dok je poziv svečaricama uputila provincijalka s. Emila Barbarić u čije su ruke sve sestre polagale ili obnavljale zavjete.

Misno je slavlje predvodio biskup dubrovački Želimir Puljić u koncelebraciji sa župnikom u Blatu don Josipom i bivšim župnikom don Ivanom koji je navijestio Evanđelje.

Župna je crkva toga dana bila pre-

mala za sve one koji su nazočili misnom slavlju među kojima su bili gradonačelnik Blata, sestre dominikanke iz Korčule, hodočasnici iz Subotice te rodbina i vjernici iz Blata.

Hodočasnicima iz Subotice je posjet Korčuli počeo na Prižbi gdje sestre imaju svoj ljetnjikovac, da bi sutradan krenuli put Blata na svečanost.

Na samom početku s. Lea Brusač nas je odvela do kripe gdje se nalaze zemni ostaci utemeljiteljice Družbe s. Marije Propetog Petković koji se u Blatu nalaze od 1998. godine kada su iz generalne kuće u Rimu prenešeni u Blato u kuću maticu. Na ovom smo se mjestu pomolili i otpjevali nekoliko pjesama. Nakon ručka svim prisutnima

otpjevali smo nekoliko pjesama među kojima su dvije bile bunjevačke. U znak sjećanja na hodočašće u Blato i u znak sjećanja na polaganje prvih zavjeta s. Jasne, svi smo dobili knjigu "Odsaj nade", autorice s. M. Ksenije Režić, što je upravo bio dar s. Jasne i same autorice.

Bilo je lijepo biti toga dana u Blatu. Na samom kraju zahvalili smo se svima na gostoprimstvu i oprostili s riječima da ćemo se uskoro vidjeti opet. Dao Bog da bude tako!

M. Zelić.

RAZGOVOR S JASNOM CRNKOVIĆ

ZVONIK: *Kako su tekle pripreme za polaganje prvih zavjeta?*

□ **S. JASNA:** Pripreme traju od momenta dolaska u samostan. Prvo se nalazimo u aspiratatu koji traje ovisno o tome koliko godina imamo, da li idemo u školu (...) Potom slijedi godina dana kandidature, a iza toga novicijat koji traje dvije godine (koji sam ja upravo završila) i tada se pristupa prvom zavjetovanju na godinu dana koje se obnavlja svake godine u periodu od pet godina. Nakon toga slijede vječni zavjeti. Intenzivne pripreme za prve zavjete odvijale su se prvo na Prižbi gdje je bila prilika za duhovnu pripravu (seminar je ove godine vodio o. Mijo Nikić) ali i za odmor. Nakon toga dolaze duhovne vježbe u trajanju od osam dana. To je vrijeme kada u tišini ulazimo u sebe, tražimo sebe, tražimo Boga u sebi i izvan sebe u stvarima. Po završetku duhovnih vježbi polažemo prve zavjete, a kod nas je to ustaljeno na blagdan Preobraženja Gospodnjeg.

ZVONIK: *Kakav je osjećaj poslije polaganja prvih zavjeta na godinu dana?*

□ **S. JASNA:** Mi smo se za prve zavjete pripremale kroz čitav novicijat, da bi pri kraju novicijata to bilo najintenzivnije. Ne znam opisati svoj osjećaj nakon položenih zavjeta. U suštini se nije ništa puno promijenilo osim što sam dobila crni veo. No,

u dubini duše je to nešto što sam ja dala, dala sam svoje zavjete ne bilo kome nego Bogu i to na čistoću, siromaštvo i poslušnost. Jednom prilikom su me pitali poglavari što mislim kako je to obdržavati te zavjete. Ja sam im odgovorila da je to mudrost. Mudrost je obdržavati čistoću - biti čist u duši i u srcu, a istovremeno biti otvoren ljudima. S druge strane je siromaštvo - imati sve, a biti siromašan. To je za mene mudrost. Također i poslušnost - slušati a ne dozvoliti da budeš slijepo poslušan, da

ljudi barataju s tobom kako hoće. Sad se tek kod mene počelo odmotavati ono što moram činiti kroz cijeli život.

ZVONIK: *Kakvi su tvoji planovi za ubuduće?*

□ **S. JASNA:** Riječ planovi mi baš ne odgovara. Bog je taj koji planira preko mojih poglavara, a preko njih ja primam ili odbijam. Ja se iskreno nadam da ću sve primiti (naravno ono što je dobro). Ono što su mi preporučili, a to sam i učinila, jest da sam upisala Institut za teološku kulturu laika pri Katoličkom bogoslovnom fakultetu (KBF) u Zagrebu. U planu je također da sljedeće godine upišem Institut za crkvenu glazbu pri KBF-u. No, za to se moram još dosta pripremati. Što se tiče redovničkog života, još moram četiri puta obnoviti zavjete na godinu dana. Nakon tih pet godina dolaze vječni zavjeti kada dobijamo prsten i onda ću biti potpuno zaručnica Božja.

Razgovarao: Miroslav Zelić

Uređuje: Katarina Čeliković

VJERONAUK ĆEMO UČITI U ŠKOLI!

Za vrlo kratko vrijeme počinje škola. Jeste li već saznali da će se u školi učiti vjeronauk? Mi koji smo kršteni i koji smo katolici izabrat ćemo vjeronauk kao školski predmet. Ovo vrijedi ove godine samo za prve razrede osnovne škole, ali i za one veće učenike - prve razrede srednje škole.

Pazite da vas roditelji ne zaborave upisati na vjeronauk jer će to biti težak propust. Pitajte ih - ako ste prvi razred - jeste li upisani na vjeronauk!

Bili ste na dužijancama, vidjela sam to na fotografijama. Mnogi su bili i u svečanoj povorci u nedjelju 12. 08. kad su bandaš i bandašica predali kruh gradonačelniku. Čitajte na ovim stranicama i gledajte kako ste proveli ovo toplo ljeto.

Pišite nam novosti da i drugi to saznaju.

Vaša Zvončica

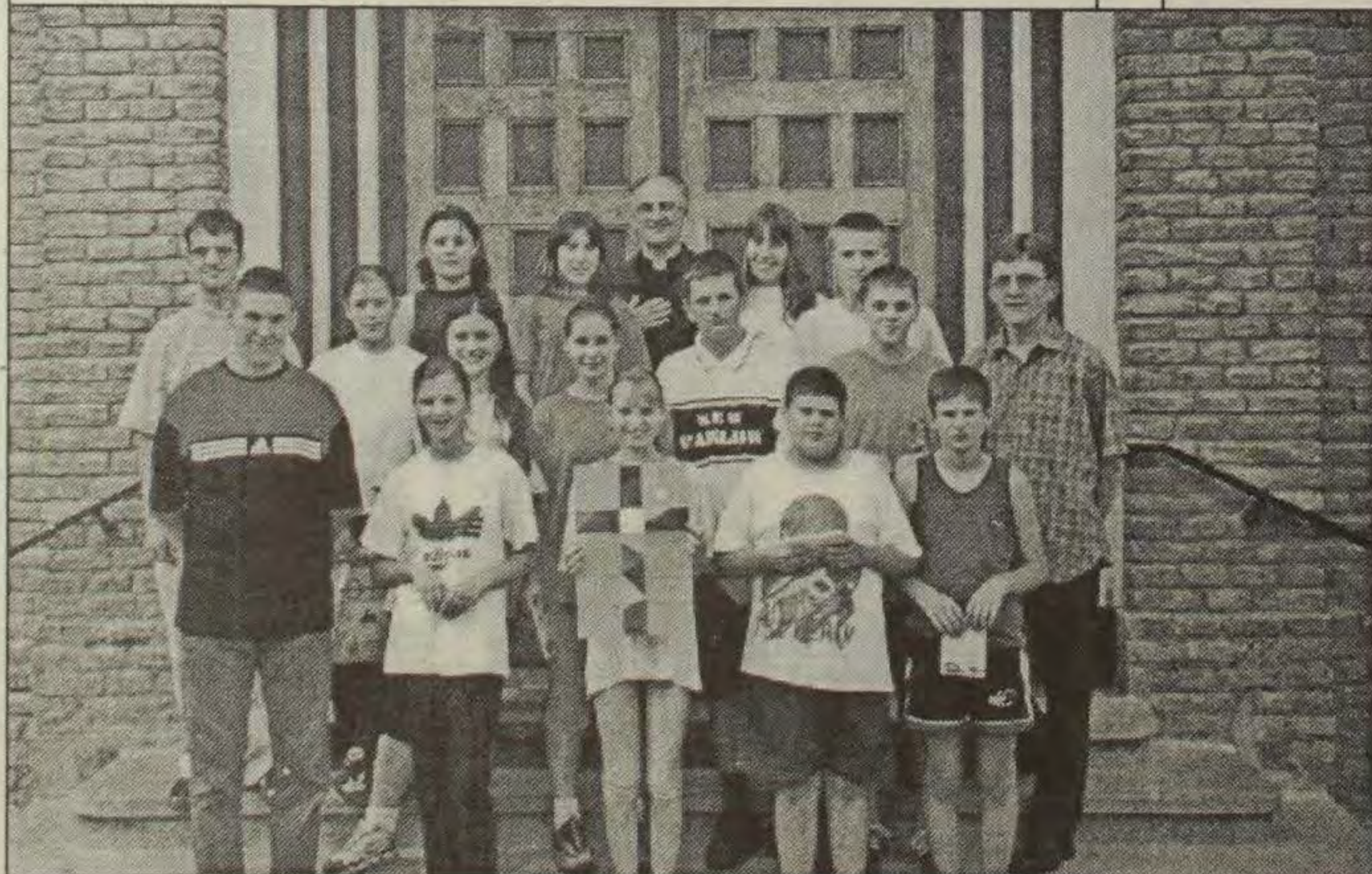
ORATORIJ 2001. U SELENČI

I ove godine smo organizirali ljetni Oratorij za djecu od 9. do 12. srpnja (jula). Tema Oratorija je bila **Sv. don Bosco u liku Dobrog Pastira**. Gosti Oratorija su bile sestre HMP iz Slovenije: **s. Alžbeta Vrabčenjak** rodom iz Selenče i **s. Brigita**.

Djeca su radosno dolazila svaki dan u Oratorij, gdje su se kroz dijafilmove još više upoznavala sa svecem don Boscom. Sve što su djeca zapamtila o svecu izražavala su kroz igru, crtanje, igrokaze i pjesmu. Uz pomoć sestara i animatorica u svojoj radionici su pravila razne zanimljive stvari koje su im činile radost.

Veseli dani Oratorija su se završili sv. misom koju je predvodio **don Stojan Kalapiš SDB** iz Mužlje u prisutnosti bogoslova **Dominika Ralbovskog** i **Andreja Duričeka**.

K. R.

Na duhovnoj obnovi u župi Isusova Uskrsnuća

U SUBOTIČKOJ ŽUPI "ISUSOVA USKRSNUĆA"

DUHOVNA OBNOVA DJECE

U prošle su se srpanjske dane djeca 5, 6. i 7. vjeronaučne grupe okupile obnoviti svoj duh na duhovnoj obnovi u župi Isusova Uskrsnuća u Subotici u periodu od 12. do 14. srpnja. Ova su tri dana protekla vrlo brzo zahvaljujući našim voditeljima **vlač. Marinku Stantiću** i bogoslovima **Mirku Štefkoviću** i **Marijanu Vukovu** koji su nam svaki dan učinili radosnim za Boga.

Svaki dan okupljali smo se u vjeronaučnoj dvorani od 9 do 12 sati te od 15 do 18 sati. Tema obnove bila je "**Cilj čovjekova života**". Prijepodnevi program bio je ispunjen molitvom, predavanjem, radom u grupama i sv. misom. Ta nam je sv. misa bila posebno draga. Svih nas dvadesetak bili smo na misi

oko oltara - čitali smo, ministrirali, pjevali, sudjelovali u propovijedi...

Poslijepodnevni program bio je svaki dan ispunjen različitim sadržajem. Prvi

smo dan imali kazuistiku i kviz. Na kazuistici smo sami

pokušavali riješiti slučaj iz svakodnevnog života

kojega nam je voditelj zadao. Bilo je

žučno i zanimljivo. Na kvizu smo

se dobro zabavili ali i ponešto naučili.

Nagrada za pobjednike bio je Očenaš koji su izmogli

porazeni! Drugog dana obnove posjetili smo samostan

sestara dominikanki u župi sv. Jurja

gdje nam je **s. Blaženka** pričala o povijesti Družbe i samostana. Tu smo bili lijepo ugošćeni. Hvala im. U samostanu smo posjetili i 6 baka za koje se sestre skrbe. Svojom posjetom jako smo ih obradovali. Treći dan bio je ispunjen ispitom savjesti i pomirenjem s Gospodinom u sakramentu sv. ispovijedi.

Posljednji smo dan donijeli odluke koje ćemo ponijeti s ove duhovne obnove. To smo napisali na papiriće i spojili u obliku križa. Znak je to da nam neće biti baš lako te odluke vršiti, ali ćemo s Gospodinom to moći.

Iduće se godine nadamo opet okupiti na ovakvom druženju jer nam je potrebna duhovna obnova. Ako ste ove godine propustili obnovu, priključite nam se dogodine.

Mirjana Horvacki

Mirjana Horvacki

POZDRAV OD NAŠIH NOVINARKI

Nalazimo se u Budimpešti, na tamburaškom seminaru.

Svima u Uredništvu "Zvonika" šalje-mo puno pozdrava!

Snežana i Jelena Dulić

BUNJEVAČKI TAMBURAŠKI TABOR U BUDIMPEŠTI

U Hrvatskoj osnovnoj školi, gimnaziji i đlačkom domu u Budimpešti od 9. do 16. srpnja boravili su mladi tamburaši iz Đurđina, Lemeša i Starog Žednika koje vodi Nela Skenderović te iz Kačmara i Aljmaša čija je voditeljica Klara Bende. Oni su tjedan dana proveli u druženju i sviranju. Završetak tabora su obilježili koncertom i svirajući na sv. misi koju je u domu predvodio vlč. Tot Vjenceslav.

Tu su još imali kviz, takmičenje za najljepšu pidžamu, pa i najuredniju sobu.

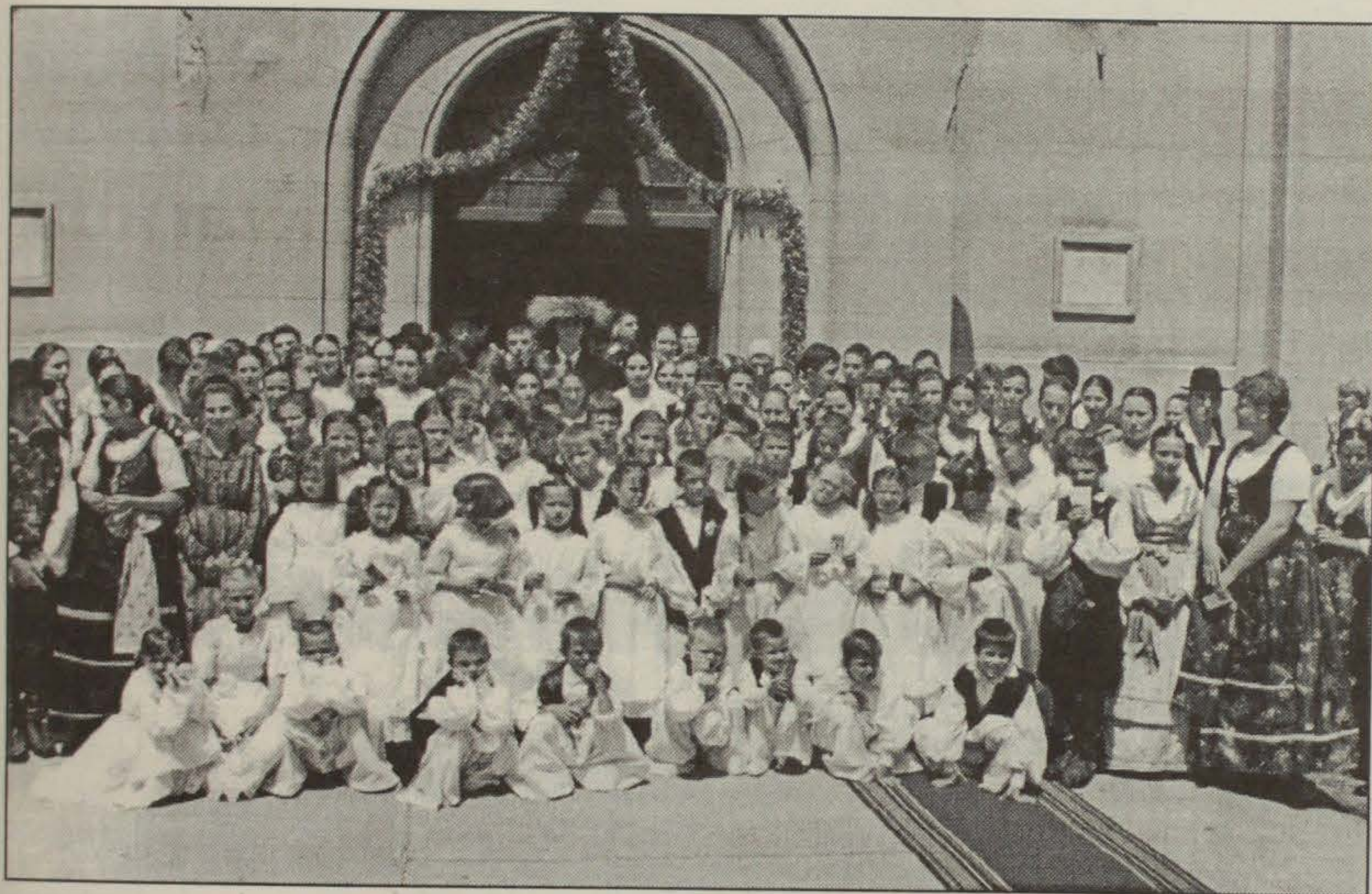
A pošto neki pričaju hrvatski a neki mađarski, imali su svaki dan sat hrvatskog i mađarskog jezika kojeg je predvodila Klara Bende.

Dirigentica orkestra, ujedno i voditeljica tamburaša na ovom taboru bila je Nela Skenderović.

Snežana i Jelena Dulić

"Zvonik" je bio u gostima na Bikovu - evo naših malih Zvončića kako pažljivo slušaju

Zajednička fotografija na završetku dužijance u Tavankutu

I u Starom Žedniku bio je velik broj malenih u narodnoj nošnji

Dragi moj tata!

Već 4 i pol godine tebe nema sa nama. Imala sam 11 godina kad si me ostavio s mamom i Marie. Sad živim u Francuskoj, govorim lijepo francuski i odlična sam učenica. Danas je 16. 06. 2001. i ja sam se s još 50 djece pričestila. To se zove "Velika sv. pričest" prije krizme. Bilo je veselo, lijepo, puno bjeline, cvijeća. Svi smo pjevanjem pokazali našu radost i dokazali da smo kršćani. Kad smo svi oko svećenika napravili krug i upalili svijeću života, ugledala sam mamu, Marie i Daniela. Ali tvoje mjesto je, tata, bilo prazno. Bio si u mojim mislima i ti ne znaš kako je teško bez tebe rasti i živjeti. Daniel je Marien mladić, divan i spreman pomoći. Ja znam da bi ga i ti tata obožavao. Kada 19. 06. budem imala 16 godina moje misli će lutati prema tebi a moje maleno srce će te uvijek voljeti i nikad te neću zaboraviti. Tata, moja najljepša i najdraža ruža na ovom svijetu bit ćeš uvijek ti.

Tvoja Kati

USKORO NOVA NAGRADNA IGRA

Već u sljedećem broju "Zvonika" očekuje vas nagradna igra i mnogo prekrasnih nagrada. Ne zaboravite na vrijeme nabaviti sljedeći broj "Zvonika".

Uredili: Marina, Dijana, Ivana, Željka, Biserka, Igor i Ljubica

Bog mladi!

Na prvi pogled će vam se činiti da je ovo ljeto bilo prilično opušteno i bezbrižno, jer vam prezentiramo velike, "krupne" članke. Možda je upravo to pokazatelj da su mladi tijekom ljeta bili aktivni. I sami ćete primijetiti da su zadovoljstvo putovanja i prisutnost na značajnim mjestima (ili makar interesantnim) obilježili ovaj broj - bar što se tiče stranice mladih. Činjenica je to i potvrda da je užurbanost velika, a rad prisutan.

Za plodove toga rada iz srca bilo kojeg čovjeka - bio on star ili mlad, poteći će zahvala. Zahvala upućena Bogu Ocu koji brižno bdije nad nama. Hvala, koju mu upućujemo mi mladi u liku bandaša i bandašice, i ove godine je prisutna kao vječni pogled u Nebo, kao zahvala za ljubav koja nam je darovana.

Uz zahvalu koja je potekla iz srca za dar neba i zemlje, želim vam ugodno i interesantno druženje uz ove naše stranice. Također vas sve pozivam da nam kažete ili napišete nešto o vašim interesantnim trenucima koje ste doživjeli ovoga ljeta.

Marina

Vijest pred zaključenje broja

"ČIKERIJADA"

Na "Čikerijadi" se u utorak 14. kolovoza okupio iznenađujuće velik broj biciklista i onih koji su došli na četiri kotača, njih oko 160. Opširnije o ovome u sljedećem broju!

SAZNAJTE NA VRIJEME

Prva sv. misa mladih za mir bit će prvog petka, 7. rujna u crkvi sv. Roka.

I dalje molimo za mir!

MLADI PONOVRNO U TAIZÉU

Nakon blagoslova koji je podijelio župnik **Andrija Kopilović** četrdesetak hodočasnika krenulo je 28. srpnja put Taizéa u Francuskoj. Putovanje do tog malog mjesta trajalo je oko dva dana. U ta dva dana mladi su obišli Veneciju, Milano, Padovu i Torino, a vrhunac puta je zasigurno bio Taizé u kojem smo proveli tjedan dana i stekli mnogo prijatelja iz Švicarske, Velike Britanije, Poljske, Njemačke... No, pored druženja s prijateljima, hodočasnici su imali i obvezatne molitve, susrete, i razne druge radionice. Poslije tjedan dana, na veliku žalost svih hodočasnika, morali smo krenuti put Pariza. U Parizu smo proveli prelijepa tri sata, pritom videći Ajfelov toranj, crkvu Notre-Dame i ostale atrakcije koje pruža Pariz. Iz Pariza smo potom išli u Münhen, a iz Münhena u Suboticu. Prilikom povratka čekali su nas prijatelji, roditelji, a na pitanje kako smo se proveli svi smo jednoglasno odgovorili: "Mogli smo ostati još barem tjedan dana".

Antonija Vaci

DUHOVNA OBNOVA MLADIH

POVJEROVALI SMO LJUBAVI... EVO NAS

U župi sv. Jurja od 24. do 26. VII. održana je duhovna obnova za mlade. Nas dvadesetak duša smo kao spužve upijali riječi o Božjoj ljubavi prema nama i cijelom svijetu. **S. Blaženka Rudić**, kao vatreni nasljednik sv. Dominika, dotakla nas je tim plamenom ljubavi kroz lijepo pripremljena predavanja, molitve, slavlja, klanjanje. Rad u grupi bilo je vrijeme za razmišljanja i razgovor o našim životnim putevima i o drugim važnim pitanjima za koje inače "nema vremena" tražiti prave odgovore (Rijeka mog života - crteži i To sam ja - kolaž) Naravno, bilo je vremena za odmor i igru.

Hvala tihim vrijednicama koje su nam pripremale kroz sva tri dana hranu, **s. Blaženki** i svećenicima **mons. Marku Forgiću, Paško Čabi** i **Dobai Ištvanu** koji su bili izuzetni "provodnici" božanske hrane za naše duše.

Dijana

DUHOVNA OBNOVA MLADIH

PROTIV STRUJE

U župi Isusova Uskrsnuća od 3. do 5. VII. održana je prva duhovna obnova za mlade iz cijelog grada. Oko 30 mladih se družilo i uz pomoć svećenika **vč. Franje Ivankovića, Bele Stantića** i **Marinka Stantića** promišljalo o načinu života "protiv struje". Sam Isus nam je rekao na koji način stižemo do cilja. HOĆE LI TKO ZA MNOM, NEKA SE ODREKNE SAMOGA SEBE, NEKA DANOMICE UZIMA KRIŽ SVOJ I NEKA IDE ZA MNOM (Lk 9,28). Svaki dan razmatrali smo i u radu u grupama razrađivali po dio ove rečenice i na plenumu iznosili zaključke do kojih smo došli. Na kraju svakog dana, nešto novo za većinu nas je bila kazuistika, odnosno rješavanje konkretnih slučajeva - problema koje su pred nas stavili svećenici, a zanimljiv je bio i kviz koji nas je prodrmao - o našem poznavanju povijesti Crkve kod nas. Posljednji dan D.O. nismo propustili doći u zagrljaj Ocu u sakramentu Ispovijedi nakon zajedničke pripreme. Naprijed mladi!

Dijana

FOTORADIONICA

"AMBIJENT - KULTURNA BAŠTINA"
PULA 2001.

Hrvatski fotosavez je ove godine već po peti put organizirao Međunarodnu ljetnu fotoradionicu pod nazivom "Ambijent - kulturna baština". Program ove radionice trajao je dva tjedna, od 15. do 28. srpnja 2001. godine u Puli. Polaznici ove radionice bili su mladi Hrvati iz dijaspore. Tamo su bili mladi iz Austrije, Mađarske, Rumunjske, Slovačke, Crne Gore a među njima i troje nas iz ravne Vojvodine. Bili su tamo prisutni i mladi iz Hrvatske (Hrvati, Talijanke i Česi) kao naši domaćini koji su nam pomogli u snalaženju u gradu i okolici.

Čitav program je bio jako lijepo osmišljen. Slušali smo predavanja o povijesti fotografije i kako zapravo nastaje fotografija u našim fotoaparatom. Osim teorijskog dijela imali smo i praktičan dio u sklopu kojeg smo izlazili na teren snimati. Nismo imali nikakve zadane odrednice, već smo snimali ono što je nama zapelo za oko ili fotoaparat. Svaki ovaj izlaz na teren je bio kao izlet a ne kao neka obaveza. Išli smo po cijeloj Istri i upoznali njenu bogatu kulturu. To nam je bio zapravo i zadatak jer smo sve to mi zabilježili našim fotoaparatom. Osim ovog "obaveznog" dijela, ovog super programa, imali smo i dosta vremena za provod. Dakle, bilo je i slobodnog vremena za kupanje, upoznavanje, izlaske u grad...

Kako je meni bilo tamo? Ja stvarno ne pamtim kada sam sreo toliko komunikativnih i zanimljivih mladih ljudi na jednom mjestu. Svima nam je, barem mislim, bilo izvanredno i sigurno nikad nećemo zaboraviti ova dva tjedna. I noćno kupanje ćemo zapamtiti kao poseban doživljaj u kojem je uživalo nas nekoliko. Noćni život u Puli je sličan našem u Subotici. Sjedne se u kafić, popije čaša "Ožujskog" piva, još malo šetaš po gradu pa se vratiš u hostel da odspavaš malo jer će sljedeći dan sigurno biti dosta naporan od ranog jutra. S tom razlikom da u Subotici nema "ožujskog". Bilo je divnih večeri kada bismo sjedjeli vani i pjevali naše domaće pjesme uz gitaru. Osim što smo stekli prijatelje u kampu, upoznali smo i turiste, a najupečatljiviji su bili Nijemci koji su sa sobom ponijeli irske instrumente - bendžo i gajde. Oko 1 sat poslije ponoći slušali smo sjedeći uz obalu mora zvuk gajdi koji se pronosio daleko.

Dojmovi su snažni, prijateljstva smo nastavili zasad preko interneta, a nadam

Photo: Igor

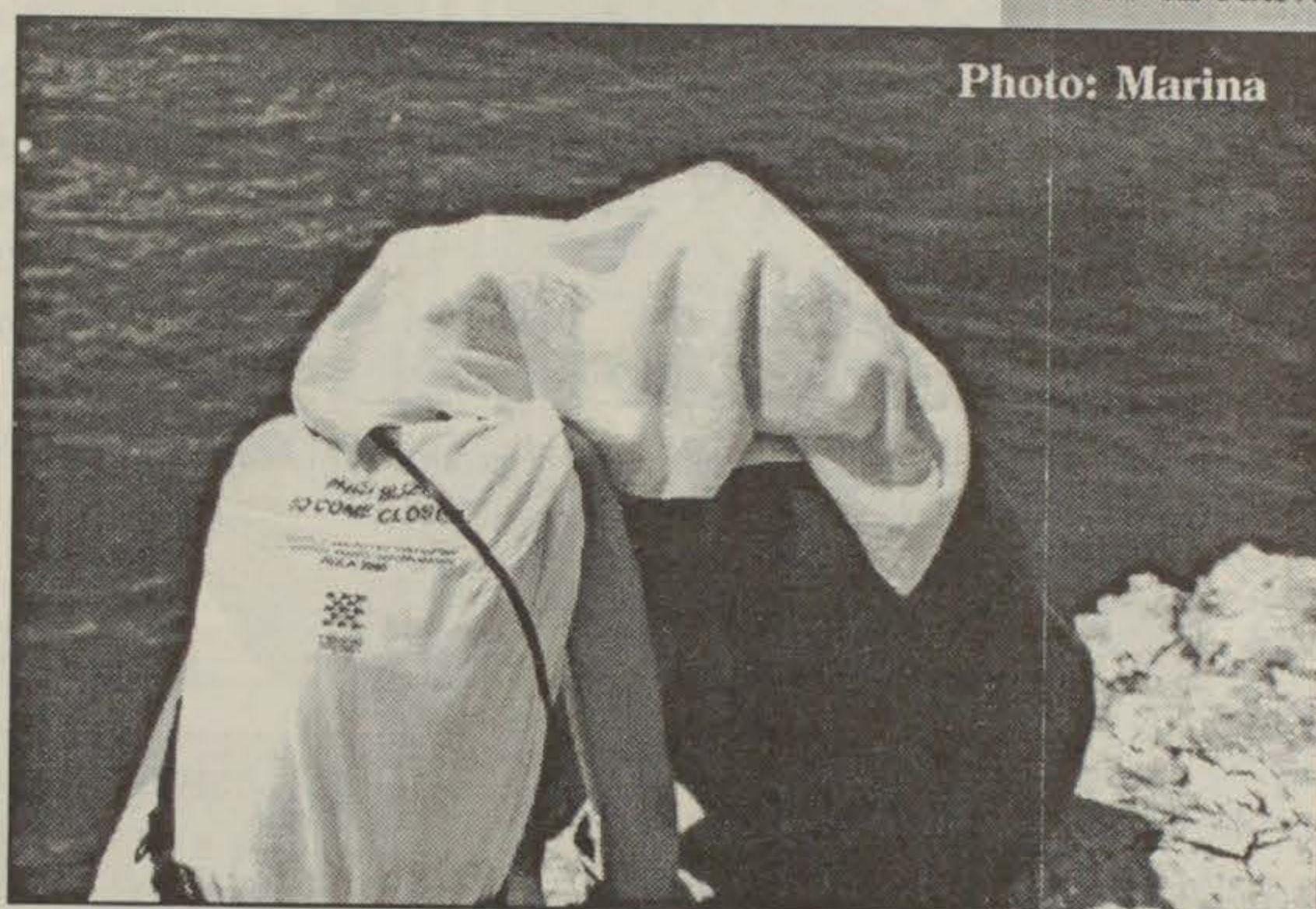

Photo: Marina

se da ćemo ih uspjeti njegovati i nadalje.

Na kraju dvotjednog seminara organizirana je izložba fotografija, onih koje smo mi uradili. Planira se izdavanje kataloga koji će svjedočiti o ovom za nas važnom seminaru.

Ne bih preskočio na kraju ni večeru od morskih plodova (školjke - dagnje, salata od hobotnice, i naravno ribe) a bilo je i slatkih plodova u vidu voćne salate. Zajednička zadnja noć bila je vesela, spavati se nije moglo, a na rastanku nismo rekli "zbogom" već samo "do sljedećeg viđenja".

I za Marinu i za mene seminar je bio višestruko koristan. Nešto smo naučili o fotografiji, a otad svijet oko sebe gledamo iz drugačijeg ugla. Evo nekih naših prvih fotografija, a moj prvi radni zadatak za "Zvonik" bile su priredbe u sklopu "Dužijance 2001". Ponešto će biti i objavljeno. (Fotografija s mojim potpisom je fotografija u ogledalu.)

Igor

MARININI DOJMOVI

NISMO
ZABORAVLJENI

Svakako da je teško govoriti što smo sve naučili i dobili kroz foto radionicu kojoj smo prisustvovali. Prijateljstva koja nakon nje ostaju zajedno s upomenama sigurno će biti više od pukog prisjećanja. Ljubav kojom su prenošena znanja o fotografiji, umjetnosti, kulturi (...), bila je više od pukog predavanja ili općih tehničkih uputa. Darovana su, to je možda bolji izražaj. Na indirektan način su poticala u nama pitanja o bitku, životu, i onim civilizacijskim vrednotama koje svakog čovjeka kroz kreativnost vuku na više instance

svijesti i razmišljanja. Predanost koja je bila prisutna kod nas mladih bila je interesantan momenat. Kulturna baština koja je bila tema fotoradionice je budila različitosti u svakome ponosob, a ljubav kojom je prikazivana svijetu predivno se mogla vidjeti na izložbi koju smo imali.

Photo: Marina

Ono što je mene osobito taklo, a što nije vezano za divne ljude koji su nam prenosili znanja, tradiciju i ambijent koji ostavljaju čovjeka bez daha, jeste činjenica da je ovaj poziv bio upućen dijaspori od strane Matice zemlje. Za nas Hrvate izvan Hrvatske ovakvi pozivi mnogo znače, osobito stoga jer nam govore da ipak nismo zaboravljeni.

Marina

MI NASTAVLJAMO TRADICIJU

Gledali smo ih ove dužijance na svim priredbama, svečano su predstavljani u petak prije centralne proslave dužijance na glavnom gradskom trgu, a svakako su subota i nedjelja bili vrhunac proslave - a oni "centralne figure", kako to netko reče ovih dana. Dakle, ovogodišnji bandaš i bandašica govore o svojim dojmovima, o pripremama.

Ovaj je razgovor imao i "olakšavajuće okolnosti" - to je kraj napornog dana, nedjelje dužijance koja je bila puna uzbuđenja. Osim što su bili "glavni", tj. domaćini u bandašicinom kolu u dvorištu župe sv. Roka, čeka ih i bunaričko proštenje kojim službeno završava ovogodišnja dužijanica.

ZVONIK: *Kakve osjećaje je probudilo u vama saznanje da ćete baš ove jubilarne, 90. obljetnice dužijance biti bandaš i bandašica?*

□ **NIKOLA:** U svakom slučaju to je jedan poseban doživljaj i pričinjava mi veliku čast samim tim što je ovom dužijancom praktički otvoren novi milenij, i što se baš meni ukazala prilika da budem bandaš ove jubilarne dužijance s nulom u svom rednom broju.

□ **SONJA:** Ja dijelim Nikolino mišljenje, a osobito mi je drago što je ova dužijanica okupila sve bivše bandaše i bandašice i što sam bila s njima u društvu. Bilo je divno vidjeti ih najprije u petak na večer kad smo mi predstavljani, a potom na sv. misi i u svečanoj povorci. Tako sam vidjela tko su mi bili prethodnici a to izaziva divan osjećaj.

ZVONIK: *Kako ste se osjećali za vrijeme priprema, dok ste još bili u iščekivanju "velikog dana"?*

□ **SONJA:** Svakako je bilo i malo treme, a i nestrpljivo sam čekala nošnju (šila sam novo ruvo). Ali, nije mi bilo teško jer su svi bili uz mene, naročito moji roditelji i brat.

□ **NIKOLA:** Pripreme su bile onako baš "žestoke" i "na brzinu", iako smo na vrijeme počeli. Umorili smo se, sunce nas je izvuklo, ali nagrada je nesumnjivo bila vrijedna te žrtve.

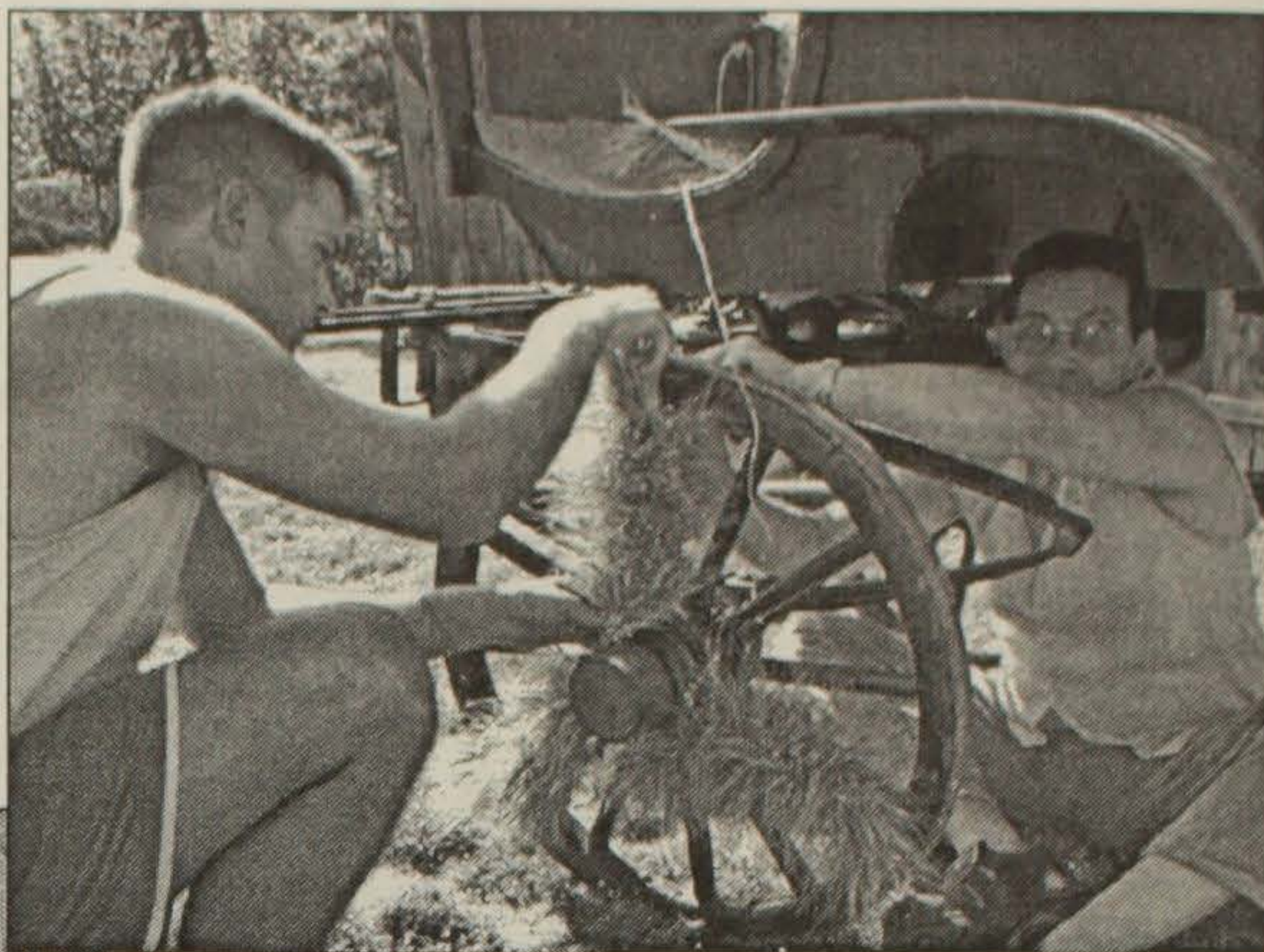
ZVONIK: *Da li ste svjesni vaše dužnosti kao bandaša i bandašice tijekom cijele ove predstojeće godine?*

□ **NIKOLA:** Iskreno? Baš i ne! Jer sve do danas, ja uopće nisam bio u potpunosti svjestan točnog slijeda svih događaja i svega što me čeka. Znam za našu ulogu na bunaričkom proštenju i to će biti nešto posebno.

□ **SONJA:** Prvenstveno smatram da je današnji dan zbilja vrhunac, no sve su priredbe i kulturnog i vjerskog sadržaja važne. Bunaričko proštenje i inače volim a sad ga posebno čekam.

ZVONIK: *Koji su vaši dojmovi koje nosite s ove dužijance?*

□ **SONJA:** Naravno da sam presretna, najviše zbog činjenice da mi, zapravo, predstavljamo i održavamo tradiciju naših starih.

*Trebalo je okititi karuce
a Nikola je bio pravi majstor u tome*

Na izložbi u Likovnom susretu

□ **NIKOLA:** Bilo je napeto, i bilo je treme do samog kraja. Ali, kad sve prođe, osjećaš olakšanje i drago ti je zbog svega. Uopće sam oduševljen i ne mogu ni opisati koliko sam sretan, jer je ovo zapravo bilo ispunjenje jednog mog sna.

Razgovarala: Biserka Jaramazović

**U bandašicinom kolu mladima se obratio
nadbiskup Barišić:**

Završetak dužijance u rukama mladih

"Gledajući toliko mladosti ovdje, došlo mi je da upitam svog tajnika: ma, tajniče, jesmo li mi to na rivi u Splitu!?" Zatim je podsjetio da dolazi s izvora naše nacionalne pripadnosti kao i s izvora kršćanstva, gdje je niklo jedno veliko stablo hrvatskog naroda i Crkve u Hrvata, te dodao:

"I jedna grana s tog izvora, s te grane dopire čak do Subotice. Ta grana nosi bogate plodove. A ako nosi takve plodove, to znači da je još mlada i snažna. I drago mi je bilo vidjeti ovdje tu snažnu granu sa istog hrvatskog i katoličkog stabla... I drago mi je da je završetak dužijance u rukama mladih. Vaša prisutnost ovdje znači da mladost s pravom prihvaća i nosi dalje barjak svoje dužijance, barjak svojih pradjedova, svojih očeva. I neka kolo koje ćete zaigrati bude znak jedne veselije i radosnije budućnosti. Sretno i Bog vas blagoslovio!"

"Kolo" su prigodnim riječima otvorili bandaš i bandašica i pozvali sve da zaigraju s njima.

Nadbiskup se susreo i s mladima koji uređuju ove stranice i s njima se zadržao u razgovoru sat i pol o čemu ćemo pisati u idućem broju.

Veselo i dostojanstveno, kako i priliči ovakvom divnom slavlju, bilo je do duboko u noć. Bogu hvala!

ANTUŠOVA NAGRADA OBITELJI KUJUNDŽIĆ

Bila je dužijanca. I na ovoj je u sklopu Književne večeri 9. kolovoza 2001. dodijeljena "Antušova nagrada" koja je ove godine došla u ruke obitelji Kujundžić sa Klise, pored Bikova. Dug aplauz publike u svečanoj sali HKC "Bunjevačko kolo" posvjedočio je da je nagrada došla na pravo mjesto.

Srela sam Janju na sv. misi zahvalnici na dužijanci pokraj katedrale. Oko nje šestoro djece. A Lojzija je bio među bandašima jer je i njega 1973. godine dopala laskava titula bandaša.

Lojzija i Janja Kujundžić imaju Nikolu, Marijanu, Anđelku, Ljubicu, Marka i Jasnu. Veliko blago. Petoro ih ide u školu. Dobri su u školi. Pitam Janju kako joj je s toliko djece, a ona "Kao i drugima. Dobri su, a i posvađaju se." Autobusom putuju u školu u Aleksandrovo. Tamo pohađaju redovito vjeronauk i sv. misu.

- Ne treba puno pisati o nama, kaže skromno Janja. Samo bi volili zafaliti za nagradu jer se nismo nadali.

Saznala sam da najstariji Nikola "uvisk štogod izmišlja" i onda oni znaju praviti predstave kad im dođu gosti, glume kao pravi glumci. Janja i Lojzija se bave zemljoradnjom. Žive na salašu gdje djeca uživaju prednosti prirode. A pomažu li mami i tati? Ponekad pometu ili operu suđe, a "s tatom vole ić na njivu kad ide s traktorom". I "dida" je s njima u kući pa i njemu malo pomažu.

Obitelj Kujundžić prima nagradu na književnoj večeri

A na pitanje tko tati najviše pomaže, Lojzija odgovara - Janja!

Priča kratka o skromnim i jednostavnim ljudima koji su dar života stavili na prvo mjesto. Bog ih je obdario sa šest života i njihov je život bogat, a upravo to je vrednovala komisija Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost "Ivan Antunović" kad je ovu brojnu obitelj nagradila.

Katarina Č.

IZ PASTIRSKOG PISMA BISKUPA REPUBLIKE SRBIJE

O VJERONAUKU U ŠKOLI

Svim svećenicima, redovnicima, redovnicama, katehetama i predragim vjernicima i katehizantima naših biskupija

Neotuđivo je pravo svake obitelji da svoju djecu odgoje u onoj vjerskoj baštini čiji su i sami baštinici. S tim pravom Bog nam je dao i upisao u našu savjest odgovornost prema odgoju. Integralnog odgoja osobe nema bez dimenzije duhovnog odgoja. Stoga je svaki roditelj pozvan biti svjestan svoje odgovornosti pred Bogom, pred svojom savješću i pred poviješću za vjerski odgoj svoje djece. /.../

Crkva je kršćanski religiozni odgoj, općenito, i katehezu, kao odgoj u vjeri, posebno, uvijek smatrala svojom temeljnom i jednom od prvotnih svojih zadaća. /.../ Stoga bi neprihvatanje mogućnosti ulaska katoličkog vjeronauka u redoviti školski sustav bila pred Bogom i Crkvom svojevrsna naša izdaja. Ne možemo ne željeti sudjelovati u integralnom odgoju mladih tamo gdje se on izvan obitelji događa i to barem kroz dvanaest godina procesa obrazovanja i formiranja osobe. Baš radi toga što je škola edukativno-formativna institucija, tvrdimo da vjeronauk

može kao informativno-formativni predmet pomoći u tom cjelovitom formiranju osobnosti. Vjeronauk nije novi predmet. On je dokinut odlukom Vlade 1952. godine i isključen iz školske nastave. Sada je vraćen u školsku nastavu kao izborni i konfesionalni predmet. To znači da ga za osnovnu školu roditelji i biraju i upisuju i tada postaje za njihovo dijete obvezatan predmet. Konfesionalni vjeronauk ipak znači da će dijete pohađati onaj vjeronauk u koju je vjeru krštenjem ucijepljeno.

Već kod krštenja katolički roditelji su se svečano u savjesti obavezali da će svoje dijete odgojiti u vjeri. Sada je ta njihova odluka na javnom ispitu. Molimo Boga da se ni jedan roditelj ne poigra krsnim obećanjima, da ih se odrekne! /.../

Dijete će po planu i programu školskog vjeronauka rasti u vjeri ali i toleranciji i suživotu s drugima i drugačijima koji će također imati pravo u punini živjeti svoju vjeru. Uzajamno prožimanje vjerskih tradicija za nas postaje samo izvor obogaćenja i izgradnje tolerantnijeg i boljeg društva jer ništa nije teže u odgoju nego neznanje ili krivo znanje. /.../

Sada se obraćamo Vama, braćo

svećenici, redovnici i redovnice, katehete i katehistice jednako potičući da pred Bogom sa svom zauzetošću učinimo korak vlastitog usavršavanja za tako važan zadatak kao što je odgoj u vjeri. Vi ste na to pozvani, osposobljeni, "imamo Pomazanje od Svetoga i znanje" (usp. 1 Iv 2,20) i pomazanci smo Gospodnji da to poslanje vršimo. /.../

Pri kraju poslanice želimo Vas podsjetiti da su za odgoj u vjeri pozvani i osposobljeni obitelj, škola, Crkva i društvo. Tek kada se u punini suradnje svi ovi elementi slože, možemo govoriti o novom društvu. Zbog toga naša dosadašnja praksa župske kateheze tj. vjeronauka u crkvenoj organizaciji i crkvenoj zajednici nikako ne dolazi u pitanje. Školski vjeronauk je jedan vid, nezaobilazan i važan, a župski vjeronauk je ugrađivanje u konkretnu vjerničku zajednicu i preuzimanje odgovornosti u njoj, a na osobiti način uvodi u sakramentalni život, koji prerađa pojedince i zajednicu. /.../

U ovom važnom času povijesti naše Crkve povjeravamo Duhu Svetom da nadahne svakog pojedinca, obasja svaku savjest da za svoju vjeru učini odgovoran iskorak u život u kom Crkva živi dimenziju svoje odgovorne uloge majke i učiteljice.

Uz pozdrav i blagoslov,

Vaši biskupi

CRKVA MORA DISATI SA SVOJA OBA KRILA

U maju i junu mesecu ove godine, poglavar Rimokatoličke crkve, papa Jovan Pavle II, obavio je čitav niz apostolskih putovanja i poseta od velikog istorijskog, religijskog i političkog značaja. Reč je tu, dakako, o Papinim posetama Grčkoj, Siriji i Golanskoj visoravni, kao i njegovom nedavnom boravku u Ukrajini. Istorijski gledano, ovi susreti sa verskim poglavarima u tim zemljama, a naročito s pravoslavnim jerarsima, predstavljaju, verovatno, najznačajniji događaj od Papinog susreta s vasiljenskim patrijarhom Demetriosom I u Rimu (1987), a možda čak i od vremena kada su se papa Pavle VI i patrijarh Atenagora susreli u Jerusalimu i na Fanaru. Njegovo prvo hodočašće je, štaviše, jasna reminiscencija slavni apostolskih putovanja svetoga Pavla početkom hrišćanske ere. Što se vremena ovih poseta tiče, treba primetiti da je hrišćanstvo već kročilo u svoj treći milenijum, te da su i Ujedinjene nacije 2001. godinu proglasile godinom dijaloga među civilizacijama. Najzad, čisto geografski posmatrano, Papini susreti s predstavnicima hrišćanskih Crkava i drugih religijskih zajednica odvijali su se na Balkanu, Bliskom Istoku i Ukrajini - graničnim područjima susreta, ali i istorijskih nesporazuma i sukoba religija.

Osobit značaj ovih susreta treba, između ostalog, videti i u ozbiljnom pokušaju da se na jedan intenzivniji način pokrene dijalog između katolika i pravoslavaca. Vatikanu je, sasvim sigurno, stalo da se odnosi sa pravoslavnim sestrinskim Crkvama poboljšaju, a oni su se u novije vreme zaista i poboljšali, bar na liniji Rim-Konstantinopolj, a sada, eto, i u samoj Grčkoj. Nadajmo se da će do izvesnog pomaka tu doći i kada je reč o drugim pomesnim pravoslavnim Crkvama. Papine posete valja, dakako, promatrati i u kontekstu jedne opštije rimokatoličke ekumenske inicijative, ali i u miljeu razmeđe milenijuma i geografskog značaja graničnih područja hrišćanstva i drugih svetskih religija.

Taj ekumenski put najavljen je, kao "nepovratna obaveza", još sa Drugim vaticanskim saborom, dok su na pragu novog milenija tu od posebne važnosti bila dva Papina dokumenta na koja, s pravom, treba ukazati i u ovom kontekstu. Reč je o enciklici o ekumenskom nastojanju *Ut unum sint* (*Da budu jedno*) i apostolskom pismu *Orientalium lumen* (*Svetlo istoka*) sastavljenom povodom stogodišnjice apostolskog pisma *Orientalium dignitas* pape Lava XIII. Oba ova dokumenta dovršena su u Vatikanu maja 1995. godine, a njihovu dodatnu inspiraciju treba, dakako, tražiti i u dekretu o ekumenizmu Drugog vaticanskog sabora pod nazivom *Unitatis redintegratio*.

Još na samom početku spisa *Ut unum sint*, Jovan Pavle II ističe kako je on sam "osobno naumio promicati svaki koristan korak, kako bi svjedočanstvo cijele katoličke zajednice moglo biti shvaćeno u svojoj punoj čistoći i dosljednosti, osobito glede onoga što Crkva iščekuje na pragu novog tisućljeća, te izvanredne prigode, zbog koje moli Gospodina da jedinstvo među svim kršćanima uzraste do punog jedinstva". Sama poruka **ut unum sint**, "da svi jedno budu", ima svoje ishodište u Jovanovom jevanđelju (17,21), u Hristovoj prvosveštenskoj molitvi za sebe, svoje učenike i celu zajednicu. Papa stoga veli da "za Katoličku Crkvu zajedništvo kršćana nije drugo nego očitovanje milosti na njima, po kojoj ih Bog čini dionicima svoga vlastitog zajedništva, koje je njegov vječni život" (str. 17). A na ekumenskom putu jedinstva prvenstvo pripada upravo zajedničkoj molitvi, tačnije "povezanosti u molitvi svih onih koji se okupljaju oko Krista". Posebno važan aspekt enciklike *Ut unum sint* nalazimo u tezi o pluralizmu, u tome da se prednost ekumenizma sastoji u tome što kroz njega hrišćanske zajednice mogu doći do neočekivanih otkrića što se temelje na "neistraživom bogatstvu istine". Štaviše, autentični ekumenizam je, veli Jovan Pavle II, "milost istine", te "biti zajedno" koje bi izdalo istinu jeste u suprotnosti s Božjim bitkom.

U tom rastu zajedništva među hrišćanskim Crkvama treba izdvojiti nekoliko važnih aspekata: ekumenski prevod Biblije, teološki dijalog, liturgijsku obnovu, zajednički sakrament krštenja, ranohrišćanske korene monaštva i drugo. Posebnu pažnju ova enciklika posvećuje dijalogu s Pravoslavnim Crkvama, dok se u *Orientalium lumen* još neposrednije razmatra iskustvo jedinstva i susretanja s hrišćanskim Istokom. Sasvim sumarno, izdvojićemo nekoliko elemenata zajedničke tradicije dveju hrišćanskih Crkava na kojima Jovan Pavle II prepoznaje temelje njihovog budućeg dijaloga i približavanja, u duhu gesla da "Crkva mora disati sa svoja oba krila".

Milan Vukomanović

DUŽIJANCOM SE ODUŽITI BOGU!

Svima je nama više nego jasno da čovjek, da bi opstao u životu, mora svoje tijelo hraniti i njegovati. Hranu za život Stvoritelj je postavio u prirodu koja čovjeka okružuje. Već na prvim stranicama Biblije čitamo da je Bog čovjeku darovao "da bude gospodar /.../ svoj zemlji /.../. Plodite se, i množite, i napunite zemlju, i sebi je podložite!" (Post 1,26-28). Bog se u tome nije predomislio kada je čovjek upao u grijeh!

Naši poljoprivrednici ispunjavaju tu Božju zapovijed. Zemlju, u znoju svoga lica, obrađuju, sjeme siju, brinu se o njemu, a u vrijeme žetve, plodove ubiru. Dužijancom se zahvaljuju Onomu koji je dao da to sjeme raste i donese plod. Neki su zadovoljni sa urodom, neki ne. Bilo kako bilo, bandaš i bandašica će, te ostali risari i risaruše, u njihovo i svoje ime donijeti na oltar Gospodaru dar ovogodišnje žetve, te prinijeti sav trud i svu muku koju su uložili da bi sebi i drugima omogućili kruh koji život daje. I sam Gospodin je sa svoje strane počastio i blagoslovio žetelački rad. Isus je one noći kad je bio predan, uzeo kruh, zahvalio, razlomio ga i dao ga svojim učenicima govoreći: "Ovo je moje tijelo koje će se za vas predati" (Lk 22,19). Kruh je Gospodin uzveličao time što mu je omogućio da bude Njegovo Tijelo! Ali Isus ide i dalje: Tko ne bude jeo od ovoga kruha, tj. od toga kruha koji je snagom pretvorbe postalo Tijelo Sina Čovječjega, i ne bude pio Njegove krvi, taj nema života u sebi! (usp. Iv 6,53). Pričešćujući se Njime, povećava se naše sjedinjenje s Kristom. "Tko jede moje tijelo i pije moju krv, u meni ostaje i ja u njemu" (Iv 6,56) - veli Isus. Prisutnost istinskog Tijela i istinske Krvi Kristove u ovom sakramentu ne može se spoznati osjetilima, već samo vjerom koja se temelji na tome da je to rekao sam Bog.

Kada sav žetelački rad shvatimo kao Božje djelo koje je prožeto Njegovim blagoslovom, onda nam nije teško prihvatiti sva ona omalovažavanja ovoga posla (slab otkup pšenice, niske cijene, i sl.). Kao što ni žito ne donosi plod za sebe, već u korist sijača, tako se i mi naučimo donositi plodove za druge. Ta će žrtva kasnije donijeti veliki dobitak i za nas same. Dakako, boli nas, Gospodine, to što se zloupotrebljava rad vrijednih, poštenih ljudi, te što ne znamo kako i gdje rađa taj uloženi trud. Tu gorčinu i ta omalovažavanja recimo i prinesimo Kristu. Dok bandaš i bandašica budu prinosili darove na oltar, Kriste, Gospodaru žetve, primi darove ovogodišnje žetve, darove koji nam život znače. Isto tako primi i sve one nepravde i omalovažavanja koja se proživljavaju radeći ovaj posao. Ne dopusti da se ovo bogatstvo Tvojih darova zloupotrijebi kroz nečasna djelovanja. Sve nama pretpostavljene osobe obdari svojom milošću da rade za opće dobro. Obasjaj i nas tom silom Duha Svetoga da mognemo sve to podnijeti poput tebe, koji si isto tako nepravедno trpio, bio omalovažavan, ispljuvan i ubijen. Otkrij nam pravu vrijednost našega trpljenja! Neka nam sve ovo posluži kao duhovna izgradnja i približavanje Tebi koji si uzor podnošenja svake nepravde, podnošenja svake boli. Neka nas, dakle, rad u poljoprivredi pouči o sjetvi za nebo! Primili smo od Tebe sposobnost za vršenje svih zapovijedi koje si nam dao. Tko ima Tvoju riječ, taj doista može čuti i razumjeti Tvoju šutnju na ovozemaljske nepravde. Daj nam da bude-mo bogati pouzdanjem u Tebe, pravoga Boga. Daj da bude-mo bogati s obzirom na vječnu hranu. Daj da svi mi bude-mo ljubljeno Božje žito, koje će zubi ovoga svijeta tako samljati da u Tvome Kraljevstvu, Gospodine, postanemo čisti Božji kruh (Ignacije Antiohijski).

Marinko Stantić

GOD I DUŽIJANCA

Zajedničko slavlje i provod

Kad su se Bunjevci otukli, dobrim posli dolaska u ove krajeve, osobito od sridine XIX. vika na ovamo, stekli su priliku da mogu redovito ić u sve gušće saziđane crkve, u koje su stizali i iz najudaljeniji salaša nuz pomoć sve bolji konja. Našim precima je odlazak u crkvu bio najpre radi ispovidanja vire, a nuz to i prilika da se nađu zajedno i med sobom razmine visti i prinesu poruke, a mladi da se vide i upoznaju. Tu je posijano "sime" želje da se što više ljudi skupi na jedno misto i da njim ti susreti budu sadržajno bogatiji.

Jedan od starovinski povoda okupljanja ljudi je proštenje, kad se oko matične crke skupe njezini pripadnici pa i oni koje je životni put odvo digod u drugi kraj svita i tušta gostivi. Vrimenom je posto adet da je kogod tim dičniji čim je imo više gostivi.

U okupljanjima u crkvi radi proslave kojeg važnijeg blagdana i osobito na proštenje triba tražit i želju naši predaka da mladima pruže priliku da se u varoši il većem selu nađu i malo duže zadrže rad zajedničkog zabavnog života. Otprilike tako je spontano nasto god, kako su Bunjevci prozvali blagdan kad su se svi, osobito mladi, skupili da ga zajedno proslave najpre u crkvi, a posli da se provedu na zabavama.

Godove su naši preci tako rasporedili da su ji imali najviše u vrime kad je na njivama najmanje posla i liti u vrime veliki blagdana. Iako do sad nije pronađeno da je kogod u pismenima spomenuo kako je nasto god, pouzdano se zna da su ga Bunjevci držali već sridinom druge polovice XIX. vika. Sudeći po tom da su i prija tog vrimena naši preci uveliko kupovali svilu za ženska ruva i njom ponavljali divojke, najčešće za Veliku Gospojinu, god se kroz duže vrime i polagano razvio.

Zna se i to da je god bio na Marin 1879. godine, kad su pridvodnici našeg naroda oma posli osnivanja Pučke kasine priredili prvo Veliko prelo, zajedničku zabavu varošćana i salašara. Onda su objedinili sva prela u jedno Veliko prelo, koje su zajedno proslavili u varoši, a friško zatim i većim selima (primerice u Bajmaku itd.)

Bršančevački prošijun

Prošijun na Bršančevo je posli misnog slavlja javno pokazivanje Tila Kristovog u pratnji tušta virnika. Po veličini prošijuna u varoši, il u većim selima, moglo se vidit koliko je naš kraj katolički i koliko je katolicima stalo da se makar godišnje jedared mogu pokazat u prošij-

junu i tako proć po dičnoj varoši, od Velike do Stare crkve. Ma koliko da su se varošćani paštrili da na jednom mistu, bilo rad čeg drugog skupe što više svita, bršančevački prošijun je do sad osto neprivažiden brojom sudionika i gledača. Ovaj skup je krasila i druga velika vrlina: sudionici i gledači su u njemu bili primerno dostojanstveni, kako i priliči štovanju Tila Isusovog, u ovoj prilici u obliku breskvasnog kruva.

Lipota bršančevačkog goda je bila i u tom da se obavljao po lipom vrimenu.

Sačuvat od zaborava

U ovom misecu bogatom svečanim priredbama pod zajedničkim nazivom "DUŽIJANCA 2001", vrhunac je 12. kolovoza zajedničkim euharistijskim slavljem i svečanom povorkom kad će izabrani pridstavnici Hrvata Bunjevaca, bandaš i bandašica, purgermajstoru svečano uručit somun kruva ispečen iz brašna ovogodišnjeg roda žita. To je najveći dar kojim narod dariva gazdu naše varoši.

U poslidnjem desetljeću XX. vika Organizacijski odbor DUŽIJANCE je ovoj smotri dao sadašnji izgled, malko je obogatio svečanost koju je 6. kolovoza 1911. g. utemeljio kerski plebanoš prisvitli Blaško Rajić. Do danas je sačuvana njegova želja da se ovako svečano obavi zafala Bogu na svršenom risu, kojim nam je ociguran krov naš svagdanji.

Vrimenom je posto adet da se dužijanica slavi na god Veliku Gospojinu, a u zadnjem desetljeću ta je proslava primišćena u nedilju prid Veliku Gospojinu.

Naša je želja da obiteljske dužijance naši predaka donete iz XIX. vika a objedinjene u XX. viku u veličanstvenu zajedničku DUŽIJANCU, ovako prinesemo u treći milenij i pridamo je našim potomcima da je i dalje čuvaju, da je dično pokazuju.

Jel nam danas triba DUŽIJANCA, prošijun na Bršančevo...

Vrime nosi svoje, kaže nam jedna od nasliđeni mudrosti. Nesto je kadgodašnji ris, okupljanja mladi na godovima više nema, svilena i šlingovana ruva su već u KUD-ovima, paradeše su zaminili auti... Ne znamo dal je prisvitli Blaško Rajić imo na umu prolaznost, al je objedinjavanjem obiteljski u jednu dužijancu ovaj lip narodni običaj zauvik spasio od zaborava.

Tu i tamo mož čut da niki ljudi otvoreno pitaju čemu se toliko paštrit i trošit truda i novaca da bi se narodu pokazalo kako je štogod kadgod bilo, kad se to

više neće vratit. Kadgodašnji ris je odavno nesto s naši polja. Danas moćni žitni kombaji časkom pritrče njivu i s nje nuz malo ljudskog rada pokose i odjedared ovršu svo žito, ris ratari časkom urade, a njegovu težinu dura vrlo malo ljudi - kombajneri i traktoristi. Rad tog se i odnos prema kruvu med ljudima prominio, pa je i radost svršetka risa manja, najviše zato jel je radost risara bila najpre da je ociguro krov pa tek onda koliko je zaradio, a danas kombajner konta samo o tom koliko će novaca dobit.

Nema više godova pa ni Bršančevo med narodom nije toliko svečano, al mu je zato virska važnost ostala neprominjena.

Imajući u vidu nastale promine, kod niki ljudi se javila želja da se Bršančevo i dužijanica proslave skromnije.

Pridružujem se svaćanju toliki ljudi da je jedna od najveći vridnosti naroda ako pozna svoju prošlost i ako je čuva od zaborava. DUŽIJANCA, prošijun na Bršančevo i Veliko prelo na Marin spadaju med najvridnija nasliđa naši predaka, zato je i naša obaveza da ji sačuvamo od zaborava i pridamo u nasliđe našim potomcima.

Istorija je vridan čuvar prošlosti od zaborava i pripuna je primera da su savremenici uspih ostvarili kad su mudro primenili ono šta su naši preci u davnini smislili.

Priporuka

Nek se savrimen čovik ne diči, kako huncuti kažu, ko da je on izmislio rupu u civi. Zato ne triba zaboravit i vridne starine koje su nam ostavili naši preci, a med te starine svakako tribamo ubrojiti i lipie običaje sa spomenutim okupljanjima. Vridnote su onda to ako su uočene, ocinjene i posli primenjene, a koje su nasliđene, nji triba poštitvat i čuvat od zaborava.

Mislim da zagovornici ukidanja niki narodni običaja tribaju ubardat da je tušta ljudi koji njim se u tom sve glasnije protivite, već i zato jel nas niko nije ovlastio da starinsku tekovinu iz bilo koji razloga zaboravimo, da ne kažem odbacimo, tim prija što nam ni sadašnja vlast ne brani da se okupljamo i zajednički slavimo, a našim sugrađanima dično pokazujemo vridno nasliđe naše starine.

* * * * *

Zagovornike da se okanemo kadgodašnji niki narodni običaja podsitiću na već spominjanu narodnu mudrost:

Nemoj čoviku (narodu) uzet ono što voliš, jel će on to i dalje volit, a tebe će omrznit.

Sapienti sat!

Alojzije Stantić

Piše: Stjepan Beretić

PAJO KUJUNDŽIĆ ŽUPNIK ŽUPE SV. JURJA U SUBOTICI

Pajo Kujundžić je nastavio Antunovićevo djelo

Svećenik Pajo Kujundžić rođen je u Subotici 15. svibnja 1859. Njegovi su roditelji bili Pavao i Imerka Sudarević. Školovao se u Subotici i u kalačkom sjemeništu. Kao mladi bogoslov još 1878. godine se upoznao s biskupom Ivanom Antunovićem. Mladu misu slavio je 1882. godine u današnjoj katedrali svete Terezije u Subotici. Pajo Kujundžić je službovao u Bikiću (selo se od 1903. godine zove Bácsbokod) i Bačkom Monoštoru, te u Subotici od 1885. godine kao vjeroučitelj u gimnaziji. Umro je 10. listopada 1915. kao župnik subotičke župe svetoga Jurja.

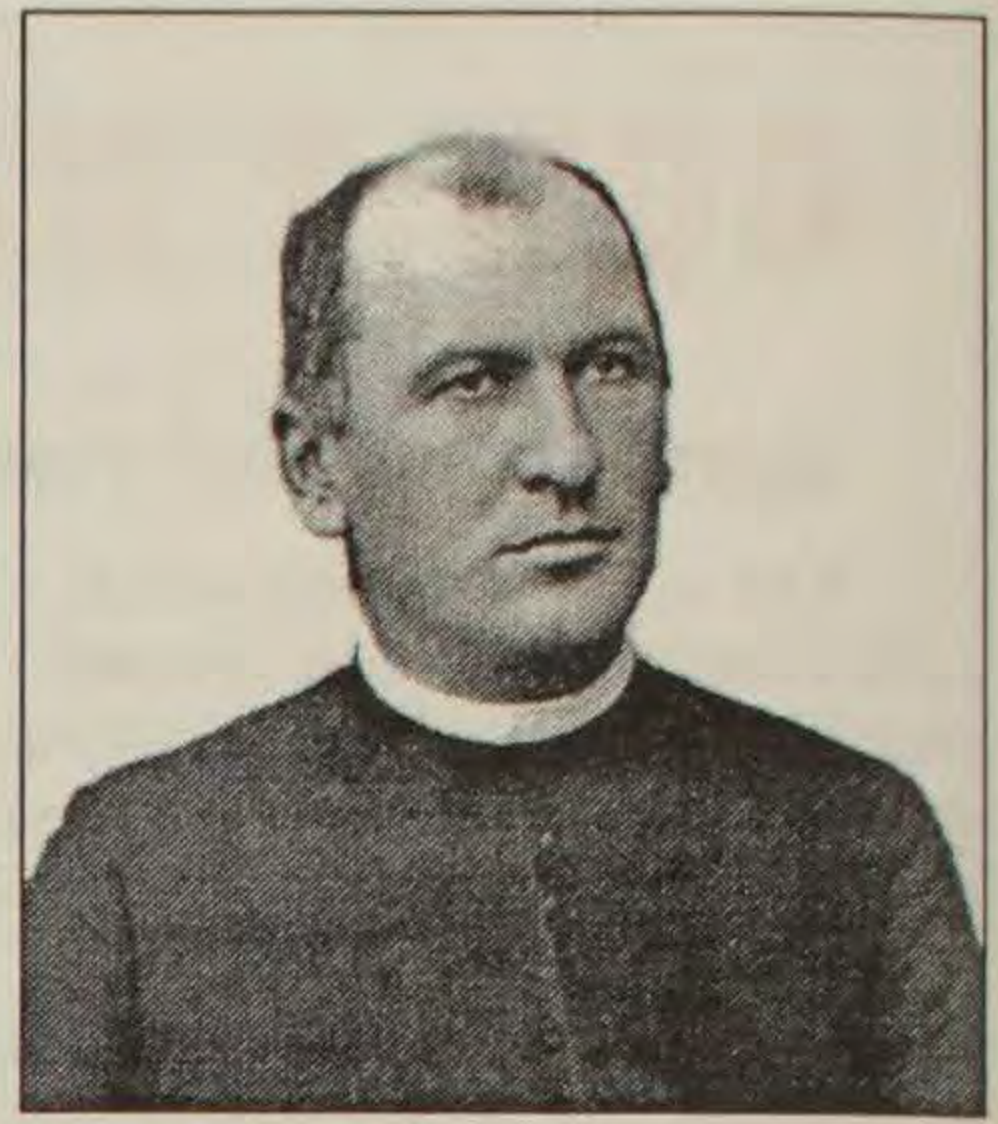
Pajo Kujundžić je sve do svoje smrti, imao "predvodničku ulogu među hrvatskim svećenstvom u Bačkoj" - bilježi Ante Sekulić, na 11. stranici svoje knjige "Književnost podunavskih Hrvata u XX. stoljeću". Skupina je subotičkih hrvatskih rodoljuba osnovala 1878. godine Pučku kasinu. U mladom svećeniku Kujundžiću Pučka kasina je naišla na izdašnu podršku. Nove prostorije Pučke kasine blagoslovio je 1. studenoga 1904. godine Pajo Kujundžić. Pučka kasina je bila u Subotici, u današnjoj Drapšinovoj ulici, gdje je danas smješten šahovski klub. "Uredio je 'Bunjevačko-šokačku Danicu ili subotički kalendar za 1884. godinu'. Taj kalendar od 1893. godine, uz kraće ili duže prekide, izlazi do naših dana kao "Subotička Danica" - bilježi također Sekulić u spomenutoj knjizi na 188. str. Godine 1896. osnovao je "Kolo mladeži" da njeguje bunjevačku pjesmu i kola. "Kolo mladeži" je na Mladi Uskrs, 12. travnja 1896. organiziralo "Veliko kolo". Pajo Kujundžić je pisao rasprave o "bunjevačkom pitanju" kako pred kraj 19. tako i početkom 20. stoljeća. Zaslužan je za odgoj jednog naraštaja mladih ljudi koji su u njemu gledali učitelja i branitelja narodnih prava. Tražio je uvođenje hrvatskog jezika u škole ističući da su Bunjevci Hrvati i da govore hrvatskim jezikom, piše također Ante Sekulić na 56. stranici svoje knjige "Književnost bačkih Hrvata", izdane u Zagrebu, 1970. godine. Ukratko o Paji Kujundžiću piše Subotička Danica za 1988. godinu na 25. stranici, dok lijepi nekrolog o tom zaslužnom svećeniku nalazimo u Subotičkoj Danici za 1919. godinu.

Dva vjeroučitelja su se natjecala za župu svetoga Jurja

Kad je subotička župa svetoga Jurja smrću župnika Ivana Jasenovića ostala bez svoga pastira, i kad je otvoren natječaj za novoga župnika, subotički vjeroučitelj Dezső Bajsai Vojnits (Vojnić) zatražio je 6. travnja 1909. godine, od gradskog poglavarstva, da njega izabere za župnika župe svetoga Jurja. Kopija Vojnićeve molbe se čuva u župnom arhivu katedralne župe u Subotici, a izvornik u Nadbiskupskom arhivu u Kalači. Osim njega župu svetoga Jurja je zatražio i Pajo Kujundžić, tada vjeroučitelj u subotičkoj gimnaziji. O tome svjedoči dokument broj 1890. od 13. travnja 1909. u kojem kalačko-bački nadbiskup Gyula Városvy javlja subotičkom poglavarstvu da se pored Dezsóa Bajsai Vojnitsa za župu svetoga Jurja javio i Pajo Kujundžić. U istom dopisu moli gradsko poglavarstvo da jednoga od kandidata izabere kako bi ga se predložilo i predstavilo nadbiskupu za imenovanje.

19. svibnja 1909. Pajo Kujundžić izabran za župnika u župi sv. Jurja

Izvadak iz zapisnika redovne sjednice zastupnika gradskog poglavarstva u Subotici od 19. svibnja 1909. nosi broj 127/7892. Fotokopija toga zapisnika se čuva u arhivu župe svete Terezije u Subotici, a izvornik u Kalači. Spomenutoj sjednici je predsjedao Stipan Peić. Glasovalo je 235 zastupnika. Njih 156 dalo je glas za Paju Kujundžića, a 79 za Dezsóa Bajsai Vojnitsa. Tako je odlučeno da subotičko gradsko poglavarstvo predstavi i predloži nadbiskupu Gyuli Városvyju Paju Kujundžića za imenovanje na mjesto župnika župe svetoga Jurja. Za Paju Kujundžića je, tako, glasala velika većina zastupnika. Za glasanje se javilo i pet zastupnika nekatolika. Kad zastupstvo njihove glasove nije htjelo uvažiti, tražili su da se ta činjenica zapisnički utvrdi. Gradsko je poglavarstvo onda zatražilo mišljenje od nadbiskupa budući da su zastupnici nekatolici nezadovoljni zbog toga što zastupstvo nije prihvatilo njihove glasove za izbor novoga katoličkog župnika. Dopis je upućen nadbiskupu 19. kolovoza 1909. godine. Zastupnici nekatolici, (njih trojica) su se čak prizvali na Mađarsko Kraljevsko ministarstvo za vjeru i obrazovanje u Budimpešti, u namjeri da ministarstvo ne prizna izbor

Paje Kujundžića za župnika. Nadbiskup je u odgovoru ministarstvu spomenuo da se u Subotici više puta dogodilo da su zastupnici nekatolici negodovali što oni nisu mogli birati katoličke župnike, premda prema gradskom statutu iz 1779. godine pravo izbora katoličkog župnika imaju samo zastupnici katolici.

Zašto vijećnici nekatolici nisu mogli birati katoličkog župnika?

Povijest grada Subotice pamti da je pravoslavni župnik pokušao 1870. godine glasovati za izbor župnika svetoga Roka. Isto se ponovilo kad je 1886. godine gradsko poglavarstvo biralo čantavirskog župnika. Nezadovoljni zastupnici su svoj stav branili tvrdeći da su kao zakonito izabrani zastupnici i oni ovlašteni birati katoličkog župnika, osim u slučaju, kad bi im zakon to pravo uskratilo. Njihov argument nije mogao stajati s obzirom da upravo zakon, na koji se oni pozivaju, Gradski statut naime, njih nekatolike isključuje iz prava izbora katoličkog župnika. 8. točka Povlastica slobodnog kraljevskog grada Maria Theresiopolis iz 1779. upravo određuje da katoličkog župnika mogu birati samo građani katolici, dok će se pravoslavni građani "sami po svojim običajima postarati za svoje župnike i opskrbiti ih neophodnim sredstvima za život." Poznato je da je subotička povelja potpisana u Beču 22. siječnja 1779. godine. (Slaven Bačić, Povelje slobodnih kraljevskih gradova Novog Sada, Sombora i Subotice, Subotica 1995, 162. str). Uostalom, i kad bi se glasovi nezadovoljnih zastupnika i pripisali župničkom kandidatu Vojnitsu, ne bi se mogla promijeniti volja birača, koji su se velikom većinom opredijelili za Paju Kujundžića. Premda je nadbiskup po građanskom i po kanonskom pravu mogao imenovati novoga župnika, on to nije učinio bez da svoj stav obrazloži, a sve iz poštovanja prema gradu Subotici. Tako čitamo u prijepisu dokumenta koji je nadbiskup pod brojem 4249 dne 22. kolovoza 1909. uputio Ministarstvu.

Nastavlja se

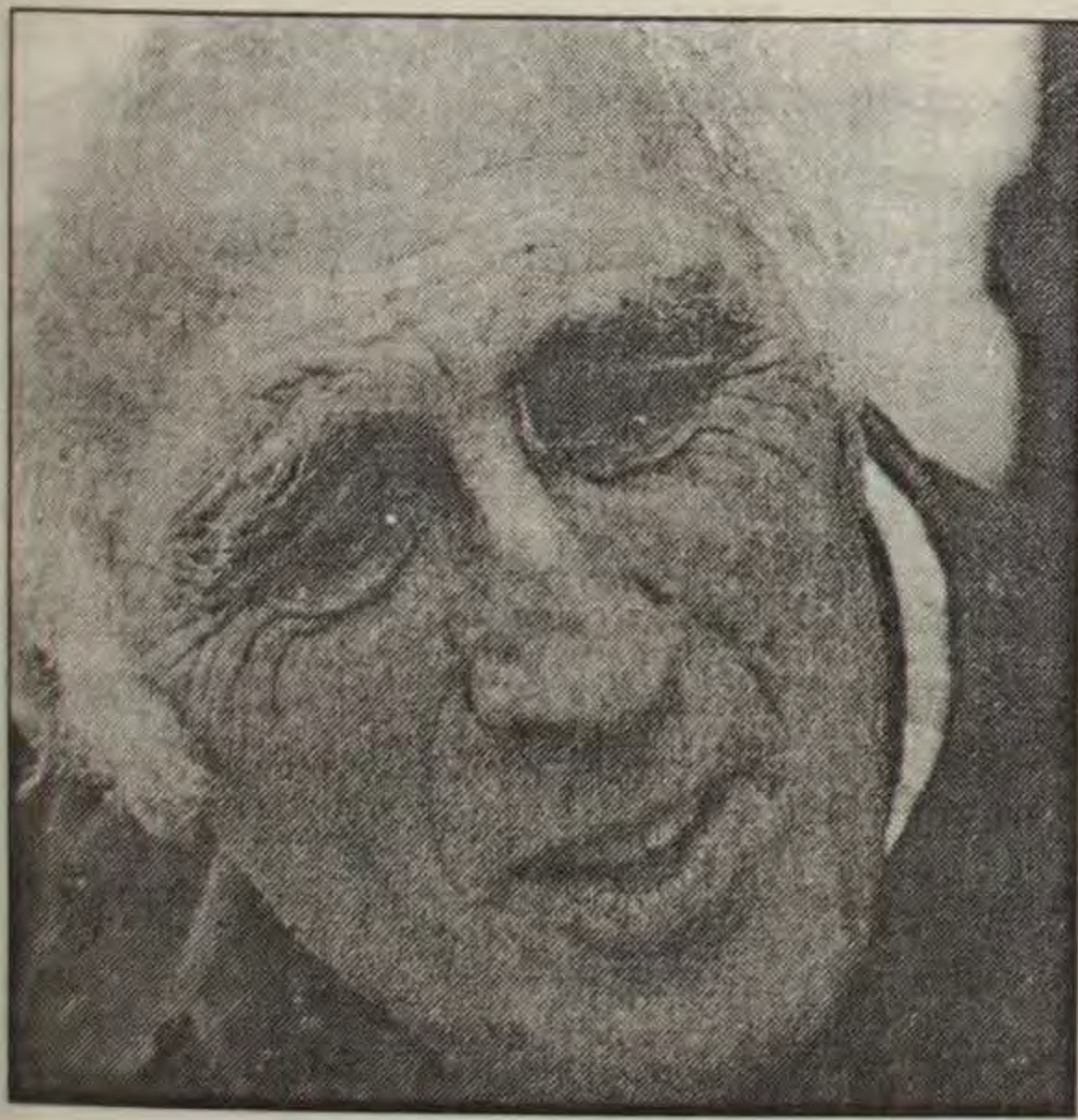
Uređuje: s. Blaženka Rudić

VJERA I SVJETLO

Što je ludo u očima svijeta, izabra sebi Bog da posrami jake, i što je neplemenito i prezira vrijedno u očima svijeta, čak i ono što nije, izabra sebi Bog da uništi ono što jest, da se ni jedan čovjek ne može hvaliti pred Bogom. (usp. 1 Kor 1,27-29)

Spas u Arki

Kanađanin Jean Vanier završio je vojnu akademiju, ali kao časnik osjeća da ga Bog zove drugim putem. Studira filozofiju i predaje na sveučilištu. Ali osjeća da studente zanima samo ono što on predaje, a ne i on sam. Zato daje otkaz, seli se u jedno malo selo u Francuskoj i počinje živjeti evanđelje sa još dvije odrasle mentalno retardirane osobe koje je doveo iz jednog azila. Godine 1964. je ovu zajednicu koja je sve više rasla nazvao "Arka" po Nojnoj lađi koju je imao napraviti da se spasi od potopa. Arka je zajednica koja prihvaća hendikepirane i slabe koje današnje društvo odbacuje. U ovoj zajednici se pruža ljubav i prihvaćanje pa osobe ponovno počinju živjeti kao ljudska bića. Jedna ovakva zajednica sve svoje povjerenje stavlja u Boga i njega traži iznad svega.

Željni ljubavi

Vanier postupno otkriva ogromne rane u srcima tih ljudi. Bili su obezvrijeđeni od ranog djetinjstva. Iako oni jače žude za prijateljstvom i zajedništvom, primaju manje ljubavi i poštovanja. Zato se zatvaraju u tugu i svijet snova. Otkrivši te rane, izvor njihove tuge, agresivnosti, depresije, njihovog odbijanja da

žive, još je više shvatio dubinu njihova srca i tada je otkrio njihovu inteligenciju i snagu volje. Pred njihovom jednostavnošću Jean je skidao svoje maske koje je nosio, razotkrivao svoju potrebu

Izlet s mentalno retardiranima

da bude priznat i cijenjen. Osjetio je dubinu vlastite ranjenosti od koje je bježao predajući se dokazivanju svoje moći i učinkovitosti.

Kroz jednostavnost ovih ljudi, kroz njihovu želju za zajedništvom, otkrivamo Isusa i njegovu radosnu vijest i bliskost s njim. Preko njih spoznajemo kakva može biti prava zajednica ljubavi.

Klice novog pokreta

Jedna je obitelj sa svojom retardiranom djecom krenula 1968. godine na hodočašće u Lurd. Na žalost, na putu su doživljavali ponižavajuću diskriminaciju u odnosu na ostale hodočasnike. Također i u hotelu; jesti su smjeli samo u svojoj sobi. I svećenici su ih zaustavljali blizu lurdske pećine da ta djeca ne bi možda načinila neku štetu, i tako nisu mogli ući tamo gdje mogu ostali hodočasnici.

Po povratku kući stupili su u kontakt sa Jeanom Vanierom i zamolili ga da organizira hodočašće u Lurd za mnoge mentalno retardirane osobe. Organiziranje je trajalo 3 godine. Godine 1971. iz svih krajeva svijeta krenulo je na hodočašće u Lurd 4.000 retardiranih osoba i 8.000

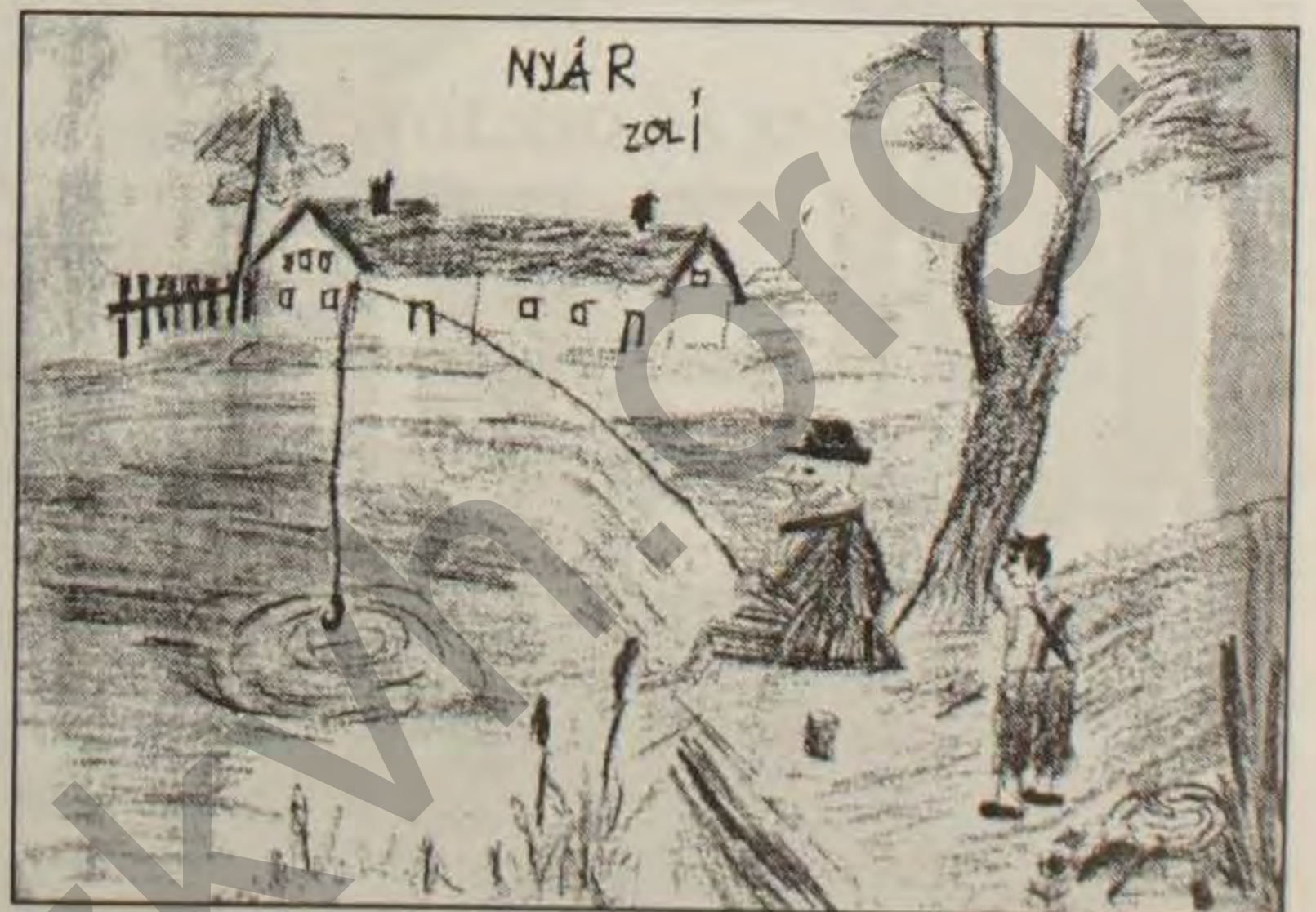
roditelja i pratitelja.

Stanovnici Lurda povukli su se s ulica i zatvorili se u kuće stavlajući rešetke na prozore. Očekivali su invaziju imajući krive predodžbe o ovim osobama. Ali bili su veoma iznenađeni vidjevši ove hodočasnike koji nisu pravili nered, nego su hodali držeći se za ruke i pjevajući crkvene pjesme, ganuti što su na tako svetom mjestu. Hodočašće je uspjelo. Papa Pavao VI. uputio im je pismo koje je tamo pročitano. Poslije hodočašća mnogi su željeli nastaviti kontakte i njegovati prijateljstva koja su nastala na ovom hodočašću.

Jean Vanier je zamoljen da ih i dalje vodi. Tako je zvanično nastao duhovni pokret **VJERA I SVJETLO**, koji je raširen u više od 70 zemalja u 13 zona i u oko 1.300 zajednica. Pokret se širi i dalje snagom Duha Svetoga. U našim krajevima pokret živi u Senti, Adi, Kanjiži, Subotici, Bačkoj Topoli, Bečeju i Kuli.

Pomoć na putu vjere i ljubavi

Ovaj pokret pomaže roditeljima da lakše prihvate ovakvu svoju djecu i da se ojačaju u vjeri. A djeca se također potiču na različite aktivnosti pomoću kojih mogu razvijati svoju kreativnost, samostalno izražavanje i inteligenciju. U jednoj zajednici ima tridesetak članova - mentalno hendikepiranih osoba, njihovih roditelja, njihove braće i sestara, prijatelja. Oni se susreću svakog mjeseca. Idu zajedno na izlete i hodočašća. A nakon toga njeguju se veze prijateljstva i tako se izlazi iz osamljenosti.

Ovako crta Zoli

"O, kako mi volimo, život drage nam ravnice...
a stradanja, patnje i nepravde teške
daju nam nove neslomive snage,
da se za SVOJE borimo! (Aleksa Kokić)

Prof. BELA GABRIĆ

(1921 - 2001)

U subotu, 4. kolovoza 2001. u subotičkoj bolnici preminuo je poslije kraće bolesti, u 81. godini prof. Bela Gabrić.

Bela Gabrić je rođen 10. 03. 1921. godine na verušičkom salašu (nedaleko od Subotice), u poljodjelskoj posjedničkoj obitelji, Laze i Marije Tikvicki. Nakon osnovne škole završava pet razreda gimnazije u Travniku u Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji, a maturira u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Varaždinu 1942. godine. Studije književnosti, hrvatskoga jezika i povijesti završava na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1950. godine. Nakon diplomiranja radi u osnovnim i srednjim školama predavajući maternji jezik, a po potrebi povijest i ruski jezik.

Od 1970. godine radi u subotičkoj Gradskoj biblioteci kao bibliograf. Zbog svoga hrvatskog identiteta i zalaganja za Hrvate Bunjevce, nepravедno je osuđen te je u zatvoru u Srijemskoj Mitrovici od lipnja 1972. do prosinca 1973. godine. Poslije uzništva pet godina je bez posla, a zatim radi kao knjižničar u subotičkom Gradskom muzeju do odlaska u mirovinu 1984. godine. Tu, međutim, ne prestaje njegov aktivan rad jer nastavlja predavati kao vanjski suradnik u Biskupskoj klasičnoj gimnaziji "Paulinum" u Subotici.

Njegov književni i istraživački rad vezan je za Hrvate u Bačkoj, posebice za stvaraoce na širokom polju kulture. Prikupljao je rasutu narodnu baštinu, pisao bibliografije i stručne članke o mnogim ličnostima i temama također vezanim za bunjevački rod hrvatskog narodnog bića u Bačkoj. Uz sve nabrojano on je neumorno bilježio sve što se događalo u kulturi i u crkvi. Svoje članke objavljivao je u mnogim časopisima u Hrvatskoj (*Marulić, Sveta Cecilija, Crkva u svijetu...*) i u Vojvodini.

Uredio je zbornik radova sa Znanstvenog skupa održanog u Subotici od 12. do 14. 08. 1986. godine, prigodom 300. obljet-

nice doseljenja jedne veće skupine Hrvata Bunjevaca u Bačku. Uredio je i tri sveska zbornika "Ivan Antunović", a još dva koje je pripremio čekaju na tisak, kalendar "Subotička Danica", časopis za književnost, umjetnost i znanost "Klasje naših ravni". Bio je član uredničkog vijeća časopisa "Bačko klasje" i katoličkog mjesečnika "Zvonik", te kalendara "Subotička Danica" i "Subotička Danica (nova)".

S Antom Pokornikom objavio je knjigu "Bunjevačke kraljičke pisme".

Jedan vid rada je ipak ostao javno nezabilježen: mnogima je svojim savjetima, uputama i izborom literature dao smjernice za istraživanja koja sam nije mogao poduzeti. Često se to moglo čuti na skupovima iz usta danas priznatih ljudi, tako da ga s pravom možemo nazvati mentorom mnogih.

U rukopisu je ostalo njegovo životno djelo HRVATSKA BUNJEVAČKA RIČ U BAČKOJ, ali i mnoga druga vrijedna prikupljena građa.

Bela Gabrić bio je aktivni član mnogih hrvatskih institucija i organizacija u Vojvodini kao što su Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost "Ivan Antunović", Hrvatsko akademsko društvo, Hrvatski kulturni centar "Bunjevačko kolo", Demokratski savez Hrvata u Vojvodini...

Uz sve to bio je Bela Gabrić duboki i pobožni vjernik. Za zasluge na području duhovne kulture primio je od pape Ivana Pavla II. priznanje "Pro Ecclesia et Pontifice" (1990). A za neizbrisive tragove koje je ostavio u kulturnom životu grada Subotice i za svoj spisateljski rad, Skupština općine Subotica imenovala ga je prošle godine počasnim građaninom grada Subotice.

Pogreb Bele Gabrića bio je u ponedjeljak, 6. kolovoza iz kapele sv. Ane na subotičkom Kerskom groblju. Sprovodne obrede predvodio je subotički biskup mons. Ivan Péntzes s desetak svećenika. Prigodnu homiliju održao je Andrija Anišić, župnik župe sv. Roka u kojoj je pokojnik bio član Pastoralnog vijeća.

Poslije sprovođa, u crkvi sv. Roka bila je misa zadušnica koju je također predvodio biskup Péntzes. Na misi je propovijedao mr. Andrija Kopilović, predsjed-

vajući instituta "Ivan Antunović". Poslije mise bila je komemoracija. Od pokojnika su se oprostili u ime grada Subotice njezin potpredsjednik mr. Bela Tonković. On je također govorio i kao predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. U ime katoličkog mjesečnika "Zvonik" i u ime župe sv. Roka, od prof. Bele Gabrića oprostila se prof. Katarina Čeliković. Na komemoraciji su uspomene na život i rad ovog velikana hrvatskog naroda u Bačkoj govorili i Bela Ivković,

predsjednik HKC "Bunjevačko kolo", Dujo Runje, potpredsjednik Hrvatskog akademskog društva i Ivan Perčić u ime katedralnog zbora "Albe Vidaković", s kojim je pokojnik plodno surađivao od njegovog osnutka.

Poslije toga župnik Andrija Anišić je pročitao izraze sućuti koje su uputili akademik Ante Sekulić i dr. Ante Sekulić ml., zatim Naco Zelić, te u ime Društva podunavskih i vojvođanskih Hrvata iz Zagreba Marija Zaić Kubatović.

Zanimljivo je na kraju reći da su svi govornici izrazili vjeru da će prof. Bela Gabrić, zbog svog pobožnog života i smrti, budući je okrijepljen sakramentima umirućih prešao u pokoj, ondje kod Boga biti naš zagovornik i tako nam i dalje pomagati.

/A.A./

Počasnom građaninu Subotice

Ne događa se često da čovjek doživi javno priznanje svojega truda. Prof. Bela je to doživio. Za zasluge na znanstvenom polju i za uzornu tolerantnost i demokratičnost općina Subotica ga 2000. godine proglašava svojim počasnim građaninom. Njegovim imenovanjem za počasnog građanina grad ga postavlja za uzor: Gledajte, građani, unatoč svemu na koncu pobjeđuje dobrota.

Svjesni smo da se time ne ispravljaju nepravde koje su mu nanesene, a one su mnoge i njih su trebali ispraviti oni koji su mu ih nanijeli. Njegovom smrću Subotica je postala siromašnijom za jednog dobrog čovjeka i uzornog građanina, a bogatija za jedan uzor nama koji ostajemo za njim.

*U ime Skupštine općine Subotica i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini
Bela Tonković*

On živi u prijateljima

Profesor Gabrić je u župi sv. Roka vodio odjel za tisak. Često je na sjednicama Pastoralnog vijeća tužno ustvrdio da naši ljudi ne čitaju dovoljno i tražio načine kako da se poveća broj prodanih "Zvonika", kako da svaka obitelj ima u kući Bibliju i molitvenik. Teško je njegovo zalaganje za širenje kulture čitanja odvojiti od našeg katoličkog mjesečnika "Zvonika", "Subotičke Danice" ili knjiga koje je izdao Katolički insti-

tut za kulturu, povijest i duhovnost "Ivan Antunović". On je prikupljao, uređivao, pisao, korigirao...

Često smo razgovarali o našem najvećem projektu kojeg smo zamislili kada je izrazio želju da svoju kuću dade Institutu "Ivan Antunović". Prije pola godine počeli smo raditi na projektu Hrvatske čitaonice u sklopu kojeg bi njegova kuća postala hram knjige u kojem će imati mjesto zavičajna, stara i rijetka knjiga i hrvatska knjiga te sve što se već nalazi u fondu Bunjevačko-šokačke knjižnice "Ivan Kujundžić".

Mnogi će danas reći da su povlašteni što su poznavali Belu Gabrića. A ja bih nadodala da sam znala i jednu njegovu tugu. Često je bio tužan, poput još jednog velikog predšasnika Blaška Rajića, što su Bunjevci razjedinjeni. Znao je reći - To me boli, to me najviše boli što postoje svađe među nama. A on je bio jedini čovjek koji je razgovarao sa svima i čudio se kako je moguće da ima ljudi koji s nekim ne razgovaraju kad - eto, ja sa svakim mogu razgovarati.

Prijatelju, ti si više nego što pjesnik može reći. Ti si u zemlji i u suncu, u žitu zreloom i običajima, u knjigama - ali ponajviše u ljudima - prijateljima. Hvala ti na tome.

U ime Pastoralnog vijeća župe sv. Roka i Uredništva "Zvonika"

Katarina Čeliković

On slavi svoju dužijancu u nebu

U subotu dok se zajednica okupljena na Bunariću molila za zdravlje dragog nam profesora, on je u subotičkoj bolnici kosio posljednje otkose u risu njive svoga ovozemaljskog života. Oko 13 sati i 30 minuta još se jednom osvježio iz duhovne "duge", primivši potpuni oprost i sakrament bolesničkog pomazanja. A u 14,30 sati Bela Gabrić započeo je slaviti svoju dužijancu. Završio je on uspješno svoj hod ovom zemljom, ovom dragom mu ravnicom, na kojoj je neumorno radio Bogu na slavu i na dobrobit njegovog voljenog hrvatskog naroda i bunjevačkog roda. I zato sada s pravom slavi dužijancu svog života. Vjerujem da gledajući ga licem u lice zahvaljuje sada radosnim srcem Bogu za život koji mu je darovao, za obitelj u kojoj se rodio, za narod kojemu je pripadao, za talente koje mu je podario, a najviše za dar vjere koja ga je dovela k njemu.

Vjerujem da će on ondje u nebu proslaviti ovu 90. obljetnicu dužijance radosnije i svečanije nego bilo tko od nas. On neće slaviti s nama ovdje na zemlji, ali će njegova prisutnost biti očita i na ovoj dužijanci, jer je i za ovu kao i za tolike dužijance dao svoj veliki doprinos. Posljednji smiješak uputio je dva sata prije svoje smrti upravo programu završetka ovogodišnje dužijance koji je on napisao i knjizi "Šokačke radosti i tuge" u kojoj je bio lektor.

Andrija Anišić, njegov župnik

In memoriam

"Uvest ću vas u zemlju Karmela, vinograda i maslinika da se hranite plodom i dobrotom njezinom" (Jr 2,7).

"Kralju Vjekova, kojemu sve živi, svjedočilo se da dođe na gozbu Jaganjčevu dragi, ugledni i veoma zaslužni član naše Hrvatske Karmelske Provincije Svetog Oca Josipa"

**BRAT PAVAO
OD MALOG PRAŠKOG ISUSA
(Franjo Josip Horvat)
KARMELIČANIN**

U somborskom Karmelu, nakon duge bolesti, 12. kolovoza u 86. godini života, u 66. godini redovništva, okrijepljen svetim otajstvima, okružen svojom subračom, blago je preminuo u Gospodinu.

Brat Pavao rodio se u malom selu Luč u Baranji od oca Franje i majke Magdalene rođ. Ferkov. Osnovnu školu pohađao je u rodnom Luču. Srednju trgovačku školu došao je pohađati u Sombor u prosincu 1929. godine gdje nakon završenih ispita 1932. godine postaje trgovački pomoćnik. Za vrijeme školovanja redovito je odlazio na sv. misu u karmelićansku crkvu gdje se upoznao s ocima i braćom karmelićanima. Jednoga dana zamolio je o. Grgu Stantića, tadašnjeg priora, da ga primi u samostan, što je nakon pristanka roditelja i učinjeno, te je on u srpnju 1932. godine stupio u somborski Karmel. Nakon šest mjeseci kandidature, Franjo Josip Horvat započinje dvogodišnji novicijat u Somboru i dobiva redovničko ime "brat Pavao". Prve rodovničke zavjete položio je 9. siječnja 1935. godine. Poslije II. svjetskog rata u somborskom Karmelu vrši službu sakristana i tu službu vršio je sve do 1959. godine. Uz sakristanske poslove obrađivao je i samostanski vrt. Godine 1959. brat Pavao premješten je u samostan Remete u Zagrebu za ekonomu. U somborski Karmel vratio se 1978. godine gdje vrši službu samostanskog ekonomu i vratara. I činio je to sve dok se nije teško razbolio. No, i onda, iako na kolicima, rado je pomagao koliko god je mogao.

"Brat Pavao je u somborskom samostanu duša od čovjeka. Tko god navrati u samostan već je kod prvog susreta na vratima dočekan neobičnom ljubavlju i susretljivošću ovoga redovnika. Ima za svakoga lijepu riječ utjehe i svakomu pomaže."

Svetu misu zadušnicu služio je u ponedjeljak, 13. kolovoza u 17 sati u karmelskoj crkvi u Somboru subotički biskup mons. Ivan Péntzes u zajedništvu s dvadesetak svećenika i provincijalom hrvatskih karmelićana o. Vjenceslavom Mihetecom, koji je održao i prigodnu homiliju. Poslije

sv. mise brat Pavao sahranjen je na Velikom katoličkom groblju u Somboru u kapeli karmelićana. Sprovodne obrede predvodio je također biskup Péntzes, a na grobu se od brata Pavla oprostio o. Mato Miloš, prior, govoreći o njegovim posljednjim satima života, ističući kako je i u tim trenucima bio svjestan i vedar.

**USKRSLI ISUSE,
BUDI MU VJEČNA NAGRADA!**

**Slatka Majko, Karmela Gospo:
Svoj narod obraduj blaženstvom
Što ga uživaš.**

**Ključu i vrata vječnoga raja,
Uvedi nas onamo Majko
Slavom okrunjena!**

**Hrvatska Karmelska Provincija
Svetog Oca Josipa
Braća Somborskog Karmela
sa brojnomo rodbinom.**

(Podaci uzeti iz članka o. Mate Miloša: "50. obljetnica redovničkih zavjeta časnog brata Pavla Horvata", Subotička Danica za 1985. godinu, str. 101-104. i sa posmrtnice.)

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS...

FUNERO

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE

- SUBOTICA, Karadorđev put 2
Telefon (danonoćno): 024 / 55-44-33
- BAJMOK, JNA 3 (u cvečari "MARIŠKA")
Telefon (danonoćno): 762-024
- PALIĆ, Jo Lajoša 18 (u cvečari "ORHIDEJA")
Telefon: 753-759
- HORGOS, Borisa Kidriča 7
Telefon (danonoćno): 792-202

Zahvaljujemo našim darovateljima

Kafana - "Duka"

Subotica,
Preradovićeva 4
(u Bunjevačkom kolu)
Tel: (024) 555-738

Organizira:
- svadbe,
- rođendanska slavlja,
- bankete i dr.

Svakog dana: MENI RUČKOVI
Nedjeljom:
"BUNJEVAČKA UŽNA"
Posebno se preporučamo za
organiziranje "Poduša"

Radno vrijeme: od 12 - 22
nedjeljom od 12 - 16
ponedjeljkom zatvoreno

vl. Jakov Letović

Subotica, Maksima Gorkog 26

Radno vrijeme: radnim danom od 9,30-12 i 16,30-19 sati
Radno vrijeme očnog liječnika: radnim danom od 17-19 sati

"URNA"

Trg žrtava fašizma 1
Telefon: (024) 554-848, 25-109

Prodaja pogrebne opreme, prijevoz i ceremonijal sahrane
dajemo i na odloženo plaćanje - po dogovoru

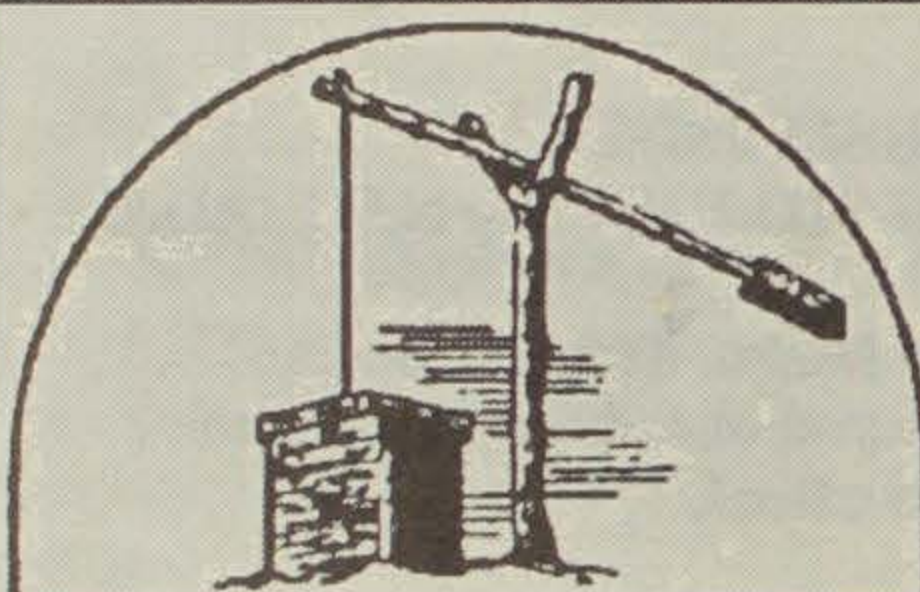
DEŽURSTVO: svih 24 sata; tel: 558-011 non-stop

Vremena
su teška.
Svaka pomoć
nam je
dobro došla.
Unaprijed
hvala svakom
darovatelju.

DOBITNIK ZLATNOG KLJUČA NA
38. MEĐUNARODNOM SAJMU
NAMEŠTAJA U BEOGRADU

P.T.P. "BANE" 24000 Subotica, Batinska 34,
Telefon: 24 561 187, Telefon faks: 24 561 186,
e-mail: bane@tippnet.co.yu

SALAŠ

ZEMLJORADNIČKA ZADRUGA

Tel: (024) 566 - 577

RENAULT

Koncesionar

VIDAKOVIĆ

Prodaja rezervnih delova i servis

Subotica, Braće Radića 51-53
Tel./fax: 024/553-567

Fideks

Trgovinsko preduzeće na veliko i malo, uvoz i posredništvo

Prčić Marinko

24000 SUBOTICA
Huga Badallća 12

Tel./fax: 024/553-809
Tel.stan: 024/556-281
Mobilni: 064 113 39 59

Možete nam pisati i na E-mail adresu:
zvonik@tippnet.co.yu

Dr. Kern Katalin
specijalista - fizijatar

Radno vrijeme:
ponedjeljak - petak: 8 - 13 sati
poslijepodne: terenski rad

Subotica, Ptujaska 1
Tel: (024) 551-375

Djelatnost ordinacije

- Bolovi u kičmi i zglobovima
- Reumatologija
- Internistički pregled; snimanje EKG, terapija
- Neurološki pregled i terapija, EEG
- Psihijatrijski pregled i psihoterapija
- Ortopedski pregled
- Urološki pregled
- Kućna posjeta i kućno liječenje sa suvremenim aparatima

INTERNET

WWW.
TippNet
.co.yu

Internet provajding

Prodaja računara

Instalacija i održavanje računarskih mreža

Pojedinačni i grupni kursevi

(Windows, Word, Excel, Internet)

(024) 555-765 Braće Jugovića br. 5. Subotica
e-mail: support@tippnet.co.yu

Čitajte nas na WEB strani
www.tippnet.co.yu/ZVONIK

HRVATSKA

TROGIR

HRVATSKA *Privatni apartmani uz more
Trogir *Godišnji odmori cijele godine
Čiovo-otok *Najniže cijene u Dalmaciji

VLADO TUMBAS
Touroperator

Subotica - YU
Szeged - H
Tel/fax: +381 24 556 247; tel: +385 91 25 005 22;
tel: +36 20 38 28 981
E-mail: trogir@EUnet.yu

Provedite
nezaboravan
godišnji
odmor

DA LI SU OBIČAJI BAŠTINA POGANSTVA?

Često čujem od starijih: "Ovo ne valja raditi na ovaj dan", "ono ne valja...", "Ovo je običaj", "Ovako se mora". To me koji put zbunjuje. Da li su običaji jači od zakona, pa i crkvenih? Jesu li oni poganskog ili kršćanskog porijekla i koja je njihova uloga u našem životu? Znam da je tradicija prepoznatljiv znak naroda i kraja, ali bih htio čuti vaše mišljenje o vrijednosti i koji puta "robovanju" običajima. Pa i dužijanca je jedan takav običaj, a Crkva ga toliko veliča!?

Mirko Sarić, Subotica

Pitanje je svakako izazovno, a uvijek suvremeno. Događaji se nižu jedan za drugim, a mnogi od njih događaju se samo iz običaja. Ima običaja vezanih uz rođenje djeteta, pa do sprovodnih običaja. Imate pravo. Naš život prate mnoge stvari koje činimo iz običaja, a onda i iz obzira, jer se plašimo da nam se ne predbaci kako se ne držimo običaja. To ponekad opterećuje, pa kako Vi kažete, i zbunjuje. Imate pravo i u tome da se neki običaji vrlo približuju poganskim ili vuku korijen iz poganstva te su teško spojivi s crkvenim zakonom, a ja bih rekao evanđeljem, i stoga bih vam pokušao odgovoriti postupno.

Definicija običaja, ona najšira, tvrdi da običaj nastaje čestim ponavljanjem istih čina u istim okolnostima i sa više manje istim razlogom. Dakle, običaj nastaje. Nijedan običaj nije sobom ili Bogom dan. On je nastao. Redovito je izrastao iz kulture, predaje, okruženja naroda ili naroda u kojem se živi. Ali, neizbrisiva je sastojnica načina čovjekovog življenja. Mi u običajima i po običajima živimo. To je dio uljudbe jednoga naroda, dapače, ogromno područje znanstvenog istraživanja, po kojemu se može izvesti i doći do značajnih zaključaka o povijesti, psihologiji, sociologiji i drugim disciplinama koje čine osobnu kartu jednoga naroda. Dakle, kratko kazano, običaj se kao sastavnica života ne smije tako lako zaobići. Međutim, Isus je u evanđelju o tom pitanju dva-tri puta vrlo jasno progovorio da se ne smije robovati običa-

ju, a protiv objavljene istine. I njegov narod je u njegovo vrijeme činio mnoge i religijske čine isključivo iz običaja. A kada je On došao navijestiti veliku novinu - radosnu vijest, njegovim sunarodnjacima je običaj bio zaprekom da prihvate njegovu objavu. Tada se običaj i poziv na promjenu sukobiše. Isus je bio na strani objave istine i novoga. Dakle, prvi odgovor je: nikada običaj radi običaja i nikada robovanje običaju!

Ovom tvrdnjom otvaramo jednu posve novu stranicu razmišljanja o vrijednosti običaja u suodnosu prema evanđeoskoj nauci, ili kako Vi kažete, crkvenim zakonima. Naime, nikada ne smijemo zaboraviti da je Crkva majka i učiteljica. Znači, ima majčinsko srce, ali Duhom Svetim prosvijetljenu nauku od koje ni pod koju cijenu ne može odstupiti. Proces tzv. inkulturacije podrazumijeva da majčinsko srce Crkve prepozna u onima kojima je poslana i u njihovim običajima neke vrednote. Često vrlo velike, pa nekada i manje značajne. Kao Majka ih prihvaća. A kao Učiteljica pokušava svjetlom evanđelja takav običaj posvetiti ili barem "baciti" na njega evanđeosko svjetlo i ugraditi-integrirati ga u život te zajednice kako bi ona i dalje ostala običajima prepoznatljiva, a ipak kršćanska - evanđeoska. Stoga je dobro običaje postaviti u suodnos prema evanđelju. I dobro je evanđelje čitati i pokušati ga utjeloviti u konkretnu uljudbu, kulturu određenog naroda i vremena u kom se živi. Ostajemo kod prve tvrdnje: nikada izdaja evanđelja i božanske nauke poradi običaja. Međutim, pođimo dalje.

Život jednog čovjeka je poput karike. Ima ispred sebe i iza sebe ljude. Roditelje, potomstvo... Tako je i kultura jednog naroda satkana od karika i dobro je ako nema nasilnih prekida, nego se niže u lanac povijesti. Stoga su sigurno mnogi običaji poganskog porijekla. I baština su ne samo našega naroda, nego su neki običaji preuzeti iz drugih kultura. Pitanje je samo koliko su, recimo taj izraz, ti običaji "pokršteni". Ne želim time reći da svaki običaj mora biti "pokršten", ali običaj

kod nas kršćana ne smije biti razlogom praznovjerja i važnijim od božanske nauke. Zato je pravilan stav: sve što je dobro ugrađivati, njegovati, poštivati i živjeti, ali ne u suprotnosti sa slobodom za koju nas je oslobodio Krist. Čovjek nikada u ime običaja ne smije biti neprijatelj čovjeku, prekršitelj Božje zapovijedi, sudionik zla, kako god taj običaj bio star, jak i utjecajan. Kršćanin mora znati onu Isusovu riječ: Nije čovjek radi subote, nego subota radi čovjeka.

Spomenuli ste jedan običaj koji je uistinu izrastao u našem okruženju - a to je dužijanca. Moram Vam reći kao Hrvat Bunjevac da naš narod zaslužuje jednu posebnu studiju i ne samo jednu, nego puno njih, na ovu temu. I ne samo o dužijanci, nego o svim običajima. Naime, zaustavimo se samo kod Hrvata Bunjevaca. Kad bismo analizirali njihove običaje, tada bismo se dosta brzo mogli uvjeriti da su oni svi ili skoro svi prožeti dubokom religioznošću. Dapače, nastajali su iz odnosa čovjeka prema Bogu. Kod dužijance je to tako jako vidljivo da je sav običaj protkan Bogom, da je jedan izraziti hvalospjev odnosa čovjeka prema Božjem daru - kruhu. Od oranja, sijanja, do žetve i pečenja kruha. To je hvalospjev Bogu kao darovatelju i onom koji blagoslivlja rad. To je pohvala radu, ali ne robovanje radu, nego suradnička dimenzija rada. Dužijanca je stoga tako bogata duhovnim vrednotama, o kojima ja sada ne mogu govoriti detaljnije, da je posve jasno da je ona nastala u kršćanskoj obitelji i da je ona i dok je bila samo obiteljska proslava bila isključivo kršćanska. I škropljenje vodom i posipanje mekinjama imaju simbolična značenja; i vijenac na šeširu bandaša i gozbeni karakter dužijance religijske su vrednote. Da li je onda čudo što je dužijanca, kao obiteljski događaj, premještena u obiteljsku kuću širih razmjera i dimenzija, u crkvu. Naprosto je naravno da se ona slavi u onoj kući koja nam je svima zajednička i to na takav način koji je do te mjere usavršen da postaje sad već najjačom kulturnom manifestacijom. Dakle, običaj je vrednota koju treba inkulturirati. Crkva je Majka i Učiteljica koja to zna činiti i hvala Bogu što je Crkva upravo mnoge običaje sačuvala, koji danas čine kartu kulture našega naroda.

Mr. Andrija Kopilović

BUNARIĆ 2001.

25. 08. 2001. SUBOTA

- u 19 sati: pokorničko bogoslužje, krunica, ispovijed
- 21 sat: služba svjetla i procesija sa svijećama
- 22 sata: sv. misa i propovijed (mons. Stjepan Beretić)

26. 08. 2001. NEDJELJA

- u 7 sati: sv. misa u kapeli - dvojezična
  - u 8 sati: biskupska misa - mađarski
  - u 10 sati: biskupska misa - hrvatski
- predvodi beogradski metropolita nadbiskup
mons. Stanislav Hočevar

Hrvatski Majur

PROŠTENJE SV. MARKA KRIŽEVČANINA

2. 09. 2001. u 11 sati

misu predvodi Josip Kujundžić, župnik iz Vajske

VAŽNO UPOZORENJE RODITELJIMA ĐAKA PRVAKA

Nemojte se PLAŠITI upisati svoju djecu na VJERONAUKE U ŠKOLI. Taj VJERONAUKE će voditi KATOLIČKI SVEĆENICI, ČASNE SESTRE I VJERNICI LAICI, koji su završili naš Teološko-katehetski institut ili Teološki fakultet.

VJERONAUKE U ŽUPI BIT ĆE PRIPREMA ZA BLAGDANE, ZA MATERICE, BOŽIĆ, ZLATNU HARFU...

BILO BI TUŽNO DA KATOLIČKI RODITELJI, IZABERU ZAMJENU ZA VJERONAUKE (na pr. etiku ili koji drugi predmet).

P.P. "HERBACOMMERCE" ZA DELATNOST U POLJOPRIVREDI, PROIZVODNJI, USLUGE I TRGOVINU, EXPORT-IMPORT, d.o.o. - p.o. STARI ŽEDNIK

"POLJOAPOTEKA"

vl. Kata M. Ostrogonac

dipl. Ing. zaštite bilja

Poštovani proizvođači hrane, od 1996. god. NE MORATE SVE SAMI POVEZUJE NAS POVJERENJE!

24224 Stari Žednik
Zmaj Jovina 12

Tel: 024/ 787-288

Iz tiska je izašla nova knjiga "ŠOKAČKE RADOSTI I TUŽE"

Josipa Dumendžića - Meštra, pjesnika iz Bođana

Knjigu možete naručiti u uredništvu "ZVONIKA"

U idućem broju čitajte: ***

SVEĆENIČKO REĐENJE I MLADA MISA
u Bajmoku vlč. BOGNÁR ATTILE

***

Razgovor s p. Amatom
o franjevcima na internetu

***

Bunaričko proštenje i završetak
Dužijance 2001.

***

Razgovor s Ivanom Skenderovićem,
srebromisnikom iz USA

***

Međunarodni susret
Zajednice Krvi Kristove u Rimu

Dužijanca 2001.

I ovogodišnju Dužijancu priredio je Organizacijski odbor na čijem je čelu bio po deveti put Lazo Vojnić Hajduk a pod pokroviteljstvom Skupštine općine Subotica.

MB METAL - BOJA
bogat izbor boja i lakova

VUKOV MARKO

24000 Subotica
Put JNA 16
Tel./fax: 024/26-983

Prod. br. 2
Lovre Bračuljevića bb
Tel.: 024/22-940

ZVONIK, Katolički list (mjesečnik). Izdaje: Rimokatolički župni ured sv. Roka, 24000 SUBOTICA, Ivana Milutinovića 52. Telefon: 024/554-896; E-mail: zvonik@tippnet.co.yu. Uredničko vijeće: Andrija Anišić - glavni i odgovorni urednik; Franjo Ivanković - zamjenik glavnog i odgovornog urednika; mr. Ervin Čeliković - tehnički urednik; Katarina Čeliković - lektor i korektor; Josip Anišić, Željko Augustinov, Stjepan Beretić, Marko Forgić, Bela Gabrić, Ladislav Huska, Vesna Huska, Josip Ivanković, Elizabeta Kesler, mr. Andrija Kopilović, Grgo Kujundžić, s. Silvana Milan, o. Mato Miloš, Lazar Novaković, Ivan Piuković, Blaženka Piuković, s. Blaženka Rudić, Alojzije Stantić, Branko Vaci; Uredništvo stranica mladih: Ljubica Crnković, Igor Čeliković, Biserka Jaramazović, Marina Kujundžić, Ivana Lazić, Dijana Šarčević, Željka Zelić. List je registri-ran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije, broj: 632-1093/94-03, 20.10. 1994. Tisak: Štamparija "PRINTEX", Stipe Grgića 58, Subotica, Tel.: 024/554-435.

Proslava 750. obljetnice Škapulara u Somboru

Po mišljenju stručnog žirija oni su "najlipči" pratioci i pratilje bandaša i bandašice

Detalj sa izložbe u župi Presvetog Trojstva u Somboru (3) tema: Bog kuša Abrahama

Mladi u nar odnoj nošnji na misi zahvalnici i po prvi puta Dužijanca na Paliću

Nadbiskupu Barišiću na dar njegov grb od slame

Dobitnici "Antušove nagrade" 2001. godine

Somborska Dužionica - na priredbi su bile i Šokice u prekrasnoj nošnji

OD ZVONIKA DO ZVONIKA U BOJI

Bandaši i bandašice Dužijance 2001.

90

u Somboru

po prvi put u Svetozaru Miletiću

u Maloj Bosni

Ive Antunović - najstariji bivši bandaš

u Tavankutu

u Đurđinu

u Starom Žedniku

u Bajmoku